

ДОКЛАД
ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ
ОТ МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на изпълнението на Общинския план за развитие на
община Шумен за периода 2014-2020 г.

Съдържание

Списък на използваните съкращения.....	3
Списък на фигурите	3
Списък на таблиците.....	4
1. Въведение	5
2. Същност и предназначение на Междинната оценка	7
3. Използвана методология	10
4. Разработване и администриране на ОПР на община Шумен	12
4.1. Период, обхванат от ОПР	12
4.2. Процес на разработване и администриране на ОПР на община Шумен.....	13
5. Оценка на общото въздействие. Промени в социално-икономическата среда в периода на изпълнение на ОПР	16
5.1 Настъпили промени на национално ниво.....	16
5.1 Настъпили промени на местно ниво	20
6. Оценка на първоначалните резултатите от изпълнението на ОПР	37
7. Оценка на степента на постигане на съответните цели и устойчивостта на резултатите.....	107
8. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси.....	118
9. Изводи и препоръки за актуализация на ОПР на община Шумен	127

Списък на използваните съкращения

АЗ	Агенция по заетостта
БВП	Брутен вътрешен продукт
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ДБТ	Дирекция бюро по труда
ДМА	Дълготрайни материални активи
ДЦВХУ	Дневен център за хора с увреждания
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗМДТ	Закон за месни данъци и такси
ЗРР	Закон за регионално развитие
ИАНМСП	Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средни предприятия
ИСДП	Институт по социални дейности и практики
ИПИ	Институт за пазарна икономика
ИФТ	Индикативна финансова таблица
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
НСИ	Национален статистически институт
ОП	Оперативна програма
ОПАК	Оперативна програма „Административен капацитет“
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление“
ОПР	Общински план за развитие
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОПНОИР	Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж"
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОИЦ	Областен информационен център
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ОСР	Областна стратегия за развитие
ППЗРР	Правилник за прилагане на закона за регионално развитие
ППР	Предпроектно проучване
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
РИМ	Регионален исторически музей
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПР	Регионален план за развитие
СМР	Строително монтажна работа
СИР	Североизточен регион
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦСРИЛЗУ	Център за социална рехабилитация и интеграция на лица със зрителни увреждания”
ПУДООС	Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда

Списък на фигурите

Фигура 1 Брой на населението на община Шумен в периода 2012-2016 г.....	21
Фигура 2 Население под, във и над трудоспособна възраст на територията на община Шумен в периода 2012-2016 г.....	22
Фигура 3 Равнище на безработица в периода 2013-2016 г. към 31.12 \% \.....	24
Фигура 4 Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности в община Шумен през 2015 г. (брой).....	27
Фигура 5 Средна брутна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в община Шумен през 2015 г. по икономически дейности (лв.).....	28
Фигура 6 Финансови показатели за сектор „Преработваща промишленост“ (хил.лв.) за община Шумен	31
Фигура 7 Финансови показатели за сектор „Селско и горско стопанство“ (хил.лв.) на община Шумен	32
Фигура 8 Финансови показатели за сектор „Туризъм и хотелиерство“ (хил. лв.) на община Шумен	37
Фигура 9 Финансово изпълнение на ОПР на ниво „приоритет“ и ниво „специфична цел“	116
Фигура 10 Структура на планираните източници за финансиране на ОПР.....	118
Фигура 11 Планирани средства по приоритети на ОПР.....	119
Фигура 12 Структура на планираните средства по на ОПР спрямо общия размер и усвоените суми по приоритети спрямо общия размер	120
Фигура 13 Източници на финансиране изпълнението на ОПР по приоритети.....	121
Фигура 14 Разпределение на основните източници на финансиране по специфичните цели.....	122

Списък на таблиците

Таблица 1 Възрастово съотношение на населението на община Шумен в периода 2011-2015 г.	23
Таблица 2 Рискови групи на пазара на труда на територията на община Шумен.....	25
Таблица 3 Основни показатели на предприятията от нефинансовия сектор (хил. лв.) ..	29
Таблица 4 Брой на земеделските стопанства и ИЗП за периода 2013 - 2016	32
Таблица 5 Посевна площ и добиви от основни земеделски култури за периода 2013 – 2016.....	33
Таблица 6 Брой на основните видове селскостопански животни отглеждани на територията на община Шумен в периода 2012 – 2016 г.	34
Таблица 7 Туристически атракции на територията на община Шумен.....	35
Таблица 8 Основни показатели в туризма	36
Таблица 9 Размер на БФП/изплатени средства по приключени проекти.....	126

1. Въведение

Общинският план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г. е разработен през 2014 г. Планът е приет с Решение на Общински съвет №712/29.05.2014 г. (Протокол №38/29.05.2014 г). в изпълнение на чл.13 на ЗРР и чл.21. ал 2 от ЗМСМА. Съгласно чл.33 на ЗРР (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2016 г.) настоящата междинна оценка се изготвя към средата на периода на действие на стратегическия документ и обхваща периода 2014-2016 г.

Междинната оценка (МО) на изпълнението на ОПР на община Шумен за периода 2014-2016 г. има за цел да осигури информация и оценка за постигнатите резултати от прилагането на плана , както и да отправи препоръки, относно провеждането на политики на местно ниво за остатъчния период от изпълнението му.

Предмет на анализ и оценка са: осъществените първоначалните резултати от изпълнението на плана; степента на постигане на съответните цели; ефективността и ефикасността на използваните ресурси. На основата на този анализ са изведени съответните изводи и препоръки за изпълнението на плановия документ. (чл.33, ал.2) от ЗРР.

Междинната оценка е извършена от ФРМС Консулт ЕООД, съгласно Договор №25-01-345 от 04.09.2017 г. между община Шумен и ФРМС Консулт ЕООД. Междинната оценка се основава и провежда при спазване на нормативната уредба, която регламентира условията и параметрите на работа, произтичащи от Закона за регионално развитие (ЗРР) и по-специално на чл. 33, ал.1 и ал.2, както и чл. 36, ал. 1 и ал. 2., и Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР).

Процесът на подготовка и провеждане на оценката включва следните етапи:

- ☞ Подготовка и набиране на информация – чрез работни срещи с членове на екипа, представители на общината. Идентифицирни се конкретни източници на информация, съответно лица и процедури за осигуряване на тази информация. Разработени са въпросници, карти за оценка на постигнати резултати, определени са начинът и времевата рамка на набиране на информацията. Осъществени са работни срещи, набрана е информация, която е анализирана и консултирана с участниците в процеса. Извършени са анкетни проучвания на

ключови участници и потребители в изпълнението на ОПР;

- ☞ Обработка и анализ – набраната първична информация е проверена за наличие на технически грешки или логически несъответствия, същата е обработена и обобщена и представена под формата на таблици и графики, с цел изготвяне на анализ и оценка за нуждите на доклада.
- ☞ Подготовка на доклада за междинна оценка – извършен е анализ и оценка на факти и хипотези. На база анализа и оценката на фактите и изводите са формулирани съответните изводи и препоръки за изпълнението на ОПР на община Шумен за периода 2014- 2016 г.
- ☞ Въвличане и консултиране на заинтересованите страни - хоризонтална дейност, приложена през целия процес на подготовка и извършване на оценката чрез екипни срещи, експертни обсъждания, специализирани индивидуални и групови срещи, анкетно проучване и ежедневна оперативна връзка между страните. Този процес осигури равнопоставено информиране и навременна консултация между страните.

Структурата на доклада е организирана по следния начин: първо се представя информация за процеса на администриране на ОПР в периода на неговото изпълнение, използвания инструментариум, след което се анализират настъпилите промени в социално-икономическата среда, включително на регионално и общинско ниво. Непосредствено след това се представя оценката на резултатите, степента на постигане на целите и оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси от изпълнението на ОПР в периода 2014-2016 г. Докладът завършва с изводи и препоръки за изпълнението на ОПР на община Шумен в остатъчния период на действие на документи 2017-2020 г.

Междинната оценка на изпълнението на ОПР представлява неразделна част от цикъла на стратегическото планиране на местно ниво. Тя има за цел не само да констатира нивото на постигане на залегналите цели, приоритети и мерки в стратегическия документ, но и да послужи като коректив на цялостния процес на развитие и управление на територията, включително чрез определяне на „тесните” и проблемни моменти в него, както и проблемите, свързани с реалистичността и нивото на конкретика. Чрез формулирането на подробни препоръки към стратегическия документ, МО цели засилване на приложимостта на ОПР и по-ефективно усвояване на

предимствата и потенциалите на общината.

2. Същност и предназначение на Междинната оценка

ЗРР и Правилникът за неговото прилагане поставят изискването за извършване на три вида оценки: предварителна, междинна и междинна. В изпълнение на това изискване, ОПР на община Шумен 2014-2020 г. до момента е бил обект на предварителна оценка. По отношение на междинната оценка (МО) ЗРР определя:

- задължението за провеждане на междинна оценка на ОПР и времето на нейното провеждане (чл. 33, ал.1 във връзка с чл. 9, т. 1-4) - *„За реализацията на документите за стратегическо планиране по чл. 9, ал. 1, т. 1 - 4 се извършва междинна оценка към средата на периода на тяхното действие.*
- *минималният обхват и съдържанието на МО (чл. 33, ал.2). Междинната оценка включва:*
  1. *оценка на първоначалните резултати от изпълнението;*
  2. *оценка на степента на постигане на съответните цели;*
  3. *оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;*
  4. *изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.*
- отговорността за организирането и възлагането на МО (чл. 36, ал.1) – *„Оценките се извършват чрез възлагане при условията и по реда на Закона за обществените поръчки съответно от министъра на регионалното развитие, от областните управители и от кметовете на общините.”;*
- възможните източници на финансиране (чл. 26) и тяхното изразходване, включително за наблюдение и оценка (чл. 27, т. 5);
- определяне на документите, свързани с оценяването, като официална обществена информация (чл. 37, ал. 1), както и свързаните с това задължения за информиране на обществеността (чл. 37, ал. 2);
- указание, че в Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие са регламентирани минимални изисквания към оценителите (чл. 36, ал.2);

Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие² конкретизира изискванията на ЗРР, като свързва провеждането на междинна оценка с:

- изискването за информация и публичност (чл. 41), което се постига чрез изготвянето, обсъждането и публикуването на доклад по чл. 42, ал.1 на ППЗРР, който отчита резултатите от МО на изпълнението на ОПР;
- изготвянето на доклад (чл. 42, ал.1), който трябва да отчита резултатите от оценката и да съдържа в себе си тези резултати;
- определянето на минималните изисквания към експертите, участващи в оценяването (чл. 83, ал.1 и ал. 2);
- задължението на кметът на общината и общинският съвет да осигуряват информация и публичност на общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции (чл. 41).

Нормативната уредба дава солидна правна база за провеждането на междинна оценка, но не дава дефиниция на МО по принцип, както и на МО на ОПР.

В контекста на теоретичните постановки и указания на ЕС оценяването се разбира като процес на анализ на публичната намеса в развитието, съобразно резултатите, въздействията и нуждите, които намесата цели да задоволи. Оценяването е систематична дейност, която се извършва на основата на обективни стандарти и критерии и може да се прилага към политика, план, стратегия, програма или проект. Оценката е периодичен преглед на съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието, устойчивостта на проект, програма, план, стратегия или политика съобразно предварително определените цели на съответния документ.

Оценката е от важно значение, за да се идентифицират тенденциите, да се проследява напредъка, да се извлекат поуки, да се отговори на новите предизвикателства, да се осигури отчетност, да се развие капацитет чрез учене. Всички тези функции на оценяването са еднакво важни и нито една от тях не изключва друга.

Междинната оценка се осъществява след началото на изпълнението на плана. Този подход е възприет в регулациите за структурните фондове и е залегнал в нормите на ЗРР, като изисква междинната оценка да се проведе до края на четвъртата година от изпълнението на съответния документ. Основната ѝ функция е препрограмирането - промяната на плановия документ въз основа на оценката на първите резултати от неговото изпълнение. При тази оценка са особено силно изразени инструменталната, обучителната и корективната функция на оценяването, респ. обратната връзка. В

зависимост от направените изводи при оценката е възможно да се предложат промени в изпълнението на плана. Чрез сравнение с изходната ситуация може да се прецени дали предвидените действия и интервенции са релевантни на променящите се социално-икономически условия. Това позволява, ако е необходимо, да се предложат аргументирано адекватни промени в целите, съдържанието и мерките на ОПР. По този начин МО създава възможност да се установи какво „работи“ и какво не в реализираните политики посредством ОПР, така че да се пристъпи към подходящи действия за регистрираните проблеми. Не на последно място, МО осигурява и надеждни обратни връзки към управляващите (кмет и общински съвет) и изпълнителите (общинска администрация), като създава условия за по-добро управление, усъвършенстване и развитие на публичните политики за развитие на програмната територия. С други думи казано, междинната оценка на ОПР на община Шумен за периода 2014-2020 г. представлява констативен акт, имащ за цел да оцени съответствието, ефикасността, ефективността, въздействието и устойчивостта на стратегическия документ, съобразно предварително определените цели, приоритети и мерки и формулирани към тях индикатори за изпълнение и при необходимост да предложи коригиращи действия.

Предмет на междинната оценка са:

- първоначалните резултати от изпълнението на ОПР към средата на периода на неговото изпълнение;
- степента на постигане на поставените цели и ефективността на изпълнението;
- ефикасността на използваните ресурси за реализацията на ОПР.

Междинната оценка представя информация и за постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за развитието на Общината, както и възникналите проблеми и предприетите от компетентните органи действия за тяхното преодоляване;

Предварителната оценка на ОПР на община Шумен за периода 2014- 2020 г., констатира, че „Стратегията на ОПР на община Шумен 2014-2020 г. отчита основните политики, начертани в анализирани документи от по- високо равнище като ги съобразява с факторите, условията и потенциала за развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори“. Предвид обстоятелството, че анализирани в предварителната оценка на ОПР документи не са променени и актуализирани, в МО не

е извършвана подобна оценка.

3. Използвана методология

В хода на изготвяне на оценката са използвани четири основни групи методи:

А. Методи за набиране и обработка на информация – документално проучване:

- Проучване на отчети и справки - преглед на всички изброени по-горе отчети и справки за изпълнението на целите и приоритетите на ОПР;
- Филтриране на информацията от проучените документи - определяне на каква точно информация ще се ползва от всеки документ и коя специфична цел от ИФТ ще се отчита с тази информация. Така например информацията от Справките за капиталовите разходи се използва за отчитането на инвестиционните интервенции по всички специфични цели, финансирани от общинския бюджет, републиканския бюджет, а също и със средства на ЕС. От ИСУН 2020 е използвана информация за изпълнените неинвестиционни дейности („меки“ мерки) с финансиране от ЕС;
- Изготвяне на оценъчна матрица - въвеждане на така филтрираната информация в матрицата на ниво проект/мярка/дейност;
- Обобщаване на информацията на по-горно ниво – съответно ниво „специфична цел“ и ниво „приоритет“;
- Представяне на обобщената информация в графичен вид – за по-лесно онагледяване и възприемане.

Б. Методи за анализ и оценка на обобщената информация:

- Ползване на секторна експертиза. Оценката на изпълнението на ОПР е формално разделена между експерти по темите: „Техническа инфраструктура и екология“, „Икономическо развитие и туризъм“, „Социални дейности, здравеопазване, образование, култура и спорт“ и „Административен капацитет“.
- Количествен и качествен анализ. Използваният инструментариум на МО включва прилагането на определени критерии (произтичащи от конкретните цели), които характеризират качеството на изпълнението на ОПР до момента. Основните критерии за извършване на оценката са *ефективност* (какъв е

постигнатият резултат спрямо поставената цел), *ефикасност* (какви са вложените средства за постигане на целта), *въздействие* (кои потребности на различните групи бенефициенти са удовлетворени), *устойчивост* (колко дълготрайни във времето ще бъдат постигнатите резултати).

В. Метод на партньорство със заинтересованите страни – хоризонтална дейност приложена през целия процес на подготовка и извършване на оценката, чрез ежедневна оперативна връзка между страните. Този процес осигури равнопоставено информиране и навременна консултация между страните. В процеса на изготвяне на формиране на широко сътрудничество между администрацията и всички заинтересовани страни в процеса на оценката е проведено и анкетно проучване посредством платформата google forms, която е разпространена по бърз и достъпен начин да широк кръг заинтересовани страни.

Г. Метод на обществено консултиране на политики – относно успешната реализация на процеса на съгласуване и обсъждане на изводите от междинната оценка.

При подготовката на инструментариума за качествено изследване фокусът е ориентиран към проучване на индивидуалните оценки за постигнатия напредък по реализацията на ОПР на местни представители на социално-икономическите партньори, структури на гражданското общество и служители, работещи в общинска администрация.

За нуждите на съдържателния анализ на документацията са използвани следните *вторични източници на информация*: Областна стратегия за развитие на област Шумен за периода 2014-2020 г.; Регионален план за развитие на Северния централен район за периода 2014-2020 г.; ОПР на община Шумен за периода 2014-2020 г.; Програма за реализация на Общинския план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г.; Програма за управление на отпадъците на територията на община Шумен 2015-2020 г.; Краткосрочна програма на община Шумен за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (2014-2016); Програма на община Шумен за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива за периода 2014-2020 г.; Програма за управление и разпореждане с имоти- общинска собственост за 2016 и 2017 г.; Стратегия за управление на общинската собственост 2017-2019 г.; План за дейността на община Шумен в изпълнение на областната

стратегия за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2015-2020); Стратегия за развитие на социалните услуги в община Шумен (2016- 2020); Общински план за младежта 2017 г.; Програма за развитие на читалищната дейност в община Шумен през 2017 г.; Общинска стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците на територията на община Шумен (2017-2019); Стратегия за развитие на младите хора на територията на община Шумен за периода 2013-2017 г.; Стратегия за превенция и ограничаване на агресивното поведение сред децата и учениците на община Шумен (2012-2015).

4. Разработване и администриране на ОПР на община Шумен

4.1. Период, обхванат от ОПР

В хода на динамичните социално-икономически процеси, общинските планове за развитие се припознават като важен компонент от системата от документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие. ОПР е инструмент, който определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината, съчетавайки местни потребности със стратегическата рамка за развитие на областта. Най-общо стратегическите цели на ОПР са насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните неравновесия и подобряване на жизнения стандарт.

Териториалното многообразие на Европейския съюз наложи на страната нови политики, подходи и модели на управление, обединени под всеобщата необходимост за устойчив и приобщаващ растеж. Икономическото, социално и териториално сближаване между регионите в Европа постави и нови предизвикателства пред местните власти като пълноправен участник в процесите на регионално развитие. В предишния планов период 2007-2013 г. общините натрупаха значителен опит в процеса на създаване, приемане, администриране и наблюдение изпълнението на стратегически документи. В новия планов период 2014-2020 община Шумен успя да преориентира фокуса на своите инструменти за стратегическо планиране от преобладаващо местен към устойчиво интегриран, обединявайки регионални и местни приоритети за развитие.

През февруари 2014 г. започва разработването на Общински план за развитие на община Шумен, които е приет с Решение № 712 на Общински съвет от 29.05.2014 г., отразено в Протокол № 38, в изпълнение на чл.13, ал.3 на ЗРР и чл.21. ал 2 от ЗМСМА. По-късният етап на приемане на ОПР на община Шумен след началото на плановия период противоречи на разпоредбите на чл. 37. (1) от Правилника за прилагане на ЗРР, а именно – *общинският план за развитие се обсъжда и приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината в срок 3 месеца преди началото на периода на неговото действие.*

Забавянето на процеса на разработване на Общинския план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г. е във връзка с късния етап на стартиране на процедурата по ОП „Административен капацитет”, Приоритетна ос I „Добро управление”, подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики”, по бюджетна линия BG051PO002/13/1.3-07, съфинансиран от Европейския социален фонд и националния бюджет”, в рамките на която в периода декември 2013 г.- май 2014 г. е реализиран проект „Шумен 2020“ в изпълнение на Договор за безвъзмездна финансова помощ № 13-13-91/08.11.2013 г., включващ и разработването на новия Общинския план за развитие на община Шумен за периода 2014- 2020 г.

Плановият документ обхваща периода 2014-2020 г., като седемгодишният период на действие на ОПР на община Шумен съвпада с периода на действие на Областната стратегия за развитие на Област Шумен, което е изискване на чл. 34 ал. 3 на ППЗРР. Общинският план за развитие на община Шумен определя и основните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с областната стратегия за развитие. В Предварителната оценка на плана подробно е изследвано съответствие на ОПР на община Шумен 2014-2020 г. със стратегия Европа 2020, НСРР 2012- 2022 г., Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025, РПР на СИР 2014-2020 г. и ОСР 2014-2020 г.

4.2. Процес на разработване и администриране на ОПР на община Шумен

Разработването на Общинския план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г. е извършено в изпълнение на договор за БФП по ОПАК с община Шумен за

изпълнение на проект: „Шумен 2020“. Договорът е подписан в средата на ноември 2013 г., като проектът е изпълнен в рамките на шест месеца. Основна цел на проекта е да бъде подобрен процеса на разработване и реализиране (включително мониторинг, контрол и оценка на изпълнението) на общински политики за развитие чрез осигуряване на партньорство и координация с всички заинтересовани страни. В изпълнение на проекта е проведено публично обсъждане за обществено консултиране на общата рамка на ОПР в община Шумен за 2014-2020 г. Внедрени са две добри практики от централната администрация и е разработен и внедрен механизъм за мониторинг, контрол на изпълнявания ОПР. Обучени са 21 служители на общинска администрация на община Шумен за прилагане на механизма за мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнение на ОПР.

С реализацията на проекта община Шумен е подпомогната при разработването на Общинския план за развитие за следващия програмен период (2014-2020г.), който е разработен на основата на широко обществено консултиране. Процесът на включването на гражданското общество е съпроводен с консултативна кампания с представители на всички партньори на местно ниво – бизнес и социални партньори, браншови и граждански организации - за представяне, дискутиране и получаване на обратна връзка относно визията на общината, приоритетите за развитие, както и конкретните проекти в периода 2014-2020. Включването в дискусията на всички заинтересовани страни гарантира разбирането и включването на жизнените нужди на социално-икономическите партньори на местно ниво, на гражданите и на всички участници. Участието на максимално широк кръг заинтересовани в процеса на разработване на стратегическите документи на община Шумен гарантира ангажираността им при приемането на плана за развитие и при неговото изпълнение, наблюдение и оценка.

Наблюдение на изпълнението на ОПР

В процеса на изпълнение на плана не са предприети действия във връзка с наблюдение на изпълнението на Общински план за развитие на община Шумен 2014 - 2020 г. Приета е Методика за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на ОПР 2014 - 2020 г. , не е определен обаче състав на работна група за наблюдение изпълнението на Общински план за развитие на община Шумен (2014 - 2020 г.).

В периода на изпълнение на плана работната група за мониторинг не провежда ежегодни наблюдения дори неформално, не е извършено и наблюдение по необходимост във връзка с настъпили значими проблеми. За целите на оценката не беше предоставено решение за сформирването на такава работна група, не са провеждани и никакви срещи и заседания във връзка с процеса по мониторинг и контрол на ОПР. В периода 2014-2016 г. не са изготвяни и ежегодните годишни доклади за наблюдение изпълнението на ОПР. 60% от участниците в анкетното проучване отбелязват, че не са запознати с отчети, доклади и справки във връзка с изпълнение на ОПР.

С цел подобряване механизмите за мониторинг и контрол на изпълнението на ОПР на община Шумен за периода 2014-2020 г. е необходимо да бъде сформирване работната група за наблюдение изпълнението на ОПР, която да изпълнява своите функции. В рамките на дейността си групата за наблюдение следва да изготвя регулярни или конкретни отчети, които предоставя на Кмета и ОбС. В отчетите следва да бъде оценен напредъка при изпълнението на ОПР. Групата следва да има и активна роля при подпомагане на експертите, наети чрез конкурсна процедура, да изготвят окончателен доклад за оценка на реализацията на ОПР (последваща оценка).

Работната група за наблюдение следва да изпълнява следните функции:

- Разглежда и утвърждава индикаторите за наблюдение относно изпълнението на ОПР;
- Периодично (веднъж годишно) извършва преглед на постигнатия напредък и събира информация/статистически данни;
- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- Разглежда препоръките, формулирани в различните типове доклади и предлага на Кмета конкретни стъпки за прилагането им.

Като минимум се очаква групата поне един път годишно да набира и актуализира информацията за реализацията на ОПР и да я обработва и да подготвя анализ на набраната информация, който да бъде докладван на кмета на общината, който по свое усмотрение взема решение дали да я представи на ОбС, а в края на годината служи за основа за разработване на Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие. Съставът на работната група на всеки етап може да бъде

актуализиран, като бъдат привлечени и представители на местния бизнес и НПО сектора.

В съответствие с изискванията на чл.91 от ППЗРР Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие следва да се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година. Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие е публичен и следва да се оповестява на страницата на общината в интернет, а копие от него следва да бъде изпратено на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното одобряване.

5. Оценка на общото въздействие. Промени в социално-икономическата среда в периода на изпълнение на ОПР

5.1 Настъпили промени на национално ниво

Социално – икономическото развитие на страната за периода 2014 – 2016г. е с ниски и несъответстващо на потребностите и очакванията темпове на растеж, това показва докладът на Европейската комисия за 2016 г. Една от причините за това е финансовата криза през 2008 г, която успя да нанесе тежък удар върху българската икономика. Кризата се изрази, както в значителното намаляване нивото на потенциалния растеж и свиването на вътрешното търсене, така и в понижаване на натрупания капитал в корпоративния сектор, резкия спад на чуждестранните инвестиции в нашата икономика в резултат на нарасналия риск за инвеститорите и натрупаните по време на кризата проблеми в банковия сектор. Българската икономика постепенно излиза от кризата, но все още не се наблюдава широко обхватно възстановяване. Слабостите в нормативната уредба, неблагоприятната бизнес среда и сериозните опасения свързани с корупцията, допълнително влияят върху инвестициите и растежа на страната.

В сравнение със сходни икономики България отбелязва значително по – слаби резултати, както по отношение на растежа на БВП, така и на БВП на глава от населението. По данни на НСИ през 2016 г. БВП възлиза на 92 635 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 47 363 млн. евро, като на човек се падат 6

630 евро. БВП за 2016 г. по предварителни данни нараства в реално изражение с 3.4% спрямо 2015 година. През четвъртото тримесечие на 2016 г. спрямо същото тримесечие на предходната година относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката намалява с 0.2 процентни пункта до 3.3%. Индустриалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 1.0 процентен пункт до 23.8%. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, се увеличава до 72.9% при 71.7% през съответния период на предходната година. Инвестициите формират 19.8% от произведения БВП.

Износът е в размер на 1 907.6 млн. Евро - 3.9% от БВП за януари 2017 г., като се повишава с 255.6 млн. евро (15.5%) в сравнение с този за януари 2016 г. (1 652 млн. евро, 3.5% от БВП). Износът за януари 2016 г. нараства на годишна база с 1.0%. Вносът за януари 2017 г. е за 2 053.6 млн. евро - 4.2% от БВП, като нараства с 403.3 млн. евро (24.4%) спрямо януари 2016 г. (1 650.4 млн. евро, 3.5% от БВП). Вносът за януари 2016 г. намалява на годишна база с 8.0%.

Постепенното възстановяване на пазара на труда е стабилно, но се развива с бавни темпове. Това се дължи на неразрешени проблеми и потенциални рискове, отнасящи се до несъответствия между търсените и предлаганите умения и квалификации, както и демографските проблеми като емиграцията и намаляващото население в трудоспособна възраст. През четвъртото тримесечие на 2016 г. общият брой на заетите лица на 15 и повече навършени години е 3 005.9 хил. Относителният дял на заетите лица от населението на възраст 15 и повече навършени години е 49.2%, като в сравнение със същото тримесечие на 2015 г. намалява с 0.5 процентни пункта. Оценката на ИПИ за трудовите пазари през 2016, изготвена на база данните на НСИ и АЗ показва, че процесът на създаване на работни места в редица области постепенно забавя своя ход или е спрял. Това важи както за големи икономически центрове като областите Варна и Пловдив, така и за по-малки такива. В края на 2016 г. безработните лица са 214.9 хил., а коефициентът на безработица - 6.7%, като за мъжете той е 6.8% и 6.5% за жените. В сравнение с четвъртото тримесечие на 2015 г. броят на безработните лица намалява с 46.1 хил., а коефициентът на безработица - с 1.2 процентни пункта.

През 2016 г. регионалната служба по заетост отчита спад на безработицата и в област Шумен, като общо постъпилите на робата безработни са 7707 души. На първичния пазар на труда през 2016 година работа са започнали 5680 безработни лица, с 445 повече от предходната година. Заявените работни места през 2016 година в бюрата по

труда от областта са 7245. На първичния пазар са обявени 5278 работни места, което е с 275 повече от 2015 година. Най-голямо търсене на работна сила през годината се регистрира в преработващата промишленост, търговията, хотелиерството и ресторантьорството и други. Средното годишно равнище на безработица в областта се равнява на 14.5%, което е значително по-ниско спрямо предходната година – 16,8%. В град Шумен нивото на безработица за 2016 година е 4.3%.

Социално – икономическите различия на регионално ниво се задълбочават. Един от най-актуалните проблеми в България е обезлюдяването на общините, извън големите икономически центрове, вследствие на прогресивно влошаващата се демографска картина, което се отразява на икономиката чрез липсата на работна ръка. И в отражение на тази тенденция концентрацията на населението и съсредоточаването на икономическата и административната активност в София – град. Необходимо е балансирано разпределение на приоритетите между урбанистичните центрове и териториите с добро социално – икономическо развитие и изоставащите, уязвими на демографски и икономически рискове територии и населени места.

В България има висок дял на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване. Тези основни икономически и социални предизвикателства имат дългосрочни последици отнасящи се до здравеопазването, постигнатото образователно ниво и перспективите за заетост. Най-уязвимите групи тук са хората с ниска квалификация, ромите, жителите на селските райони и др. Трябва навреме да се обърне внимание на връзката между социално – икономическата среда и постигнатата степен на образование, защото това може да възпрепятства развитието на човешкия капитал.

През програмния период 2007 – 2013 г., България като пълноправен член на ЕС за пръв път участва в изпълнението на Кохезионната политика на Съюза, което позволи натрупването на практически опит в изпълнението, както на предприєдинителните програми и системите за управление и контрол, така и по отношение на цялостната институционална и нормативна рамка за изпълнение на Структурните инструменти. През втория за страната програмен период 2014 – 2020г. България получава достъп до средства в размер на 9.9 млрд. евро, предназначени да финансират десет програми. В сравнение с изминалия програмен период 2007 – 2013г., предоставените ресурси са се увеличили с 5.2%. Към средата на 2016 г. изпълнението на преобладаващата част от програмите е в начална фаза, като са извършени плащания по програми на обща стойност 293 486 455 евро. Изпълняваните програми през втория за страната програмен

период до голяма степен следват същата структура и обхват, както и през периода 2007 – 2013г. Основните разлики при двата периода се дължат на различното по обем финансиране, както и на факта, че оперативните програми за периода 2014 – 2020г. се реализират в различни макроикономически условия спрямо предходните програми. През втория програмен период продължава въздействието и резултатите от средносрочните и дългосрочни ефекти от проектите, реализирани през предходния период.

Като цяло България постига напредък при изпълнението на националните цели на стратегията „Европа 2020“. Добри резултати по отношение на енергийната ефективност, намаляване на емисиите на парникови газове и повишаването на дела на енергията от възобновяеми източници. По отношение на напредъка в изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки за 2015 г. – бяха приети някои мерки за подобряване на ефективността на разходите за здравеопазване, включително изготвянето на Национална здравна карта. Законодателни промени има и при банковия сектор, както и подобрения в банковия надзор и всеобхватен преглед на качеството на активите и тест за устойчивост на целия банков сектор. Въведените реформи на пазара на труда също отбелязаха напредък.

Новият програмен период страната ни стартира с 8 оперативни програми, но реално програмите са 11, защото освен оперативните програми има и така наречени програми за съвместни действия. Усвояването на средствата по оперативните програми обаче в периода 2014-2016 г. върви с изключително бавни темпове, макар че регламентите на Европейската комисия за новия програмен период бяха съгласувани и публикувани през декември 2013 година. Въпреки това все още има програми, по които приемането на проекти все още не е стартирало, а там където е стартирало е само по отделни подмерки, по една или друга оперативна ос. Изразходването на европейски пари основно се насочва към научно изследователската сфера, иновации, развитие на човешките ресурси, конкурентоспособност, развитие на селските райони. Като цяло разпределението на средства между отделните оперативни програми е балансирано и в голяма степен отговаря на поставени цели. Закъснението на стартирането на оперативните програми е повече от година и до голяма степен то беше обяснено с липсата на административен капацитет, като роля за забавянето изиграха и парламентарните избори през 2014 г., създаването на ново правителство и липсата на приемственост между различните правителства. Някои от договорените вече в края на

2013 г. регламенти по оперативни програми бяха променени от наша страна, което наложи предоговаряне, което отложи старта на програмния период. В настоящия етап се наблюдава много сериозно забавяне в определяне на правилата и стартиране на процедурите по отделни приоритетни оси не само подмерки. Реалните очаквания са по-сериозно приемане на проекти и сключване на договори от средата на 2017 г., което отново ще ни изправи пред риска да се налага с ударно темпо да се приемат проекти в последните години на програмния период, т.е. съществува голям риск да не бъдат усвоени всички средства, които са предвидени.

5.1 Настъпили промени на местно ниво

Общинският план за развитие (ОПР) на община Шумен е разработен съгласно разпоредбите на Закона за регионалното развитие, Правилника за неговото приложение и Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), областни стратегии за развитие (2014-2020) и общински планове за развитие (2014-2020). В настоящия анализ са използвани данни за показателите за развитие, които са с времеви диапазон ок.кр. на 2013 г. и включват подробен обзор в периода на изпълнение на плана за периода 2014-2016 г. По този начин в максимална степен ще се проследят тенденциите и тяхното развитие в периода на изпълнение на плана.

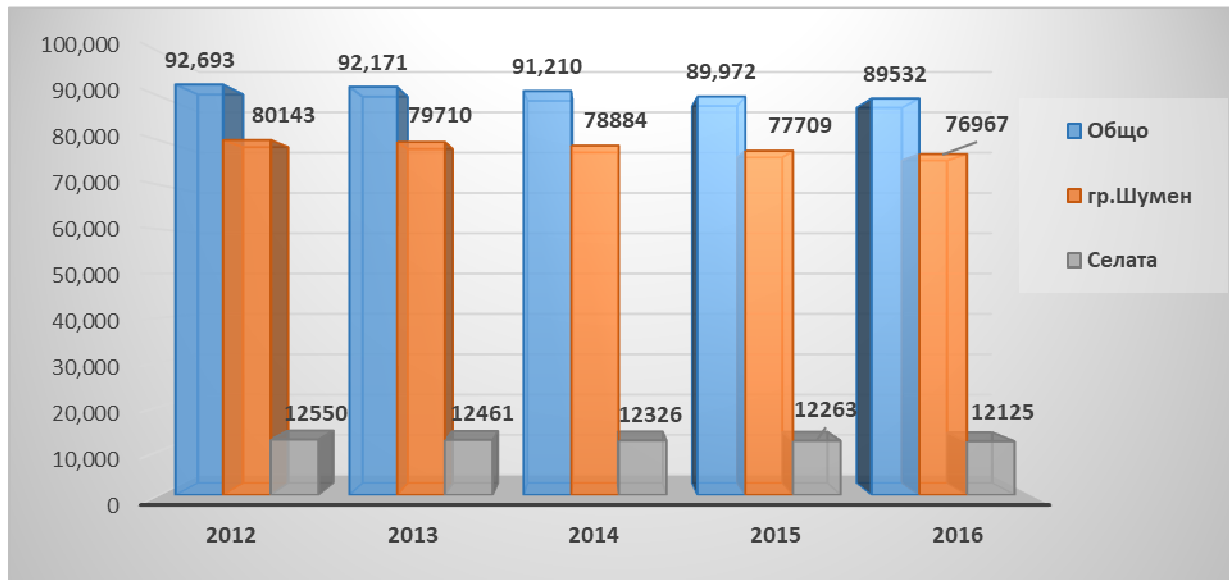
Промени в демографската картина и социалната сфера

Община Шумен е съставена от 27 населени места, от които едни град (гр. Шумен) и 26 села. Населението на общината към 31.12.2016 г. е 89 532 жители по данни на НСИ, от които 77 338 жители или 86,4% от общото население е концентрирано в общинския център - град Шумен, а останалите 13,6% живеят в селата. Териториалното разпределение на населението е неравномерно със силен превес на общинския административен център - гр. Шумен. От всичките 26 населени места, 4 са с население над 1000 човека.

По брой на населението община Шумен заема водещо място в областта с 51,1% от цялото ѝ население. Демографската динамика на населението в областта и община

Шумен показва, че темповете, с които намалява населението на общината са по-бързи от тези за областта. За периода 2012-2016 г. населението на община Шумен намалява с изпреварващи темпове от 3,4 процентни пункта, при 2.2 процентни пункта за областта и 2.4 процентни пункта за страната.

Фигура 1 Брой на населението на община Шумен в периода 2012-2016 г.

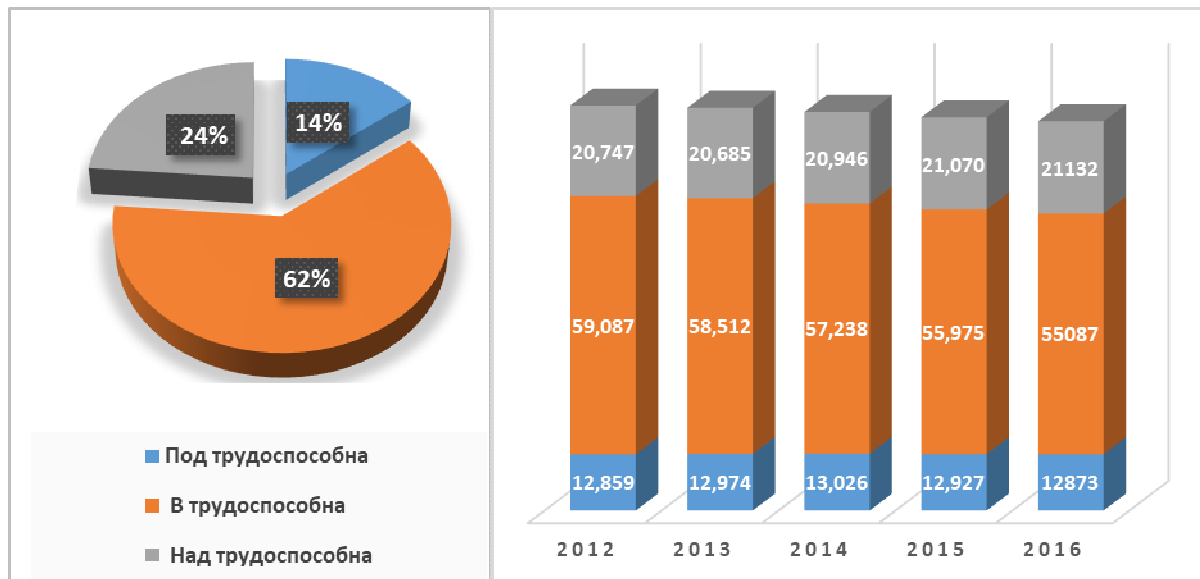

Източник: НСИ

Населението на град Шумен намалява с изпреварващи темпове - 3 176 души за разглеждания период или 4 процентни пункта, при темп на намаление на населението в селата от 3,4 процентни пункта. Въпреки това промените, които настъпват в демографското състояние на територията на община Шумен не се отличават от посоката и динамиката на демографските процеси в национален мащаб. Демографските процеси и бързото намаляване на населението в общината ще доведат до обезлюдяване на определени села на територията на общината. Това е сериозен проблем, както за община Шумен, така и за цялата страна.

През анализирания период се наблюдава и влошаване на състоянието на възрастовата структура на населението на община Шумен, което води до промени в разпределението на населението под, във и над трудоспособна възраст.

Фигура 2 Население под, във и над трудоспособна възраст на територията на община Шумен в периода 2012-2016 г.

Източник: НСИ

В периода 2012-2016 г. се наблюдава устойчива тенденция на намаляване на абсолютния и относителния дял на населението в трудоспособна възраст и увеличаване на дела на населението в надтрудоспособна възраст. Населението в трудоспособна възраст намалява с изпреварващи темпове от 7,2%, докато това в надтрудоспособна и под трудоспособна възраст запазва значително устойчиви абсолютни стойности, като бележи ръст в разглеждания период с едва 0,8% и 0,1%.

Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал и учене през целия живот на работната сила. Проблемът с деформираната възрастова структура на територията е остър, тъй като днешната структура ще определя възпроизводството на населението и на работната сила през следващите десетилетия.

Намаляването на броя на лицата от специфичните възрастови контингенти възпрепятства нормалното функциониране на обектите на образованието основно в селата и създава предпоставки за нарастване необходимостта и обхвата на здравните грижи. Всичко това създава предпоставка за влошаване на условията за местно социално-икономическо развитие, което е видно и от нарастването на коефициента на възрастова зависимост, който показва, че през 2011 г. на 100 лица в трудоспособна

възраст (15-64г.) се падат 44 от населението в под и над-трудоспособна възраст, докато през 2015 г. това съотношение е 50 души.

Таблица 1 Възрастово съотношение на населението на община Шумен в периода 2011-2015 г.

Възрастови съотношения		2011	2012	2013	2014	2015
0 - 14/15 - 64	%	18,6	19,0	19,5	19,7	20,2
65+/15 - 64	%	25,0	25,8	27,0	28,1	29,4
0 - 14, 65+/15 - 64	%	43,6	44,8	46,4	47,9	49,6
65+/0 - 14	%	134,7	136,2	138,6	142,6	145,8
60 - 64/15 - 19	%	139,3	151,2	162,9	162,4	158,2

Източник: НСИ

Данните за населението в селата потвърждават негативната тенденция от последните 20 години, в които се наблюдава рязък спад на населението до 29 г., а и в следващите възрастови групи, за сметка на нарастване на населението над 60 г. и особено над 70 години. Тенденцията на намаляване на населението в трудоспособна възраст ще се запази и през следващите години поради намаляването на населението под трудоспособна възраст. За община Шумен, както и за областта, е налице процес на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 70 и повече години.

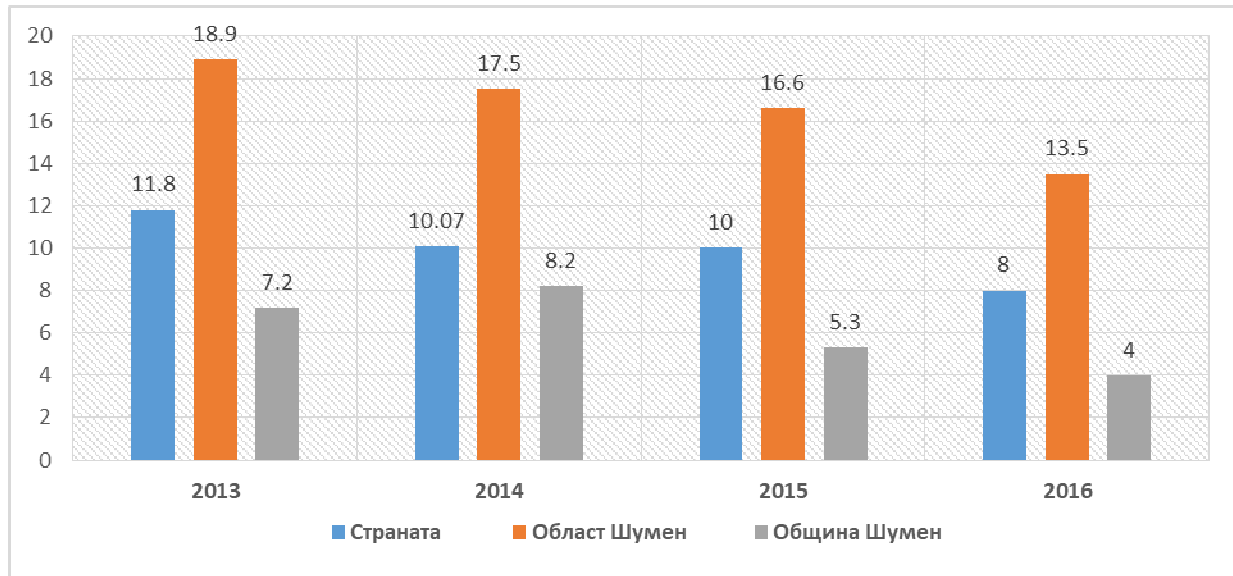
Ситуация на пазара на труда

Икономически активното население обхваща всички лица на 15 и повече навършени години, които са заети или безработни. Към края на 2016 г. икономически активни лица на територията на община Шумен са 45 208 души, което е 52% от икономически активното население на територията на област Шумен.

Възстановяването на пазара на труда в страната и на територията на община Шумен продължава и през 2016 г., като коефициентът на безработица е значително по-нисък от този за страната и областта.. През 2013 г., в разгара на кризата на пазара на труда, коефициентът на безработица в общината е 7.2%, при средногодишната безработица през 2013 г. за страната от 11,8%. В периода 2015-2016 г. безработицата значително намалява, като към края на 2016 г. за община Шумен е 4%. Традиционно най-нисък е коефициентът на безработица в Столична община (2,5%), но община Шумен се

нарежда сред общините с най-ниска безработица в страната.. Сравнително бързото възстановяване на пазара на труда на територията на община Шумен е последица от подобряването на икономическата конюнктура в общината, поне що се отнася до осезаемо положителен ефект върху пазара на труда, както и сравнително високата трудова мобилност на населението, не се наблюдава и сериозен проблем с квалификацията и образованието на работоспособното население.

Фигура 3 Равнище на безработица в периода 2013-2016 г. към 31.12 \%

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ гр. Шумен и АЗ

Ако община Шумен е с ниско равнище на безработица, то това не е така за област Шумен. В национален мащаб област Шумен остава сред областите с най-висока безработица. През 2016 г. коефициентът на безработица е 13,5% при 8% за страната. Заетостта в областта остава по-ниска от средната за страната – 58,5% спрямо 62,9% за страната.

Стимулирането на заетостта на пазара на труда в община Шумен е необходимо условие за растежа в развитието на местната икономика. Разкриването на нови работни места и създаването на устойчива заетост е предпоставка и за подобряването на демографско-социалната среда в община Шумен. По-голяма част от трудовите ресурси на общината са съсредоточени в нейния административен център – Шумен. Трайната заетост в малките населени места на общината намалява, както и делът на новоразкритите работни места по селата. Миграционните процеси на работна ръка от селата към

административният център са ясно изразени и се задълбочават с всяка изминала година.

Въпреки ясно изразената тенденция на намаляване на безработицата на територията на община Шумен все още съществуват рискови групи на пазара на труда, към които трябва да бъдат насочени специални политики. (Таблица 2)

Таблица 2 Рискови групи на пазара на труда на територията на община Шумен

Година	Регистрирани безработни лица							Равнище на безработица %
	Общо	От тях						
		До 29г.	%	С продължителност на регистрация > 1г.	%	Безработни лица над 50 г.	%	
2012	3012	609	20,2	508	16,9	968	32,1	6,7
2013	3259	603	18,5	606	18,6	1199	36,8	7,2
2014	3713	433	11,7	739	19,9	1042	28,1	8,2
2015	2394	363	15,2	560	23,4	941	39,3	5,3
2016	1807	206	11,4	265	14,7	748	41,4	4

Източник: Агенция по заетостта, Дирекция „Бюро по труда“, гр. Шумен

В Дирекция „Бюро по труда“ – Шумен общият брой на регистрираните младежи към 31.12.16 г. е 414 млади хора или 11,8% от всички младежи. Броят на регистрираните младежи до 29 г. към 31.12.2016 г. от Община Шумен е 206 души, което формира младежка безработица от 11,4 % от регистрираните безработни. Въпреки това спрямо 2012 г. относителния дял на регистрираните безработни младежи бележи понижение от почти 9 процентни пункта. Намаляването на броя на младежите регистрирани в бюрата по труда до голяма степен се дължи и на активното им включване в националните програми за заетост и схемите за младежка заетост по ОП „РЧР“. В периода 2014-2016 г. общият брой на включените младежи към програмите за субсидирана младежка заетост е 532 души. Трайното включване на тази възрастова група на пазара на труда е от съществено значение за подобряване социално-икономическата картина на общината и има важна роля за бъдещото ѝ развитие.

Друга група в неравностойно положение на пазара на труда са лицата с продължителност на регистрацията над 1 година. Техният относителен дял спрямо дела на регистрираните в бюрото по труда в края на 2016 г. е 14,7%. Спрямо 2012 г., броят на продължително безработните за общината постепенно намалява както в абсолютно изражение, така и като относителен дял, което до голяма степен се дължи на

процента обхванати от програмите за субсидиране заетост. Дълготрайно безработните лица са специфична група в неравностойно положение на пазара на труда, за която е характерна силната загуба на трудови навици и десоциализацията, напускане на пазара на труда поради отпадане от регистрация. Лицата в тази група най-често са с неадекватна на търсенето или липсваща професионална квалификация и образователен ценз, налице е дискриминация поради възраст и етническа принадлежност.

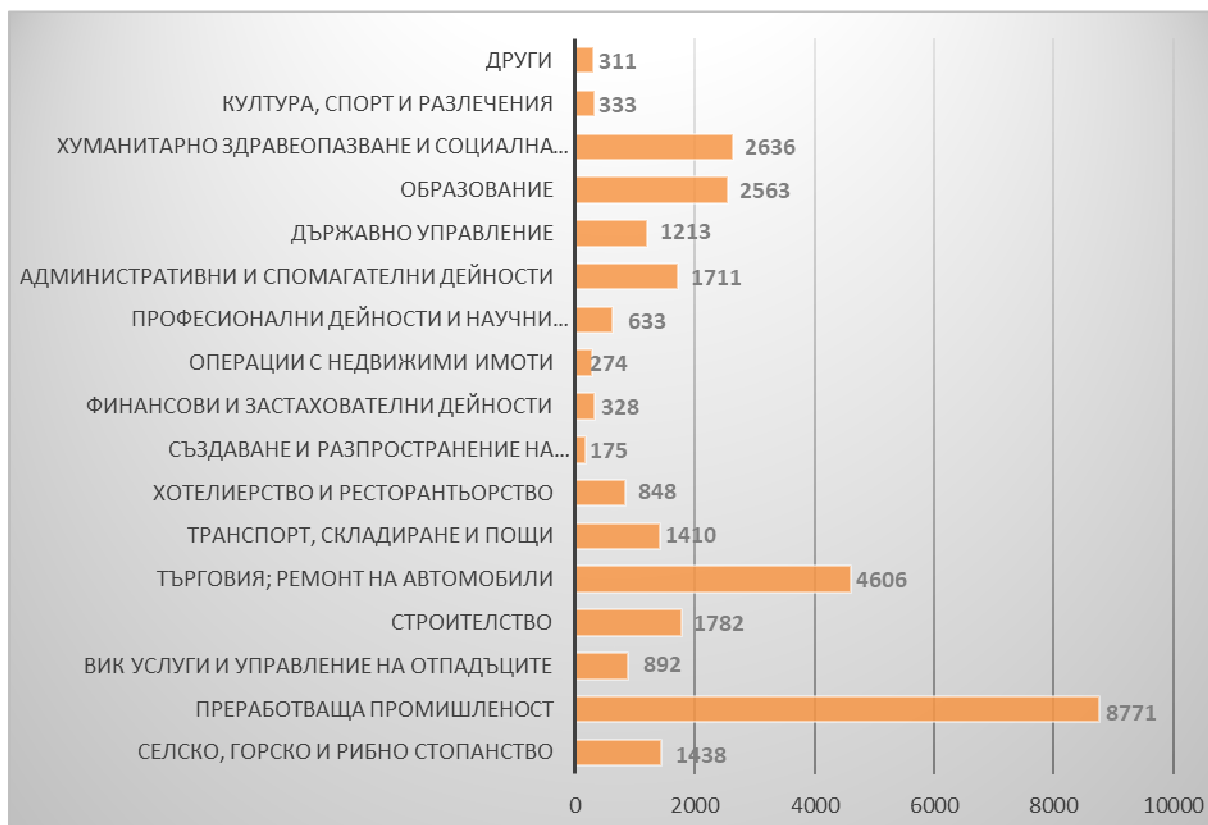
По данни от ДБТ близо 20% от регистрираните безработни са се определили като лица от ромския етнос. Налице е ниско ниво на образование и на активност за реализиране на трудовия пазар, неумение за търсене на работа, както и нежелание за участие в курсове и програми за квалификация и преквалификация на регистрираните безработни от ромската етническа група. Всичко това води до процес на дълготрайна безработица сред лицата от този етнос, липса на мотивация за работа и последваща загуба на трудови навици. Сериозен проблем при ромите остава високият дял на самонаетите, упражняващи свободна професия и семейни работници в строителството, селското стопанство и комуналните услуги.

Налице е обективна необходимост за възползване от възможностите, предоставени от оперативни програми, за да се преодолеят структурните недостатъци на безработицата в общината – засилване на икономическата активност, обучения по предприемачество за младежите и продължително безработните, курсове за преквалификация за безработните и заетите лица, модернизиране на образователната система, така че тя в по-голяма степен да отговаря на изискванията на работодателите.

Към 2015 г. по данни на ТСБ- Шумен броят на наетите лица по трудово и служебно правоотношение на територията на община Шумен е 30 121 души или 71,4% от наетите в областта. 73% или 21 997 от наетите са съсредоточени в частния сектор и едва 27% или 8124 в обществения. Спрямо 2013 г. броят на наетите се увеличава с 2,6 %, наетите в частния сектор нарастват с 3,9%, а броят на наетите в обществения сектор намалява с 1%.

Най - голям брой от наетите са заети в преработващата промишленост (29,1%), следвани от наетите в търговията (15,3), хуманното здравеопазване и социална работа (8,8%), образование (8,5%), селско, горско и рибно стопанство. (4,8%). (Фиг.4)

Фигура 4 Наети лица по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности в община Шумен през 2015 г. (брой)

Източник: ТСБ-Шумен

Въпреки подобряването на пазара на труда заплащането на пазара на труда продължава да бъде сравнително ниско, а в същото време цените на горивата и храните остават високи. Средната годишна работна заплата към края на 2015 г. е 8 943 лв., сравнително ниска, сравнена с други градове в страната, но с около 5% по-висока от средната брутна годишна заплата на областта. По данни на НСИ средната годишна заплата в Шумен в края на четвъртото тримесечие на 2015 г. в общественния сектор е 9869 лв., а в частния е 8598 лв. или с 12,9% по-ниска. Спрямо 2013 г. предлаганата средна заплата нараства едва с 14%. Основните фактори за този ръст са два – повишаването на минималната работна заплата и положителните тенденции в икономическото развитие. Разбира се, намаляващият брой на безработните на чисто пазарен принцип води и до ръст на предлаганото заплащане, тъй като все повече работодатели се конкурират за все по-малко безработни - особено в икономически дейности, където свободните специалисти са малко.

Най-високо е заплащането в сектора на финансови и застрахователни дейности, въпреки че спрямо 2013 г. средната годишна работна заплата в сектор се понижава с 1,3%. Икономическите дейности, в които е регистрирано значително увеличение на средната годишна работна заплата са „Строителството“ –с 51,2%, „Операции с недвижими имоти“ –с 22,6%, „Култура спорт и развлечения“– 15,5%, „Преработвателна промишленост“– 14%, „Хуманно здравеопазване и социална работа“– 12,1%.

Фигура 5 Средна брутна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в община Шумен през 2015 г. по икономически дейности (лв.)

Източник: ТСБ-Шумен, 2015

Индустрията продължава да е основен източник на заетост за нискоквалифицираните кандидати за работа. На територията на община Шумен преобладават частните инвестиции в преработващата промишленост, благодарение на което значително по-малък дял от нискоквалифицираните хора се налага да разчитат на финансирани от общините дейности и субсидирана заетост.

Икономическо развитие на територията на община Шумен в периода 2012-2015 г.

Броят на предприятията в нефинансовия сектор на територията на общината през 2015 година е 4 596. Тенденцията, която се наблюдава във времето е на постепенно намаление на техния брой до 2014 г., след което тенденцията се обръща в посока увеличение като надхвърля първоначалната стойност. Подобна е и тенденцията при другите основни показатели. Случващото се в икономиката на национално и международно ниво оказва влияние и върху общинската икономика – започналото оживление в икономиката и подобряването на икономическите показатели за страната след 2014 г. е една от причините за установяване на тенденция на ограничаване на темпът на спада, а дори и към подобряване на някои от показателите.

Таблица 3 Основни показатели на предприятията от нефинансовия сектор (хил. лв.)

	Предприятия (бр.)	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	ДМА
2011	4 549	1 448 739	2 429 561	2 239 093	2 316 919	774 319
2012	4 515	1 508 814	2 527 698	2 341 949	2 401 212	803 226
2013	4 517	1 662 762	2 749 625	2 557 742	2 609 893	867 281
2014	4 545	1 701 472	2 727 922	2 528 490	2 567 254	939 881
2015	4596	1757503	2 732 161	2 528 856	2 583 563	998 094

Източник: ТСБ Шумен

Повишаването на резултатите от икономическата дейност при всички дейности говори за повишаване на ефективността на икономиката в общината.

От друга страна промяната в стойностите за дълготрайните материални активи (ДМА) в периода 2011-2015 г. е показател за разширяване на дейността и технологично обновяване на предприятията. Над 50% от разходите за придобиване на ДМА са насочени към придобиване на сгради, строителни съоръжения и конструкции, почти 28% към придобиване на машини, производствено оборудване и апаратура. Придобитите сгради, строителни съоръжения и конструкции са на стойност от 81 637 хил. лв., а машините и производственото оборудване 57 382 хил. лв. Спрямо 2011 г. настъпва период на икономическо оживление и съответно фирмите инвестират в

разширяване на дейността и технологично обновяване, като към 2015 г. разходите за придобиване на ДМА са с почти 29% по-високи спрямо 2011 г. По икономически дейности 60% от разходите за придобиване на ДМА са съсредоточени в преработващата промишленост, ВИК услугите и управлението на отпадъците.

Отраслова структура на икономика

☞ Промисленост

С богати традиции в преработващата промишленост (ПП) в близкото минало, днес ПП продължава да е водещ структуроопределящ сектор в местната икономика на община Шумен, чийто дял произведена продукция от общата заема водещо място в местната икономика. Като цяло промишлеността на Общината е в процес на преодоляване на доскорошната стагнация, но се наблюдават все по отчетлива тенденция към нарастване на обема на инвестиции, като разходите за ДМА се увеличават с 32% спрямо 2012 г.. Предприятия от преработващата промишленост продължават да бъдат важен катализатор за функционирането на местната икономика на община Шумен. Силни отрасли на преработващата промишленост продължават да бъдат:

- Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване;
- Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия;
- Производство на текстил и облекло; Обработка на кожи; Производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм;
- Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини;
- Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели);
Печатна дейност.

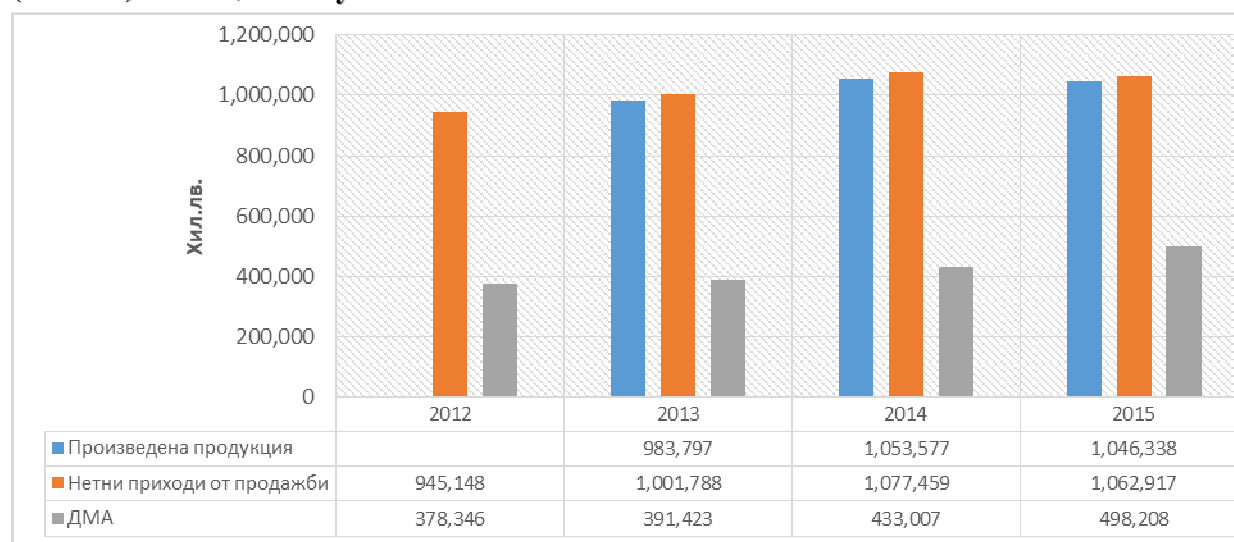
Икономическите дейности са концентрирани на територията на двете промишлени зони в града – кв. Индустриален представляващ Индустриална /Производствено-складова/ зона със ЗРП, одобрен през 1996г., и Нова индустриална зона, създадена с решение № 197 от 25.09.2008г. на Общински съвет – Шумен, обхващаща земите, включени в „Индустриален парк Шумен“ АД, впоследствие обособени като селищно образувание „Индустриален парк Шумен“. Освен тях съществува още една малка производствена зона, в която дейност осъществява пивоварна „Шуменско пиво“.

Към 2015 г. именно в преработващата промишленост са концентрирани 59,5% от

произведената продукция, 42% от нетните приходи от продажби, 32% от заетите и 50% от инвестициите в ДМА. Долната графика илюстрира динамиката на ключови финансови показатели за функционирането на сектора в периода 2012 - 2015 г.

*Информацията за произведена продукция за 2012 г не е налична

Фигура 6 Финансови показатели за сектор „Преработваща промишленост“ (хил.лв.) за община Шумен

Източник: ТСБ, Шумен

☞ Селско и горско стопанство

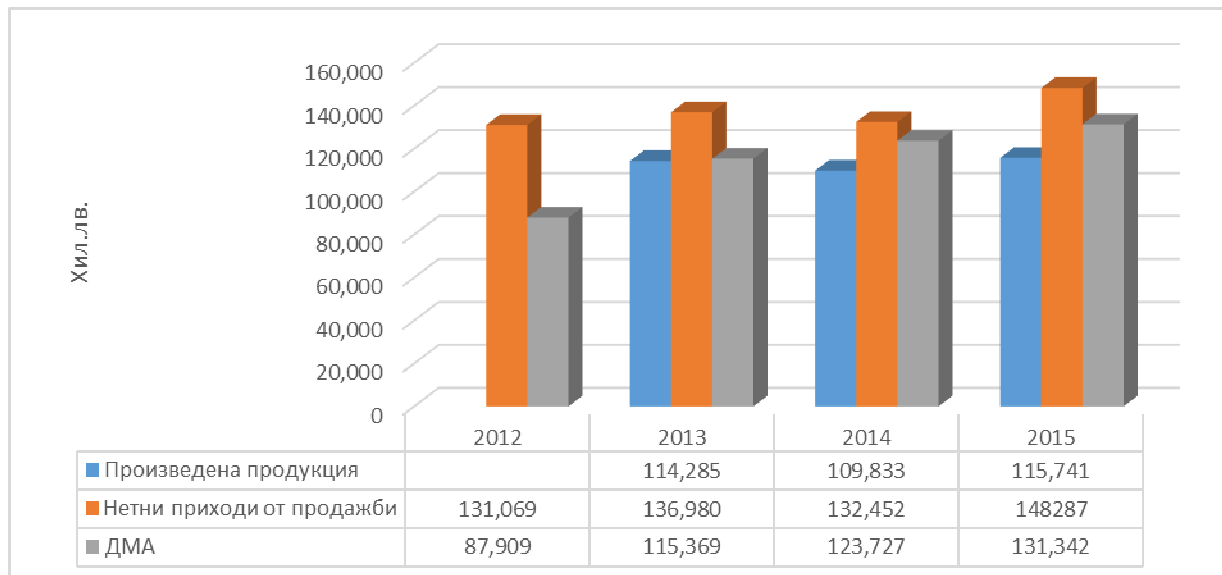
Земеделските територии заемат 69,85% от площта на общината (при средно за страната 58,7%). Преобладават обработваемите земи, които съставляват 85,67% от всички земеделски площи. Собствеността на земеделските земи е предимно частна – 51,9% от общата територия. Горските територии заемат 17,92% от територията на общината (при средно за страната 33,6%). В голямата си част, горските територии са държавна собственост.

Общата площ на горския фонд на общината е 116 919 дка. Почти целият горски фонд (97%) се обслужва от Държавно лесничейство „Шумен“. В земите от горския фонд няма изразени ерозионни процеси.

Селското, горско и рибно стопанство генерира 5,9% от нетните приходи от продажби в община Шумен за 2015 г., като в периода на изпълнение на ОПР те плавно нарастват, а спрямо 2012 г. увеличението на нетните приходи е с 13%. Значителен ръст се забелязва и в инвестициите в ДМА, които спрямо 2012 г. нарастват с 31,7 %. По данни на ДФЗ в

периода 2014-2015 г. само по ПРСР 2014-2020 привлечените средства на територията на общината са на обща стойност от 753 423 лв.

Фигура 7 Финансови показатели за сектор „Селско и горско стопанство“ (хил.лв.) на община Шумен

Източник: ТСБ- Шумен

Селскостопанското производство в общината се осъществява от регистрирани земеделски производители. По данни на Областна дирекция „Земеделие“ Шумен към 2016 г. в общината има 924 регистрирани земеделски стопани, а броят им нараства с 29,6%.

Таблица 4 Брой на земеделските стопанства и ИЗП за периода 2013 - 2016

<i>Година</i>	<i>Регистрирани стопани</i>	<i>Общо използвана земеделска площ /дка/</i>
2013	713	348 703
2014	739	381 814
2015	885	348 050
2016	924	337 453

Източник: ОД „Земеделие“ – Шумен

Обработваемите земи са заети от зърнени, технически, фуражни култури, трайни насаждения, зеленчукови култури разпределението, на които е представено в таблица 5.

Таблица 5 Посевна площ и добиви от основни земеделски култури за периода 2013 – 2016

	Пшеница		Ечемик		Царевица за зърно		Маслодаен слънчоглед	
	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/
2013	487220	428	98464	403	185208	564	342151	234
2014	489088	418	105264	379	181724	661	325341	227
2015	456697	438	96834	430	200409	460	307443	190
2016	470381	486	95688	478	175758	502	309718	215

	Маслодайна рапица		Тютюн - ориенталски		Овес		Сорго	
	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/	Реколтирани площи /дка/	Среден добив /кг/
2013	56766	265	7731	89	7226	316	2882	303
2014	66880	280	7314	153	7686	244	1540	362
2015	77145	251	7739	139	8080	220	1315	291
2016	63847	313	4439	174	3243	290	1099	211

Източник: ОД „Земеделие“ – Шумен

Общината е типичен зърнодобивен район. Произвеждат се предимно зърнени култури, като делът им в общата земеделска продукция е около 50%. За сметка на това, по-ниски от националните са засетите площи с трайни насаждения и със зеленчукови култури - средните и големите земеделски стопанства обикновено са специализирани в отглеждането на зърнени и технически култури, докато малките стопанства обикновено имат смесен производствен профил. Наблюдава се намаляване на реколтираните площи от пшеница и ечемик, но увеличение на средния добив от тези култури.

Наличието на съхранена природна среда и екологично чистият район са предпоставка за развитие на екологично чисто земеделие. По данни на ОД „Земеделие“ - Шумен на територията на общината са регистрирани 47 броя земеделски стопанства, прилагачи практики на биологично земеделие, като 27 от тях са биологични производители на пчелни продукти.

В периода 2012-2016 г. броят на отглежданите селскостопански животни остава относително стабилен. По голяма част от местните производители и нови земеделски стопани в периода 2014-2016 г. успяват да модернизират стопанствата си, така че да отговарят на минималните изискванията на Директива 1999/74/ЕО за защита и хуманно

отношение при отглеждането на животните. Наблюдава се завишен интерес в пчеларството през последните години, основно към производството на биологични пчелни продукти. Спрямо 2012 г. намалява интересът към отглеждането на птици и дребни преживни животни. (Таблица)

Таблица 6 Брой на основните видове селскостопански животни отглеждани на територията на община Шумен в периода 2012 – 2016 г.

Година	Едри преживни животни	Дребни преживни животни	Свине	Еднокопитни	Птици	Пчели
2012	3961	12314 (овце-10470, кози-1844)	32141	598	588400	4218
2013	3896	12755 (овце-10668, кози-2087)	31686	639	629000	4511
2014	4017	13842 (овце-12120, кози-1722)	33851	604	573300	4675
2015	3952	14031 (овце-11594, кози-2437)	32392	621	650000	7584
2016	4301	10974 (овце-9303,кози-1644)	32154	528	536500	5297

Източник: ОД „Земеделие“ – Шумен

☞ Туризм

Въпреки че транспортната инфраструктура в общината е сравнително добре развита, състоянието на туристическата инфраструктура остава незадоволително. Въпреки изпълнението проекти в тази насока системата за визуална информация (указателни и информационни табели) остава недоразвита (липсват интерактивни форми за представяне на туристическите атракции) и най-често представена само на български език. Липсват устроени паркинги, санитарни възли, а на някои места, дори ток и вода. На територията на общината са регистрирани едва 47 места за настаняване.

На територията на общината работи туристически културно-информационен център, който поддържа база данни за туристическите обекти и се грижи за тяхното информационно и рекламно осигуряване. Има 10 лицензирани туроператори, а лицензираните туристически атракции са 12, като две от тях са с национално значение.

Таблица 7 Туристически атракции на територията на община Шумен

Име на атракция	Вид атракция	Статут	Достъпност за посещения	Съпътстващи атракции
ШУМЕНСКА КРЕПОСТ	ИАР	Паметник на културата от национално значение	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Има
ВЪЗРОЖДЕНСКИ КОМПЛЕКС	Архитектурно-строителен паметник на културата	Паметник на културата с местно значение	Целогодишно	Има
КЪСНОАНТИЧНА КРЕПОСТ ВОЙВОДА	Археологически обект	-	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Няма
КЪЩА МУЗЕЙ ДОБРИ ВОЙНИКОВ	Къща музей	Паметник на културата от национално значение	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Има
КЪЩА МУЗЕЙ ЛАЙОШ КОШУТ	Къща музей	Паметник на културата от национално значение	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Има
КЪЩА МУЗЕЙ ПАНАЙОТ ВОЛОВ	Къща музей	Паметник на културата от национално значение	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Има
МАДАРА	НИАР	Национален	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Има
МЕМОРИЛЕН КОМПЛЕКС СЪЗДАТЕЛИ НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА	Паметник	-	Целогодишно	Има
МУЗЕЕН КОМПЛЕКС ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ	Музеен комплекс	-	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Има
ПРИРОДЕН ПАРК ШУМЕНСКО ПЛАТО	Природен парк	Защитена територия	Целогодишно	Има

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ	Музей	Регионален	Платено, целогодишно, екскурзоводи, достъп за хора с увреждания	Има
ТРАКИЙСКИ ГРОБНИЧЕН КОМПЛЕКС ИВАНСКИ	Археологически обект	-	Да, платено, целогодишно, екскурзоводи	Няма

Източник: Регистър на туристическите атракции, 2017 г., Министерство на туризма

От гледна точка на ефективността в използването на наличната база е важно да се проследи динамиката на нощувките. Данните от таблица 8 обаче не повтарят тенденцията на развитие на общинската икономика – т.е. стойностите на показателя *брой нощувки през 2016 г.* е по нисък спрямо 2014 г. с 8,4%, а приходите от реализираните нощувки се увеличават минимално- едва с 6,5%.

Другите изводи, които могат да се направят касаят:

- Националността на туристите – общината остава предпочитана дестинация по-скоро за български туристи. Град Шумен няма изграден имидж на туристическа дестинация.
- Използвания капацитет на местата за настаняване е далеч под наличния.

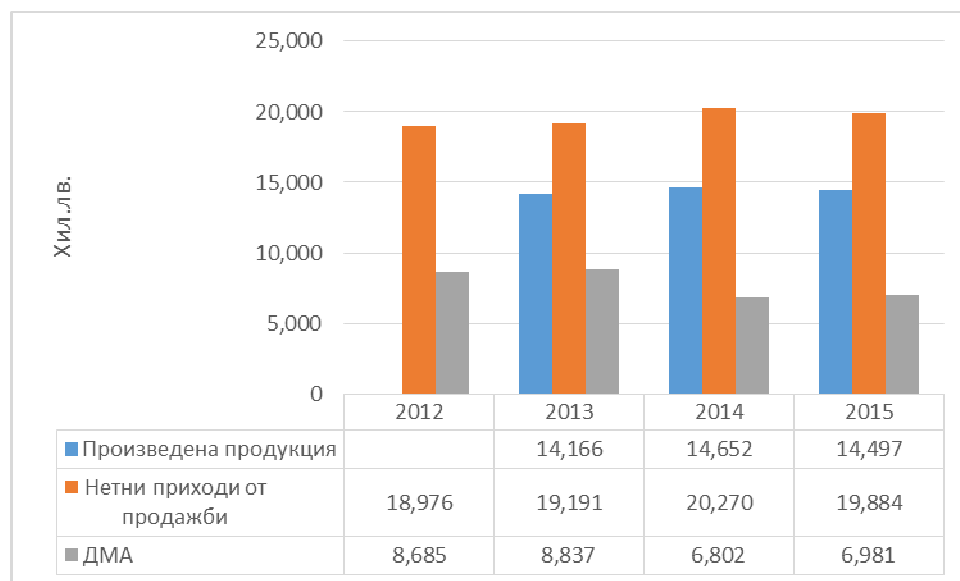
Таблица 8 Основни показатели в туризма

Показатели	2013	2014	2015	2016
Брой легла в средствата за настаняване – бр.	976	979	1 004	1 071
Видове места за настаняване***	47	47	47	47
Брой нощувки - бр.	-	58 457	62 063	53 523
Приходи от нощувки – лв. ***	-	2421051	2465029	2577369

Източник: Общинска администрация ; ***Данни от НСИ

По данни на НСИ за състояние на нефинансовите предприятия в сектора на хотелиерство и ресторантьорство също не се очертава благоприятна тенденция. Размерът на извършените инвестиции в закупуване на ДМА през 2015 г. намалява значително спрямо 2012 г. с 19,6%, а нетните приходи от продажби се увеличават едва с 4,8%.

Фигура 8 Финансови показатели за сектор „Туризм и хотелиерство“ (хил. лв.) на община Шумен

Източник: ТСБ- Шумен

6. Оценка на първоначалните резултатите от изпълнението на ОПР

Докато в предходния раздел се анализират промените, настъпили на местно ниво на базата на обективни данни (предимно вторични статистически данни и тяхното интерпретиране), то в настоящия раздел за целите на оценката на ОПР на община Шумен е представена информация за индикаторите за изпълнение на ОПР на община Шумен, които са залегнали в системата за мониторинг и контрол на изпълнението на плана.

Съгласно Методическите указания на МРРБ, ОПР следва да включва разработена система за индикатори за целите на текущия мониторинг и оценки. Системата следва да включва индикатори за резултат и индикатори за въздействие. ОПР на Шумен съдържа Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР 2014-2020г. Тя обаче не следва стриктно указанията на МРРБ, като са предвидени два вида индикатори - за резултат и за продукт, т.е. не са предвидени индикатори за оценка на въздействието от прилагането на ОПР, поради което в рамките на оценката индикатори за въздействие няма как да бъдат разгледани. За двете групи индикатори (за резултат и за продукт) са определени базови и целеви стойности към 2020 г. Посочени са мерните единици, в които ще се измерват индикаторите, източниците на информация и периодичността на

събирането на информация. Не са определени междинни стойности на индикаторите, които да се използват за целите на МО на ОПРР.

Събирането на информация по отделните индикатори за периода на изпълнение на ОПР на община Шумен е извършено непосредствено преди извършването на оценката със съдействието на общинската администрация. В периода на изпълнение на плана не е съставена работна група за наблюдение на плана, която да събира информация за индикаторите за изпълнение, липсват и годишни доклади за изпълнението на плана, което затрудни съществено процеса по набиране и информация и оценка. На основата на набраната информация по отделните индикатори е изготвена оценъчна матрица на база на определените в Общинския план за развитие индикатори за резултат, които отразяват напредъка в постигането на целите на Общинския план за развитие на община Шумен в периода 2014-2016 г.

Стратегическата част на плана обхваща 4 приоритета, 18 специфични цели и 43 мерки и 127 проекта. Междинната оценка на ОПР на община Шумен е извършена на основата на стратегическата част на плана и обхваща резултатите от периода на действие на плана за периода 2014-2016 г.

Анализът на данните от оценъчната матрица се допълва с вторични данни, чийто източници са НСИ - ТСБ-гр. Шумен, ДБТ-гр. Шумен, РИОСВ, ИСУН, общинска администрация Шумен, общински стратегически документи, публични бази данни и др.

В таблицата по-долу е представена информация за постигнатите стойности на отделните индикатори към 31.12.2016 г., като за основа е използвана Матрицата на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР 2014-2020 г. на община Шумен.

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Приоритет Развитие на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието и иновации чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции							
СП.Ц. Насърчаване на предприемачеството, подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия							
Мярка Технологично развитие и иновации							
Фирми с въведени модерни ИКТ	П	брой	ИСУН	годишно	0	10	5
Фирми с въведени иновативни технологични системи	П	брой	ИСУН	годишно	0	10	6
Фирми с подобрена енергийна ефективност	П	брой	ИСУН	годишно	0	10	19
Намаляване на потреблението на енергия	П	kWh	ИСУН	годишно	0	10 000	3 961.6
Мярка Повишаване на качеството на предоставяните услуги на бизнеса							
Нововъведени общински услуги за бизнеса	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	2	1

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Подобри общински услуги за бизнеса	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	3	8
Предоставени консултации на бизнеса от Информационния център	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	70	1444
СП.Ц. Развитие на устойчив интегриран туризъм							
Мярка Усвояване на туристическия потенциал							
Подобри съществуващи туристически атракции	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	3	3
Създадени нови атракции	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	1	3
Създадени работни места в подкрепените туристически атракции	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	10	4

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Мярка Разнообразяване на туристическото предлагане							
Създаден регионален туристически продукт	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	1	3
Участие в туристически борси/изложения/панаири	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	15	9
Организираны утвърдени културни събития	П	брой	Отчети Дирекция "Култура, просвета и образование"	годишно	0	15	23
Организираны нови фестивали и културни мероприятия	П	брой	Отчети Дирекция "Култура, просвета и образование"	годишно	0	2	2
Мярка Подобряване на информационното осигуряване на туризма							
Допълнителен годишен брой туристи	П	брой	Отчети Дирекция "Култура, просвета и образование"	годишно	0	5000	-

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Използваемост на леглоденонощиата	П	%	ТСБ Шумен	годишно	19%	40	-
СП.Ц. Привличане на местни и чуждестранни инвестиции в местната икономика в производства с висока добавена стойност							
Мярка Развитие на инфраструктурата на промишлена зона Запад и индустриален парк Шумен							
Дял на фирмите в индустриалните зони на гр. Шумен, възползващи се от изградената инфраструктура	Р	%	Отчети ОПРР	годишно	0	100	100
Площ индустриални зони с новоизградена/ подобрена инфраструктура	П	дка.	Отчети ОПРР	годишно	0	1887	500
СП.Ц. Развитие на селското и горско стопанство							
Мярка Подпомагане развитието на устойчиво и високоефективно селско стопанство							
Създадени стопанства на млади фермери	П	брой	Областна дирекция на ДФЗ	годишно	0	10	13*

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Модернизирани стопанства	П	брой	Областна дирекция на ДФЗ	годишно	0	10	9
Мярка Поддържане и съхраняване на горските ресурси и развитие на горското стопанство							
Горски територии с предотвратени пожари	П	дка.	Отчети Дирекция "УОСИРСДЕ ФП"	годишно	0	50	0
Инвестиции за подобряване устойчивостта и стойността на горските екосистеми	П	хил. лв.	Отчети Дирекция "УОСИРСДЕ ФП"	годишно	0	1200	341 115
Приоритет Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура и околна среда на територията на община Шумен							
СП.Ц. Подобряване състоянието и развитието на инфраструктурата в община Шумен							
Мярка Текущ ремонт, поддържане, рехабилитация и реконструкция на В и К и пречиствателни станции							
Разширена, реконструирана и модернизирана ПСОВ	П	брой	Отчети ОПОС	годишно	0	1	1

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Новоизградена канализационна мрежа	П	км.	Отчети ОПОС	годишно	0	33	-
Реконструирана/подменена канализационна мрежа	П	км.	Отчети ОПОС	годишно	0	3	0
Новоизградена водоснабдителна мрежа	П	км.	Отчети ОПОС	годишно	0	5	0
Реконструирана/подменена водоснабдителна мрежа	П	км.	Отчети ОПОС	годишно	0	4	-
Жители, присъединени към съществуваща ПСОВ	П	брой	Отчети ОПОС	годишно		3800	76 000
Села с реконструирана/рехабилитирана водоснабдителна мрежа	П	м.	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	6	0
Села с реконструирана/рехабилитирана канализационна мрежа	П	м.	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	5	0
Мярка Подобряване на мобилността и свързаността с общинския център							
Дял на селата с подобрена свързаност	Р	%	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	100	0

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Дължина на ремонтирани общински пътища	П	км.	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	50000	10
Мярка Подобряване на транспорта и транспортните мрежи в общинския център							
Реконструирани спирки на градския транспорт	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	45	17
Мярка Реконструкция и рехабилитация на улична мрежи и обществени паркинги							
Дял на населението на гр. Шумен облагодетелствано от рехабилитираната улична инфраструктура	Р	%	Отчети ОПРР	годишно	0	100	5
Реконструирана/рехабилитирана улична инфраструктура на гр. Шумен	П	км.	Отчети ОПРР	годишно	0	100	1
Изградени паркинги в гр. Шумен	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	2	0
Дял на селата на община Шумен пряко облагодетелствани от рехабилитираната улична инфраструктура	Р	%	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	100	73,1

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Реконструирана/рехабилитирана улична инфраструктура на селата на община Шумен	П	км.	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	200	1
Мярка Подобряване на достъпа до информационните и комуникационните технологии (ИКТ)							
Дял на селата с подобрен достъп до ИКТ	Р	%	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	19	100
Население в селата с подобрен достъп до ИКТ	П	брой	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	1800	1800
СП.Ц. Подобряване на околната среда и опазване на природното богатство							
Мярка Подобряване на инфраструктурата за превенция на риска от свлачищни процеси и наводнения							
Изградена инфраструктура за превенция на риска	П	м.	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	80	-
Мярка Подобряване управлението на отпадъците							
Изградени елементи на регионалната система за управление на отпадъци	П	брой	Отчети ОПОС	годишно	0	2	2

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Рекултивирани стари сметища	П	брой	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	10	0
Закрити складове за излезли от употреба пестициди	П	брой	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	8	8
Мярка Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии							
Площ на защитени територии с изпълнени дейности за управление	П	ха	Отчети ОПОС	годишно	0	4000	4908
СП.Ц. Подобряване на жизнената среда на град Шумен и населените места							
Мярка Обновяване на административните сгради на държавната и общинската администрация в град Шумен							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените административни сгради в гр. Шумен	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно	0	3 000 000	-
Административни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	30	3

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Мярка Участие в обновяване на многофамилни жилищни сгради с общински имоти							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените жилищни сгради в гр. Шумен	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно		10000000	-
Жилищни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно		100	45
Домакинства в гр. Шумен с подобро енергийно потребление	П	брой	Отчети ОПРР	годишно		2000	-
Мярка Благоустрояване и обновяване на общинския център							
Дял на населението на гр. Шумен пряко облагодетелствано от изградените/ възстановените зони за обществен отдих и спорт	Р	%	Отчети ОПРР	годишно	0	100	90
Нови/рехабилитирани елементи на физическата среда на гр.Шумен	П	дка.	Отчети ОПРР	годишно	0	7500	129
Мярка Подобряване на инфраструктурата на общинските административни сгради и публичните пространства в селата							

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Рехабилитирани сгради на кметствата в селата	П	брой	Отчети Дирекция "УОСИРСДЕ ФП"	годишно	0	10	3
Дял на селата с подобрена инфраструктура	Р	%	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	100	90
Изградени детски площадки	П	брой	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	4	8 гр.Шумен и 2 в селата\
СП.Ц. Осигуряване на обществена сигурност в община Шумен							
Мярка Повишаване на сигурността и предотвратяване на престъпността							
Внедрени елементи на системи за видеонаблюдение	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	10	57
СП.Ц. Подобряване на плановата осигуреност и проектно обезпечаване на инвестициите							
Мярка Осигуряване на устройствено планиране							

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Площ, осигурена с устройствени планове	П	дка	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	500	-
Мярка Осигуряване на инвестиционно проектиране							
Разработени инвестиционни проекти	П	брой	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	10	19
Приоритет Развитие на човешките ресурси, чрез инвестиции в образованието, културата, здравеопазването и социалните дейности							
СП.Ц. Осигуряване на оптимални условия за подобряване качеството на образователните услуги, предучилищното и училищно образование и развитие на научно- изследователската дейност							
Мярка Създаване на привлекателна и екологосъобразна образователна инфраструктура							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на образователната инфраструктура	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно		2700000	-
Обекти от образователната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно		27	-

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Обекти от образователната инфраструктура с подобрена МТБ	П	брой	Отчети ОПРР	годишно		27	27
Мярка Изграждане и развитие на подкрепяща среда за включващо образование							
Деца/ученици включени в дейности за образователна интеграция	П	брой	Отчети ОПОНИР	годишно	0	1400	1880
Мярка Кадрово осигуряване на включващото образование							
Учители с допълнителна подготовка за работа с деца в неравностойно положение	П	брой	Отчети ОПОНИР	годишно	0	30	62
Мярка Създаване на условия за разгръщане на творческия потенциал на децата и учениците							
Подкрепени деца с изяви дарби	П	брой	Отчети ОПОНИР	годишно	0	30	29
Създадени клубове за извънкласни дейности	П	брой	Отчети ОПОНИР	годишно	0	5	231
Мярка Повишаване качеството на образователния процес							

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Приложени нови технологии в образователния процес	П	брой	Отчети ОПОНИР	годишно	0	5	38
Мярка Инвестиране в научноизследователска дейност, иновативни и творчески индустрии							
Размер на инвестициите в научноизследователска и иновативна дейности	П	хил.лв.	Отчети ОПОНИР	годишно	0	670	-
СП.Ц. Насърчаване развитието на културните дейности							
Мярка Обогавяване на духовният и културен живот на населението							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на културната инфраструктура	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно	0	2100000	
Обекти от културната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	21	0

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Обекти от културната инфраструктура с подобрена МТБ	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	21	15
Мярка Възстановяване и опазване на културното наследство за бъдещите поколения							
Реставрирани паметници на културата	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	11	6
СП.Ц. Подобряване на здравните услуги и достъпа до тях							
Мярка Модернизиране на здравната инфраструктура							
Пациенти, облагодетелствани от подобрената здравна инфраструктура	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	4000	18459
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на здравната инфраструктура	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно	0	1300000	-
Обекти от здравната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	13	-

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Обекти от здравната инфраструктура с подобрена МТБ	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	13	7
Мярка Разработване и въвеждане на мерки за осигуряване на условия за промоция на здраве и профилактика на болестите сред уязвимите групи							
Информационни кампании за промоция на здраве и профилактика	Р	брой	Отчети ОПРЧР	годишно	0	50	38
СП.Ц. Развитие на спорта и младежките дейности							
Мярка Осигуряване на възможности и подходящи условия за спорт							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на спортната инфраструктура	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно	0	1000000	-
Обекти от спортната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	10	1
Обекти от спортната инфраструктура с подобрена МТБ	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	10	1
СП.Ц. Развитие на човешките ресурси и осигуряване на заетост							

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Мярка Осигуряване на заетост и работеща среда							
Население, включено в проектите за временна заетост	П	брой	Дирекция "Социална политика и здравеопазване"	годишно	0	300	1117
Създадени работни места в социалното предприятие	П	брой	Отчети ОПРЧР	годишно	0	10	-
Младежи с осигурена заетост			Дирекция "Социална политика и здравеопазване"	годишно	0	120	532
СП.Ц. Осигуряване на достоен живот и социално включване на хората в неравностойно положение							
Мярка Осигуряване на подходяща инфраструктура, подпомагаща социалното включване в общинския център							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на социалната инфраструктура в общинския център	Р	kWh	Отчети ОПРР	годишно	0	200000	-

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Обекти от социалната инфраструктура в общинския център с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	4	-
Обекти от социалната инфраструктура с подобрена МТБ	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	4	2
Изградени социални жилища	П	брой	Отчети ОПРР	годишно	0	5	-
Рехабилитирани пенсионерски клубове	П	брой	Дирекция "УТКСЕ"	годишно	0	5	7
Мярка Подобряване на социалната инфраструктура в селата							
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на социалната инфраструктура в селата	Р	kWh	Отчети ОПРР; Дирекция "СПЗ"	годишно	0	150 000	-
Обекти от социалната инфраструктура в общинския център с подобрени енергийни характеристики	П	брой	Отчети ОПРР; Дирекция "СПЗ"	годишно	0	3	-
Обекти от социалната инфраструктура с подобрена МТБ	П	брой	Отчети ОПРР; Дирекция "СПЗ"	годишно	0	3	2
Рехабилитирани пенсионерски клубове в селата	П	брой	Дирекция "СПЗ"	годишно	0	3	1

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Мярка Предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване							
Обучен персонал за предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване	П	брой	Дирекция "СПЗ"	годишно	0	20	20
Лица, ползващи се от социални услуги	П	брой	Дирекция "СПЗ"	годишно	0	500	1151
Изградени мрежи за обмяна на опит в предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване	П	брой	Дирекция "СПЗ"	годишно	0	2	2
Приоритет Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса							
СП.Ц. Развитие на е-община							
Мярка Подобряване ефективността на процесите в общинската администрация							
Степен на въвеждане на електронното управление	Р	%	Отчети ОПДУ	годишно	0	35	-
Административни услуги, предоставяни по електронен път	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	3	8

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
Обучения, свързани с въвеждането на електронното управление	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	5	-
Обучени служители във връзка с въвеждането на електронното управление	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	20	-
СП.Ц. Повишаване на ефективността на изградените партньорски мрежи и създаване на платформи за междуобщинско сътрудничество							
Мярка Прилагане принципа на партньорство							
Формулирани/изпълнени публичните политики с гражданско участие	П	брой	Отчети Дирекция "УОСИРСДЕ ФП"	годишно	0	5	9
Мярка Транснационално сътрудничество							
Проведени мероприятия за обмяна на опит и добри практики	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	6	0
Служители, участвали в стажове за млади специалисти	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	4	0

Индикатор	Вид	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност	Изпълнение към 31.12.2016 г.
СП.Ц. Развитие на административния капацитет и повишаване качеството на публичните услуги							
Мярка Усъвършенстване на капацитета за разработване и изпълнение на политики за местно развитие							
Успеваемост на кандидатстванията за финансиране (одобрени проектни предложение/подадени проектни предложение)	Р	%	Отчети Дирекция "УОСИРСДЕ ФП"	годишно	80	100	95
Обучения за усъвършенстване на капацитета	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	5	1
Обучени служители на общинската администрация	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	20	29
Мярка Мониторинг и контрол на изпълнението на общински политики за местно развитие							
Извършени оценки	П	брой	Отчети ОПДУ	годишно	0	4	2

„-“ Не е предоставена информация за целите на оценката

Въз основа на таблицата по-горе, и като втори етап от оценката на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР, в табличен вид срещу всеки индикатор е отбелязан статуса му на:

- изпълнен;
- в процес на изпълнение, в т.ч. добро изпълнение ($\geq 50\%$ от целевата стойност) или изоставащо изпълнение ($< 50\%$ от целевата стойност);
- нестартирало изпълнение (към 31.03.2017 г.).

Приоритет 1 Развитие на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието и иновации чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции

СП.Ц. Насърчаване на предприемачеството, подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Фирми с въведени модерни ИКТ	брой	10	5	✓		
Фирми с въведени иновативни технологични системи	брой	10	6	✓		
Фирми с подобрена енергийна ефективност	брой	10	19	✓		
Намаляване на потреблението на енергия	kWh	10000	3 961.6*	✓		
Нововъведени общински услуги за бизнеса	брой	2	1	✓		
Подобрени общински услуги за бизнеса	брой	3	8	✓		
Предоставени консултации на бизнеса от Информационния център	брой	70	1444**	✓		

*Индикаторът включва единствено стойностите на индикаторите по одобрените проекти по ОПИК

**Бройката включва посещения на събития и консултации в офиса.

В рамките на СП.Ц. *Насърчаване на предприемачеството, подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия* са заложили две мерки в подкрепа на бизнеса *Мярка Технологично развитие и иновации* и *Мярка Повишаване на качеството на предоставяните услуги на бизнеса*. В рамките на мерките не всички индикатори към тях са дефинирани коректно, като например индикаторът *Намаляване потреблението на енергия*, не е ясно дали се отнася единствено към фирмите реализирали проекти в областта на енергийната ефективност и такива въвели нови енергоспестяващи технологии. Не всички източници на информация са дефинирани коректно. В рамките на индикатора *Намаляване потреблението на енергия единствен източник на информация* могат да бъдат фирмите реализирали проекти в посока енергийна ефективност, а относно индикаторите към втората мярка *Повишаване на качеството на предоставяните услуги на бизнеса* основният източник на информация следва да бъде общинска администрация, тъй като отчетите на ОП „Добро управление“ не съдържат такава.

По данни от ИСУН и ИСУН 2020 беше набраната необходимата информация за индикаторите насочени към технологично развитие и иновации. По ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2014 г. на територията на община Шумен в периода 2014-2015 г. са реализирани 24 проекта на обща стойност 17 559 899 лв., като 98% от сумата или 17 205 670 лв. е изплатена на бизнеса в рамките на периода 2014-2015 г. По ОП „Конкурентоспособност на българската икономиката“ (2014-2020) в рамките на разглеждания в оценката период са одобрени 23 проекта, като едва 10 от тях са приключили, а останалите са в процес на изпълнение. Общата одобрена сума по проектите е 17 575 551 лв., като към настоящия етап повечето проекти са в процес на изпълнение и реално изплатената сума е едва 51% от БФП на одобрените проектите.

Детайлната справка от ИСУН показва, че пет фирми на територията на община Шумен в период на изпълнение на ОПР изпълняват проекти, в които индикатор за изпълнени е въвеждане на ИКТ, съответно по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 и ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013. Единият от проектите е насочен към внедряването на ново сървърно оборудване, включително хъбове/суичове, осигуряващи 10 гигабитова свързаност и високо ниво на мениджмънт. За управление на сървърите е закупен софтуер за виртуализация на

операционните системи, който ускорява значително трансфера на информацията и повишава сигурността на съхранение и прехвърляне на данните. Други два проекта са насочени към закупуване на производствено оборудване и внедряване на софтуер с което да бъде модернизирано производството, както и разработване и въвеждане на ИКТ базиран софтуер за управление на бизнес процеси. Разработена и внедрена е и иновативна система от информационна платформа и интелигентна количка за пазаруване. Общата стойност на одобрените проекти в областта на внедряването на ИКТ по двете програми е 1 213 791 лв.

При разглеждането на проектите, които могат да бъдат съотнесени към индикатора *фирми с въведени иновативни технологични системи*, бяха групирани 16 проекта изпълнявани в периода на изпълнение на ОПР 2014-2016 г. които са изпълнили индикатора към програмата *брой предприятия получили подкрепа за производствени инвестиции*. От реализираните производствени инвестиции по двете програми шест от реализираните проекти са насочени към фирми, които въвеждат с изпълнението на проекта си иновативни технологични системи. Реализираните проекти включват въвеждане на еко-иновации научни изследвания, с които се внедряват и патентовани технологични продукти.

В рамките на изпълнението на ОПР на територията на община Шумен са одобрени 25 проектни предложения, насочени към подобряване на енергийната ефективност, като към 31.12.2016 г. са реализирани 19 от тях. ИСУН и ИСУН 2020 не позволяват да бъде проследен индикатора *намаляване на потреблението на енергия* в kWh, тъй като в предишния програмен период в рамките на изпълнението на проекти по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 индикаторът за измерване на изпълнението на проектите е в % - *Очаквана средна стойност на енергоспестяване от реализираните по проекта инвестиции за повишаване на енергийната ефективност*. Единствената информация, която предоставя системата е, че одобрените проекти по ОПИК на територията на община Шумен, насочени към енергийна ефективност се очаква да доведат до повишаване на енергийната ефективност и реализиране на енергийни спестявания в предприятията в рамките на 3 961.6 kWh. Ако към тях се прибавят реализираните енергийни спестявания по реализираните проекти от предходния програмен период в периода 2014-2015 г. то може да бъде направен изводът, че целевата стойност по този индикатор от 10000 kWh е изпълнена с над 50%.

Следващата група индикатори в рамките на приоритета целят измерването на качеството на предоставяните услуги на бизнеса. Индикаторът *нововъведени общински услуги за бизнеса* измерва предоставените нови и по-качествени електронни услуги за гражданите, с които ще се подобри бизнес средата в града. В рамките на изпълнението на ОПР на община Шумен започва изпълнението на един такъв проект, който е насочен към дигитализация на дейността на общината посредством въвеждане на интегрирана географска информационна система. Стойността на поръчката е 69 000 лева. С помощта на новите технологии ще се съкратят сроковете за обслужване на граждани и фирми. Ще се увеличи административният потенциал, ще се автоматизират процесите по издаване на удостоверителни документи и община Шумен ще може по-ефективно да генерира скици, справки, отчети, баланси и други. В значителна степен ще бъдат оптимизирани дейностите по направление строителство и екология.

В рамките на индикатора подобрени общински услуги за бизнеса община Шумен преизпълва първоначално заложения план за подобряване на три услуги за бизнеса. Понастоящем община Шумен предоставя осем нови електронни услуги чрез официалния си сайт - www.shumen.bg. На сайта може да се направи справка по електронен път за дължимите данъци и таксата "битови отпадъци". За целта се получава клиентски идентификационен номер, който се издава еднократно и безплатно от общинската данъчна служба, и се предава лично или на упълномощено лице. През менюто "Информация и услуги" има възможност да се подаде и заявление за записване в приемния ден на кмета, заместник-кметовете и секретаря на общината. Информация за нередност може да се изпрати по електронен път от рубриката "Поддай сигнал за нередност". От същата рубрика гражданите ще могат да се информират какво съдействие и от кого могат да получат по Закона за достъп до обществена информация. По електронен път, с универсален електронен подпис, могат да се подават заявления за издаване на удостоверение за деклариранни данни; за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси; декларация за облагане с патентен данък; удостоверение за постоянен и настоящ адрес; заявления за издаване на разрешение за летни маси към заведенията за хранене и развлечения, за издаване и заверяване на копие на проектна документация и удостоверения за факти и обстоятелства касаещи поземлени имоти.

За набиране на информация по индикатора *Предоставени консултации на бизнеса от Информационния център* за целите на оценката е предоставена информация единствено от Областен информационен център- Шумен, като не беше предоставена информация за проведените консултации към бизнеса от страна на информационния център в общината. По данни на ОИС-Шумен в периода на изпълнение на ОПР 2014-2016 са проведени 1444 консултации с представители на бизнеса от община Шумен. Бройката обхваща както посещения на събития, така и консултации в офиса. Приблизително 35% от хората, които търсят услугите на ОИЦ-Шумен през разглеждания период са от представители на бизнеса. През 2016 г. са организирани три съвместни събития в ИАНМСП, на които са присъствали 280 представители на бизнеса, като на събитията са провеждани и индивидуални консултации.

СП.Ц. Развитие на устойчив интегриран туризъм

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение е $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение <50 % от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Подобри съществуващи туристически атракции	брой	3	3	✓		
Създадени нови атракции	брой	1	3	✓		
Създадени работни места в подкрепените туристически атракции	брой	10	4		✓	
Създаден регионален туристически продукт	брой	1	3	✓		
Участие в туристически борси/изложения/ панаири		15	9	✓		
Организираны утвърдени културни събития	брой	15	23	✓		
Организираны нови фестивали и културни мероприятия	брой	2	2	✓		
Допълнителен годишен брой туристи	брой	5000	-		✓	
Използваемост на леглоденонощията	%	40	13,7		✓	

В Регистъра на туристическите атракции към Министерство на туризма са регистрирани 12 туристически атракции, като пет от тях са паметници на културата с национално значение. По ОП „Регионално развитие“ 2007-2013 г. в периода на изпълнение на ОПР приключва изпълнението на проект „Оттука започва България“, който може да бъде причислен към индикатора *подобвени съществуващи туристически атракции*. В рамките на проекта се цели формиране на конкурентноспособен туристически продукт на базата на културно-историческото наследство в района. По проекта се създава една интересна съвкупност от интересни обекти и атракции, които целят привличането на по-голям туристически поток към Шумен. По проекта са осъществени строително-ремонтни дейности в НИАР „Мадара“, където е изграден посетителски център и хидравличен подземник под релефа. Извършено е консервиране на самия Конник, като целта е релефът на фигурата да бъде предпазена от неблагоприятните атмосферни условия. По проекта е продължена реставрацията на Шуменската крепост, реконструирана е и сградата в североизточната част на крепостната стена. Ремонтни дейности са извършени и по водната каскада - подхода към Паметник „Създатели на българската държава“, в района на сградата на ВиК-Шумен, където е извършено обновяване на настилката и ремонт на осветлението. Реставрирани са и къщите „Доктор Вербеви“, „Братя Среброви“, „Стойка Миланова“, Бучевинови“ на ул. „Цар Освободител“. Извършен е и ремонт на самата улица - по така наречената й Възрожденска част.

В рамките на реализирането на проект Устройство и управление на ПП „Шуменско плато“ по ОПОС 2007-2014 г. в рамките на периода на изпълнение на ОПР са разработени нови пешеходни и веломаршрути.

- Маршрут „Адреналин“ – от Туристически комплекс „Бохеми“ – скални венци – скална форма „Охлюва“ – погледна площадка – Информационен център на ДПП „Шуменско плато“.
- Маршрут „Урок по Горската пътека“- от м. „Къошките“ – туристически заслон „Бигора“ – пещера „Русалка“ – пещера „Бисерна“ – чешма „Боровец“
- Маршрут „С раница до хижа „Букаците“ Маркировка – от м. „Къошките“ – „Шуменска крепост“ – туристически заслон „Алеко“ – туристически заслон „Авгостроител“ – чешма „Голяма халваджия“

- хижа „Букаците”
- Маршрут „Пътешествие към миналото”- от Информационен център на ПП „Шуменско плато” – тур. заслон „Теменуга” – Паметник на курсистите – м. „Ченгел гьол” – скален манастир над с. Хан Крум
- Маршрут „Оттук започва България”- м. „Кьошкочете” – тур. заслон „Бигора” – пещера „Русалка” – „Шуменска крепост” – тур. заслон „Детелина” – Паметник на курсистите – тур. заслон „Теменуга” – Паметник „Създатели на българската държава”
- Маршрут „Релакс”- от м. „Кьошкочете” – „Кокилиев път” – м. „Висока поляна” – лагер „Ивански” – с. Лозево
- Маршрут „Вълшебството на гората”-от Туристически заслон „Алеко” – туристически заслон „Успех” – източна граница р-т „Букака” – Сухото кладенче – Кочовски бункер – каптаж – м. „Търнов табия” – западна граница р-т „Букака” – пещера „Русалка”

Разработените веломаршрути на територията на ПП Шуменско плато са:

- Веломаршрут – „Аматьори” Степен на трудност – ниска; Маршрутът започва от Информационния център на ПП „Шуменско плато”, преминава през туристически заслон “Теменуга”, Паметника на курсистите, туристически заслон “Детелина” и завършва при Информационния център на ПП „Шуменско плато”.
- Веломаршрут – „Голямо въртене” Степен на трудност – средна; Трасето се движи предимно по горски пътища и отчасти асфалт в букови и отчасти борови гори. Началото е от Информационния център на ПП „Шуменско плато”, след което се преминава последователно през заслон “Теменуга, Паметника на курсистите, заслон “Детелина”, местността „Дългите поляни” и се достига местността „Осмарски колони” и хижа “Букаците”.
- Веломаршрут - “Професионалисти” Маршрутът започва от парк “Кьошкочете” посока село Лозево, изкачва се до платото и асфалтовия път, продължава по черен път посока телевизионната кула и се спуска по пътека към асфалтовия път към кв. Боян Българанов. След пресичане на пътя следва приятно спускане в борова гора, след което достигате основния асфалтов път, от който по

- стръмна пътека се спускате до основната алея на парк „Къшкочеве“.
- Веломаршрут “Мечката” - започва в района на Противопожарната служба и по почвен път, преминаващ покрай пясъчните пещери, и стръмна пътека, изкачваща се на платото, се достига района на заслон “Теменуга”. Следва спускане по стръмна и технична пътека със скални прагове и опасни завои, достигаща до стар римски път и скалния феномен „Мечката”.

В рамките на посещението на ПП „Шуменско плато“ се предлага от скоро и атракцията “Уловени мигове на Шуменско плато” - фоторазходка из най-живописните кътчета в парка, както и възможност да се предостави възможност за заснемане на неговото биоразнообразие и природни феномени.

В рамките на съществуващите туристически маршрути в града са разработени и нови туристически атракции:

- „Сладки изкушения” – дава възможност за потапяне в атмосферата на Стария Шумен, където сред изискания интериор на шуменските възрожденски къщи гостите могат да опитат бяло сладко, баклава, кадаиф, захарен памук и други вкусотии, характерни за стария Шумен, както и да наблюдават демонстрация по приготвянето им.
- „Вино, пелин и традиции” – запознава с историята на местното винопроизводство и произхода на произвеждания в Шуменския край пелин. Съпътствано е с дегустация на вина, ракии, коняци и други напитки от района.
- „Като е пиво - да е „Шуменско”- Разказ за началото на пивопроизводството в България и начините за проверка на неговото качество. Опитване на три вида пиво.
- „Дегустация на мед” - запознава с историята и тайните на пчеларството. Предоставя възможност за вкусване на различни видове мед и за купуване на продукти, съдържащи мед, прополис, пчелен восък, пчелно млечице.
- „Вълшебството на натуралните аромати” - Запознаване с натурални ароматични продукти и тяхното приложение сред които мента, резене и лавандула.

- „Ретро-фото“
- прабългарската юрта в близост до мемориалния комплекс „Създатели на българската държава“ - в юртата туристите могат да се докоснат до ежедневието на предците ни, да облекат костюми и снаряжение за фотосесия, да пострелят с лък.
- интерактивната игра ”1300 години България”- в края на 2016 г. като атракция за по-младите е разработена и интерактивната игра ”1300 години България”, с която младите могат под формата на игра и приключение със смарт приложението да се запознаят с туристическите забележителности на региона.

В рамките на *Мярка Разнообразяване на туристическото предлагане* на територията на общината в периода на изпълнение на ОПР са реализирани няколко регионални туристически продукта. Най-мащабният от тях завършва през 2015 г. и е реализиран съвместно с общините Велики Преслав и Каспичан – „Корените на България“. Общата стойност на проекта е 390 647 лв. Основна цел на проекта е да повиши регионалния туристически потенциал на основата на маркетинг на устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти и пакети с висока добавена стойност и увеличаване на приноса на сектора към устойчивото регионално развитие. Проектът цели и да увеличи интереса към конкурентоспособни туристически ресурси на територията на общините Шумен-Велики Преслав-Каспичан, чрез конкретни дейности в областта на маркетинга и рекламата, които ще допринесат за диверсификация на туристическия продукт, намаляване на териториалната концентрация и по-равномерно разпределение на ползите от туризма.

По данни на общината на територията на Шумен и региона се изпълняват още два регионални туристически продукта – „„Ние вече сме грамотни”, целящ увеличаване на посещаемостта във Възрожденския комплекс и проект „Учим играйки“, стимулиращ младите хора да посещават културно-исторически паметници посредством интерактивната игра „1300 години България“.

За разнообразяване на туристическото предлагане община Шумен в периода на изпълнение на ОПР работи активно за утвърждаване на Годишният културен календарна, който към 2016 г. включва четири международни културни прояви, честване на 14 културни прояви от национално значение, организиране на 15 културни инициативи с

регионално значение, както и 52 местни културни прояви. Сред новите културни мероприятия и фестивали, които се радват на интерес са кино фестивала „Класика в жанра“, медения фестивал „Шумен жужи“, рок фестивала, фестивал на младото вино и пресния суджук, кулинарният фестивал „Забравени традиции – обредни трапези“ и др.

Като действия и инициативи в изпълнение на *Мярка Подобряване на информационното осигуряване на туризма* общината съсредоточава своите усилия основно в подобряване на маркетинга и рекламата на културните ценности, което не на последно място включва и участие в туристически борси и изложения. По данни на общинската администрация в периода 2014-2017 г. общината се представя като туристическа дестинация на 10 туристически изложения. Ежегодно се представя дестинацията на туристическите борси и изложения в София, Велико Търново, а от 2016 и туристическото изложение във Варна и Русе. През 2016 г. общината е представена и на туристическото изложение във Варшава (Полша).

В рамките на изпълнението на дейностите към мярката се предвижда и създаване на ГИС система към информационния център, но на този етап тази дейност не е изпълнена.

СП.Ц. Привличане на местни и чуждестранни инвестиции в местната икономика в производства с висока добавена стойност

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Дял на фирмите в индустриалните зони на гр. Шумен, възползващи се от изградената инфраструктура	%	100	100	✓		
Площ индустриални зони с новоизградена/ подобрена инфраструктура	дка.	1887	500		✓	

Като основна мярка в привличането на местните и чуждестранни инвестиции в местната икономика програмата за реализация на ОПР предвижда *Развитие на инфраструктурата на промишлена зона Запад и индустриален парк Шумен*. По данни на общинска администрация 100% от фирмите в индустриалните зони на града ползват напълно изградена инфраструктура.

За нуждите на настоящите и бъдещите си клиенти Индустриален Парк Шумен АД предоставя един напълно завършен продукт със следните инфраструктурни удобства:

Пътища

- Подзона А на Индустриален Парк Шумен разполага с удобна връзка с републиканската пътна мрежа - вход от републикански път първа категория I-7, посредством съвременно кръгово кръстовище;
- Внимателно проектираната широка улична мрежа на Индустриален Парк Шумен предотвратява възможности за възникване на задръствания;
- Гъстата мрежа от вътрешни пътища осигурява достъп до всеки парцел;

Водоснабдяване и Канализация

- Всички индустриални парцели от Индустриален Парк Шумен са захранени от магистрален водопровод с диаметър $\varnothing$ 400 мм и имат осигурен достъп до вътрешната водоснабдителна мрежа с диаметър на отклоненията $\varnothing$ 63 мм;
- Всички поземлени имоти имат осигурен достъп до вътрешната канализационна мрежа с диаметър на тръбите $\varnothing$ 315 мм. до границата на парцела;
- Канализационната система на обекта функционира с помощта на 2бр. канални помпени станции и е свързана с централната градска пречиствателна станция;
- На територията на Индустриален Парк Шумен има изградена отводнителна канализация за дъждовни води;

Газификация

- На територията на Индустриален Парк Шумен е разположена газоразпределителна станция на „Булгаргаз“ даваща възможност за директен достъп на приоритетни потребители;
- Всички индустриални парцели са захранени от магистрален газопровод с диаметър $\varnothing$ 200 мм. и имат осигурен достъп до вътрешната газоразпределителна мрежа с диаметър на тръбите $\varnothing$ 63 мм. и налягане 5 бара;

Съобщителна мрежа

- На територията на Индустриален Парк Шумен е изградена оптична съобщителна мрежа (телефон, интернет, телевизия) на „Blizoo Fibre Power“;
- В рамките на инфраструктурните полоси на индустриалната зона е изградена тръбна канална мрежа с ревизионни шахти на всеки 50 метра, позволяваща безрисковно полагане на допълнителни кабели за връзка с алтернативни доставчици;

Електроснабдяване

- През територията на Индустриален Парк Шумен преминават далекопроводи 110 Kv на НЕК задоволяващи практически и най-големите потребности в ел. енергия;
- Индустриалната зона разполага с изградена система за ел. захранване с налични свободни мощности, които осигуряват гъвкавост и възможност за пренасочване на допълнителни ел. мощности към различните парцели в зависимост от нуждите на инвеститорите;
- Всеки урегулиран поземлен имот от Индустриален Парк Шумен разполага с изградено ел. табло с инсталирана начална мощност от 50-100 kW с предплатени присъединителни такси към разпределителното дружество „Е-Он Мержи България” АД. Тази особеност дава възможност за незабавно реализиране на необходимите строителни дейности и избягване на дългите проучвателни и съгласувателни процедури;
- В рамките на инфраструктурните полоси на Индустриален Парк Шумен е изградена тръбна канална мрежа с ревизионни шахти на всеки 50 метра. Този иновативен подход позволява снабдяване на индустриалните парцели с допълнителни ел. мощности в кратки срокове без нужда от извършване на разходи за прокопаване и обезопасяване на кабели.

Технически характеристики на отделните инфраструктурни елементи.

Елемент на инфраструктурата

Характеристика

Пътища	Широчина 10 м
Железопътна линия	В непосредствена близост до парка се намира товарна гара Мътница
Електроснабдяване	380 V./20kV. с инсталирана мощност 10 kW на дкр.
Канализация	ø 315 мм
Газоснабдяване	ø 63 мм с налягане 5 бара
Водоснабдяване	ф 63 мм
Оптичен кабел	Blizoo Fiber Power и др.

Въпреки добрите технически и инфраструктурни условия, които предлага индустриалната зона, в периода на реализация на ОПР на Община Шумен новоизградените индустриални зони с подобрена инфраструктура са едва 500 дка.

СП.Ц. Развитие на селското и горско стопанство

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Създадени стопанства на млади фермери	брой	10	13*	✓		
Модернизирани стопанства	брой	10	9	✓		
Горски територии с предотвратени пожари	дка.	50	0			✓
Инвестиции за подобряване устойчивостта и стойността на горските екосистеми	лв.	1 200 000	341 115		✓	

*Бройката е само за одобрените стопански производители по Мярка 6.1 на ПРСР 2014-2010 към кр. на 2015 г.

Целта свързана с развитието на селското и горското стопанство на територията на община Шумен се предвижда в рамките на изпълнението на ОПР да бъде постигната посредством *подпомагане развитието на устойчиво и високоефективно селско стопанство*, както и *поддържане и съхранение на горските ресурси и развитие на горското стопанство*. В обхвата на първата мяра се предвижда увеличаване на броя на стопанствата на младите фермери на територията на общината. В рамките на изпълнението на ОПР справка от ДФЗ позволява да бъде набрана информация единствено за одобрени проекти по *Мярка 6.1 Стартова помощ за млади земеделски производители* на ПРСР 2014-2020. По мярката в периода 2014-2015 г. са подпомогнати 13 млади земеделски производители, като одобрената сума на субсидията е в размер на 635 635 лв.

В рамките на индикатора *брой реализирани стопанства* основен източник на информация е отново справка от ДФЗ за реализираните проекти по *Мярка 4.1*.

Инвестиции в земеделски стопанства. В периода 2014-2015 г. подпомогнати 9 стопанства на земеделски производители по тази мярка, като одобрената сума на субсидията е в размер на 2 282 767 лв. Голяма част от инвестициите са насочени към закупуване на съвременна земеделска техника, в това число земеделска техника за биологично производство на артишок, техника за трайни насаждения, техника необходима за обработка на етерично-маслени и медицински култури, техника необходима за модернизирването на овцевъдно стопанство и др.

По данни на общинска администрация в периода на изпълнение на ОПР няма горски територии с предотвратени пожари. Инвестициите за подобряване устойчивостта и стойността на горските екосистеми са свързани основно с реализирането на два проекта: по мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи” на ПРСР 2007-2014 г. на стойност 20 631 лв. реализиран от СИДП ДП ТП "ДГС Шумен", с който са залесени 70 дка. голини от горските територии-държавна собственост, стопанисвани и управлявани от ТП "ДГС Шумен". По мярка 226 "Североизточно Държавно Предприятие" ДП – Шумен закупува част от изискуемото оборудване за противопожарни депа, специализирани облекла и лични предпазни средства/съгласно изискванията на Наредба № 8/11.05.2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари/, в обхвата на дейност на Териториално поделение "ДГС Шумен". Стойността на проекта е 22 650 лв.

По данни на общинска администрация инвестициите за подобряване устойчивостта и стойността на горските екосистеми, извършени в периода на реализация на ОПР са на обща стойност от 341 115 лв., в т.ч. за залесяване на 212 дка – 19 000 лв., за сечи без добив 2027 дка -39 000 лв., за отглеждане на култури -28 450 лв., за подпомагане на естественото възобновяване на 5109 дка - 110 000 лв., за производство на фиданки - 114 665 лв., за пътища – 30 000 лв.

Приоритет Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура и околна среда на територията на община Шумен

СП.Ц. Подобряване състоянието и развитието на инфраструктурата в община Шумен

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставашо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Разширена, реконструирана и модернизирана ПСОВ	брой	1	1			✓
Новоизградена канализационна мрежа	км.	33	-			✓
Реконструирана/подменена канализационна мрежа	км.	3	-			✓
Новоизградена водоснабдителна мрежа	км.	5	0			✓
Реконструирана/подменена водоснабдителна мрежа	км.	4	0			✓
Жители, присъединени към съществуваща ПСОВ	брой	3800	76 000	✓		
Села с реконструирана/рехабилитирана водоснабдителна мрежа	м.	6	0			✓
Села с реконструирана/рехабилитирана канализационна мрежа	м.	5	0			✓
Дял на селата с подобрена свързаност	%	100	0%			✓
Дължина на ремонтирани общински пътища	км.	50000	10		✓	
Реконструирани спирки на градския транспорт	брой	45	17		✓	
Дял на населението на гр. Шумен облагодетелствано	%	100	5		✓	

от рехабилитираната улична инфраструктура						
Реконструирана/ рехабилитирана улична инфраструктура на гр. Шумен	км.	100	1		✓	
Изградени паркинги в гр. Шумен	брой	2	0			✓
Дял на селата на община Шумен пряко облагодетелствани от рехабилитираната улична инфраструктура	%	100	73,1		✓	
Реконструирана/ рехабилитирана улична инфраструктура на гр. Шумен	км.	200	1		✓	
Дял на селата с подобрен достъп до ИКТ	%	19	100	✓		
Население в селата с подобрен достъп до ИКТ	брой	1800	1800	✓		

По данни на общинска администрация броят жители присъединени към ПОСВ е 76 000. В рамките на ОПОС 2007-2013 в периода 2014-2015 г. се реализира проекта "Интегриран воден цикъл (ИВЦ) за гр. Шумен - II-ри етап". Главната цел на проекта е опазване на водните ресурси и по-конкретно подобряване на тяхното качество посредством осигуряване на необходимата степен на пречистване на отпадъчните води от ПСОВ гр. Шумен, в съответствие с изискванията на Директива 91/271/ЕИО. Инвестиционната програма, включена в обхвата на проекта е със следните компоненти: реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната система; разширение и рехабилитация на канализационната мрежа; разширение на ГПСОВ-Шумен за осигуряване на вторично (биологично) пречистване. Общият бюджет по проекта е в размер на 47 843 558, а БВП 45 819 777 лв. През 2016 г. започва реализацията на Интегриран воден цикъл за град Шумен - II етап - втора фаза по ОПОС 2014-2020 г.

Проектно предложение представлява II фаза на проект „Интегриран воден цикъл за град Шумен – II етап“ и включва два подобекта, чиято реализация е започнала в

рамките на ОПОС 2007-2013, но поради обективни обстоятелства, не е могла да приключи през програмния период 2007-2013 г.

Подобектите, които са финансирани в рамките на II фаза на проекта са следните:

ЛОТ 1: Изграждане на биологично стъпало с отстраняване на азот и фосфор за ПСОВ

ЛОТ 3: Изграждане на КПС Дивдядово с напорен колектор

През II фаза на проекта, в рамките на ЛОТ 1 се очаква да се реализират строителните дейности на следните обекти:

- Обезводняване на утайките с камерна филтърпреса
- Административно-лабораторна сграда
- Вертикална планировка, озеленяване
- Електро и SCADA
- Площадкови комуникации и пътища, подмяна на довеждащ водопровод

Предстои доставка и монтаж на следното машинно оборудване за ВРУ и биологична лаборатория. Ще бъде осъществен монтаж на машинно оборудване, доставено през I фаза.

През II фаза на проекта, в рамките на ЛОТ 3 ще бъдат реализирани следните дейности:

- Строителни дейности и доставки във връзка с изпълнение на довеждащ колектор до КПС–Дивдядово, Отливен канал, Дъждопреливник
- Доставка и монтаж на оборудване по част Отопление и вентилация на КПС
- Дейности по част Вертикална планировка, Озеленяване, Външно ел. захранване
- Пътни работи
- Укрепване на напоителен канал и др.

Във II фаза като допустими дейности са предвидени осъществяване на строителен надзор и авторски надзор. В допълнение, се предвижда изпълнение на дейности по информация и публичност, обособяване на ЗИП, дейности във връзка с подкрепа за управление на проекта и одит. Горепосочените дейности ще бъдат за сметка на бенефициента.

В резултат на II фаза ще бъде постигнато подобряване на качеството на живот на населението на територията на гр. Шумен, преодоляване на здравно-екологичните рискове и предоставянето на качествени екологични услуги на гражданите, като основна целева група.

По данни на общинска администрация в периода на изпълнение на ОПР няма села с

реконструирана/ рехабилитирана водопроводна и канализационна мрежа, съответно няма промяна и в дела на селата с подобрена свързаност, а дължината на ремонтираните общински пътища за разглеждания период е едва 10 км. В областта на подобряване на достъпа на селата до ИКТ обаче на територията на община Шумен понастоящем 100% от населените места са с подобрен достъп до ИКТ, като в периода на планиране този процент е бил едва 19.

По данни на общинска администрация дела на населението на град Шумен облагодетелствано от подобрена улична инфраструктура е 5 %. Обектите по които се работи в периода на изпълнение на ОПР в областта на благоустройство и комунално стопанство са:

- Рехабилитация на част от уличната мрежа на гр. Шумен, засегната от строителството на ЛОТ2 по проект "Интегриран воден цикъл на гр. Шумен-втори етап"/249 138-неразпл. от 2015 г. + 151 915 д
- Подмяна на улични водопровод и канализация на ул."Бели Лом", в частта от ул."Ген. Скобелев" до ул."Искър", по договор с "Кауфланд", с Реш. № 721 от 29.05.2014 г. на Об.С, съгласно подписан договор през 2014 с Кауфланд България ЕООД енд Ко КД, гр. София
- Напорен водопровод ул."Байчов кладенец" и водоем 20м3 Шумен - СМР, работен проект 2014 – 2015 г.
- Изместване на кабели 10кV, кабели НН и магистрален водопровод в УПИ IV, 574Б кв."Б. Българанов"-Шумен
- Подход за инвалиди кв.364а ЖК "Тракия" -Шумен
- Възстановяване на инфраструктурата на с. Ивански - проект финансиран от фонд"Солидарност" на стойност 39 906,77 лева, проектът е финализиран септември 2016 г. Изцяло преасфалтирана е улица „Янко Василев“. По други три улици в селото - ул. "Жечо Йорданов", ул. "Генчо Панайотов" и ул. Ал. Стамболийски" са направени частични ремонти. Възстановена е общо 520 кв.м. асфалтова настилка по четирите улици. По проекта са изградени и 25 метра водостоци по уличната мрежа.
- Рехабилитация на улици в с. Дибич
- Изместване на съществуващ кабел 20кV в участъка между т/ст "Стол ВПИ" и т/ст "Детска градина ВПИ"/във връзка с продаден общински терен/-СМР, СНС, авт.н. и такси

- Укрепване на свлачището и пътния участък на бул."Велики Преслав", гр.Шумен, у-к от път SHU1180"местност 5-и км-Шумен-Дивдядово"между км 6,550 и км 7,900 - ПМС 116/15.05.2014г. И ФО- 14/23.05.2014
- Аварийен ремонт на мостово съоръжение на ул."Ален мак" с.Новосел- ПМС 116/15.05.2014г. И ФО-14/23.05.2014
- ОР на улично осветление бул."Ришки проход " от кръговото по посока Дибич - Шумен/СМР/- прехвърлен от изг."Прих по пар.40-00"
- ОР на улично осветление кв."Гривица" в района на НЧ"Ст.Чилингиров"- Шумен/СМР/
- Улично осветление по ул."Ген.Драгомиров"/ от обръщача по посока Лозевско шосе-Шумен/ППР,СМР/- прехвърлен от изг."Приходи по пар.40-00"
- Изместване на кабели 10 кV , кабели НН и магистрален водопровод в УПИ IV , кв.574Б"Б.Българанов"- Шумен/допл.до см.ст.-63 060лв./
- Изместване на кабели на кръстовище на ул."Съединение" и бул."Ришки проход"- Шумен/допл.до см.ст.19 000 лв./
- Канализация на ул."Тракийска" индустриална зона Ш-н/СМР, др.р.- план и от ЦС
- Рехабилитация на улични настилки в населени места на общината /РСМР/ (по Решение на ОбС-в размер на 20% от постъпленията от продадени земеделски земи през 2013 г.)- с. ДРУМЕВО - 49 500 лв., с. ЦАРЕВ БРОД - 34 800 лв., с. САЛМАНОВО - 105 600 лв., с. ЧЕРЕНЧА - 75 100 лв. с. НОВОСЕЛ - 15 600 лв. , с. КЛАДЕНЕЦ - 12 800 лв.,с. МАРАШ - 8 200 лв., с. МАДАРА - 2 936 лв., с. ИВАНСКИ - 1 744 лв., с. ДИБИЧ - 1 400 лв., с. ЛОЗЕВО - 3 140 лв., с. ВЕХТОВО – 710 лв., с. ГРАДИЩЕ - 3 628 лв., с. ПАНАЙОТ ВОЛОВ - 2 187 лв., с.ИЛ.Р. БЛЪСКОВ - 4 400 лв., с. ВЕТРИЩЕ – 260 лв.

Все още в общината не е реализиран проект за развитие на система за интегриран градски транспорт, не са изградени и допълнителни паркинги в централна градска част.

СП.Ц. Подобряване на околната среда и опазване на природното богатство

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Изградена инфраструктура за превенция на риска	м.	80	-			
Изградени елементи на регионалната система за управление на отпадъци	брой	2	2	✓		
Рекултивирани стари сметища	брой	10	0			✓
Закрити складове за излезли от употреба пестициди	брой	8	8	✓		
Площ на защитени територии с изпълнени дейности за управление	ха	4000	4908	✓		

С цел подобряване на околната среда и опазване на природното богатство и като част от дейностите в обхвата на *Мярка Подобряване на инфраструктурата за превенция на риска от свлачищни процеси и наводнения* са предприети следните действия:

- ППР- Укрепване на подпорни стени и отводняване на района на ОДЗ "Щурче" – Шумен
- Ремонт за отводняване на площадно пространство пред хотел "Мадара"-СНС
- ППР - Геодезическо заснемане на района на свлачище на път SHU 1180 "Местност 5-ти км-Шумен- Дивдядово"/част от бул."Велики Преслав"- Шумен
- Подпорна стена III-то ОУ Шумен/ППР,СМР/
- Аварийен ремонт на мостово съоръжение на ул."Ален мак" с.Новосел
- Укрепване на свлачището и пътният участък на бул."Велики Преслав", гр. Шумен, у-к от път SHU1180"местност 5-и км-Шумен-Дивдядово"между км 6,550 и км7,900
- Укрепване на свлачището и пътният участък на бул."Велики Преслав", у-к от път SHU 1180"Местност 5-ти км-Шумен-Дивдядово" между км 6,550 и км

7,900

- Аварийен ремонт на мостово съоръжение на ул."Хан Аспарух" с. Мадара
- Аварийен ремонт на мостово съоръжение на ул."Цар Борис" с. Мадара
- Аварийен ремонт на мостово съоръжение на ул."Хан Крум" с. Мадара
- Укрепване на свлачището и пътния участък на бул."Велики Преслав", гр.Шумен, у-к от път SHU1180"местност 5-и км-Шумен-Дивдядово"между км 6,550 и км7,900
- Аварийен ремонт на мостово съоръжение на ул."Ален мак" с. Новосел
- Отводняване и подпорна стена на ОДЗ "Щурче" - Шумен

Информацията за дължината на изградена инфраструктура за превенция на риска не е налична.

Основните елементи на регионалната система за управление на отпадъци. На територията на Община Шумен функционира Регионално депо за неопасни битови отпадъци. С Решение № 349-Н0-А0/2008 г. на Министъра на околната среда и водите е издадено Комплексно разрешително № 349-Н0/2008 г. за експлоатация на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Шумен, Смядово, Велики Преслав, Хитрино, Каолиново, Каспичан, Венец, Нови пазар“.

С Решение № 349-Н0-А1/2015 г. е актуализирано комплексното разрешително. С договор за концесия № 25-01-177/23.07.2001 г. и анекси към него, дейностите по поддържане на депото са предоставени на „ТИТАН - БКС“ ООД, гр. Шумен. Със Заповед № РД-25-1562/22.07.2016 г. на кмета на Община Шумен, всички дейности по стопанисване на „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Шумен, Смядово, Велики Преслав, Хитрино, Каолиново, Каспичан, Венец, Нови пазар“ са възложени на ОП „Чистота“.

Сепарирането на смесени битови отпадъци се извършва в инсталация собственост на „Евро Импекс“ ЕООД, въз основа на сключен договор от 19.02.2015 г. През 2014 г. строителните отпадъци формирани на територията на Община Шумен са предавани на „Пътища“ АД за обработка с цел рекултивация на кариера „Мътница“, собственост на „Пътища АД . След 11.02.2015 г. строителните отпадъци, образувани на територията на община Шумен се предават на „Голдън фийлд“ ООД за оползотворяване чрез рекултивация на кариера Златна нива.

През периода 2014-2016 г. не е извършвана рекултивация на стари сметища. Б-Б

кубовете и складът, в които се съхраняват пестициди с изтекъл срок на годност са включени в изпълнението на проект „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита“ съгласно подписано споразумение между Конфедерация Швейцария и Република България.

В периода на изпълнение на ОПР на община Шумен са реализирани два проекта насочени към опазване на защитените територии. Дирекция на природен парк Шуменско плато изпълнява в периода на изпълнение на ОПР 2014-2016 проект „Устройство и управление на ПП "Шуменско плато"“. В периода 2014-2016 г. по проекта са усвоени 1 495 946 лв. Изпълняваните дейности включват поддържащи и възстановителни дейности в гори, земи и водни площи, поддържане на типове природни местообитания, изработване на информационни материали и пособия за популяризиране на поддържащи и възстановителни дейности в гори, земи и водни площи и наличното биоразнообразие. Въведени са и образователни програми и изработка на подходящо мултимедийно оформяне. По проекта е подобрена и посетителска инфраструктура (туристически заслони, беседки, детски кътове, кътове за краткотрен отдых, чешми, съществуващи интерпретативни кътове и специализирани алеи), обновени са основни туристически пешеходни и велосипедни маршрути и заличаване на нерегламентирани маркировки на територията на ПП, преустроен Летния информационен център на ДПП „Шуменско плато“; Извършен е и ремонт на пътища от трошено- каменна настилка за подход към обособени места за отдых и реконструкция на подходен асфалтов път до ИАЦ „Къшкете“ и др.

Дирекция на природен парк Шуменско плато изпълнява още един проект в рамките на изпълнение на ОПР в периода 2014-2015 г. - "Природен парк Шуменско плато - европейски парк за бъдещето", като усвоените средства по проекта в този период са 325 234 лв. Целта на проекта е постигане на благоприятен природозащитен статус на целеви за опазване типове и местообитания и местообитания на видове чрез изпълнение на дейности по прилагане План за управление на ПП „Шуменско плато“ приет с решение на ВЕЕС от 19.10.2010 г.

СП.Ц. Подобряване на жизнената среда на град Шумен и населените места

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Намаляване на потреблението на енергия от обновените административни сгради в гр. Шумен	kWh	3000000	-			
Административни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики	брой	30	3		✓	
Намаляване на потреблението на енергия от обновените жилищни сгради в гр. Шумен	kWh	10000000	-			
Жилищни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики	брой	100	45		✓	
Домакинства в гр. Шумен с подобрено енергийно потребление	брой	2000	-			
Дял на населението на гр. Шумен пряко облагодетелствано от изградените/ възстановените зони за обществен отдих и спорт	%	100	90	✓		
Нови/реhabилитирани елементи на физическата среда на гр. Шумен	дка.	7500	129		✓	
Рехабилитирани сгради на кметствата в селата	брой	10	3		✓	
Дял на селата с подобрена инфраструктура	%	100	90	✓		
Изградени детски площадки	брой	4	8 гр.Шумен и 2 в селата\	✓		

За целите на оценката не беше предоставена информация за потреблението на електроенергия в административните, общинските и жилищните сгради на територията

на общината.

Административните сгради с подобрени енергийни характеристики на територията на общината Шумен в периода на изпълнение на ОПР са:

- ремонтирани покриви на сградите на кметствата в с.Белокопитово –общ. бюджет – 6 000 лв., кметство с. Ветрище- 6 996 лв., кметство с. Лозево-6 998 лв., административна сграда на община Шумен-етап -142 177 лв.
- Основен ремонт на сградата на ЦСРИЛЗУ-Шумен
- ППР и СМР за адаптиране на общинска сграда /бивше у-ще/ в ДЦВХУ с. Друмево.
- Ремонт на сграда на Хидрометеорологичната обсерватория- Шумен към БАН
- ППР- инвестиционен проект за саниране на Младежки дом – Шумен

Информация за Жилищни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики е налична единствено за много фамилените жилища, участващи в Националната програма за енергийна ефективност.

Община Шумен е на челно място в региона по санирани жилища. Понастоящем са одобрени нови 10 жилищни блока, които ще бъдат санирани в Шумен по Националната програма за енергийна ефективност. С издадени разрешителни за ползване и въведени в експлоатация след саниране към кр. на 2016 г. са четири жилищни блока в Шумен; общата стойност на извършените ремонти е над 5,6 млн. лева. Завършени са строително-монтажните работи по други четири жилищни блока в града, за които се очаква подписването на акт 15; Общо 27 са сдруженията на собствениците в Шумен, чиито сгради ще бъдат санирани по Националната програма за енергийна ефективност. Очаква се 17 от тях да бъдат завършени до края на 2017 г. Общата стойност на ремонтите е в размер на над 17,6 млн. лева. Още 24 сдружения са подали документи и очакват одобрение от Българската банка за развитие.

По данни на общинска администрация 90 % от населението на гр. Шумен е пряко облагодетелствано от изградените/ възстановените зони за обществен одих и спорт и подобрената инфраструктура. Изградени и възстановени зони за обществен одих и спорт са:

- ✓ централна градска част от пл.Кристал до пл.Руски паметник – 30 дка
- ✓ градска градина – 70 дка

- ✓ кв.Тракия – 5 дка
- ✓ кв.Б.Българанов – 20 дка
- ✓ сквер Оборище и ул. Христо Ботев – 4 дка

Броят изградени /обновени/ нови детски площадки е 8 бр. и 2 бр. в селата:

- детска площадка в с. Мадара 2014 ПУДООС -9870 лв.
- паркови съоръжения с. Царев брод -2014 ПУДООС -9 969 лв.
- СОУ „Сава Доброплодни“ -2015 ПУДООС – 4 837 лв.
- ЦДГ №5 „Латинка“ Шумен 2015 ПУДООС -2 635 лв.
- ЦДГ “Мадарски конни“ с. Мадара 2015 ПУДООС -3 380 лв.
- ЦДГ“Славейче“с.Салманово“2015 ПУДООС-3 234 лв.
- ЦДГ №25“Братя Грим “Шумен 2015 г. ПУДООС – 2 000 лв.
- Детска площадка в кв.х Макак -2015 г. ПУДООС -2178 лв.

СП.Ц. Осигуряване на обществена сигурност в община Шумен

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Внедрени елементи на системи за видеонаблюдение	брой	10	57	✓		

Общината има въведено видеонаблюдение в голяма част от общинските институции, общински предприятия и възлови за пътната инфраструктура участъци. Система за видеонаблюдение е вградена на Регионалното депо-Шумен. Такава е въведена и за РИМ - Шумен , която в периода на изпълнение на ОПР основно е ремонтиране от собствени приходи на институцията.

В 15 училища на общината също е изградена система за видеонаблюдение. Това става възможно след като Община Шумен кандидатства пред Министерството на науката и образованието и спечели проект по Националната програма „Модернизация на материалната база в училище” в модула „Безопасно училище”. Във всяко едно от 15-те училища е изграден пулт за видеонаблюдение, а в зависимост от разгънатата застроена

площ са монтирани от 8 до 10 камери. Целта на реализацията на проекта е да се повиши безопасността на децата, да се намалят противообществените прояви, училищното насилие, както и ограничаване на достъпа от външни лица. Общата стойност на проекта е 160 000 лева, като 50% са осигурени от общината.

С цел опазване на общинското имущество от прояви на вандализъм в края на 2016 г. в края на годината община Шумен решава да затегне мерките за опазване на общинското имущество посредством изграждане на система за видеонаблюдение в града.

Денонощно видеонаблюдение на детските площадки и новите обекти, изградени с европейски средства въвежда Община Шумен от края на 2016 г. и началото на 2017 г. До края на 2016 г. камерите за видеонаблюдение са 57, а до края на 2017 г. се предвижда да достигне 70, като част от камерите са вандалоустойчиви, а всичките виждат "цветно" и през нощта и имат по-широк ъгъл на наблюдение. Монтирани камери има в градската градина и на новите детски и спортни площадки в кв. "Тракия" срещу СУ "Васил Левски", на улица "Одрин" и в новото артпространство в района на двете възрожденски къщи „Елеонора 1" и „Елеонора 2", както и на новите площадки в кварталите "Добруджански", "Боян Българанов" и градинката на площад „Оборище“. Подменени са камерите още в "Студентски парк", новите площадки до ВиК, на бул. "Ришки проход" до Бадема, до Второ основно училище, на ул. „Ген. Скобелев“, в зоната за отдих в района на Народното читалище „Тодор Петков“ с прилежащата му детска площадка, на входовете и на изходите на Шумен при Пети километър и квартал „Тракия“. Сигналът за наблюдение и реакция е прехвърлен към ОД на МВР.

СП.Ц. Подобряване на плановата осигуреност и проектно обезпечаване на инвестициите

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Площ, осигурена с устройствени планове	дка	500	-			
Разработени инвестиционни проекти	брой	10	19	✓		

За целите на оценката община Шумен предостави подробна справка за проектите в пълна проектна готовност и вече приключили такива в периода на изпълнение на ОПР 2014-2016 г.

Инвестиционни проекти в реализация 2014-2016 г. с европейски средства:

По договор №DIR51011116-23-65 „Интегриран воден цикъл за гр.Шумен-етап II“, финансиран от Кохезионния фонд на ЕС и от държавния бюджет на РБ, чрез ОП“Околна среда 2007-2013“-първа фаза и чрез ОП “Околна среда 2014-2020“- , втора фаза, както следва:

1. Лот 1 – Разширение на пречиствателна станция за отпадъчни води – биологично пречистване, с подмяна на захранващ водопровод –обща стойност на капиталовите разходи 24 726 575 лв. без ДДС, въведен в експлоатация през 2017 г.
2. Лот 2 – „Рехабилитация и разширение на канализационната мрежа съпътстваща водопроводна мрежа на гр.Шумен-втори етап“- обща стойност на капиталовите разходи 32 353 518 лв.без ДДС, въведен в експлоатация през 2016 г.
3. Лот 3 – „Помпена станция за отпадъчна вода Дивдядово с напорен колектор до ГПСОВ-Шумен“- обща стойност на капиталовите разходи 2 157 746 лв.без ДДС, въведен в експлоатация през 2017 г.

За периода 2014-2016 – капиталови разходи-56 343 595 лв. без ДДС

ОПРР - Проект „Нов дом за нашите деца“ – изградени 3 броя Центрове за настаняване от семеен тип в гр.Шумен - За периода 2014-2016 – капиталови разходи- 1 960 028 лв. без ДДС

ОПРР - Проект „Оттука започва България“ За периода 2014-2016 – капиталови разходи-1988933 лв. без ДДС

ОПРР-Проект“Шумен по-доброто място за живеене“ За периода 2014-2016 – капиталови разходи-4904740 лв. без ДДС

ОПРР- Проект „Подкрепа на следващия програмен период“

Инвестиционни проекти в реализация 2014-2016 г. с общински бюджет и други източници:

1.Ремонтирани покриви на сгради кметства – 162 171 лв.

2. Изградени паметници:

- Паметник на археолог Вера Антонова – 2014 – общ. бюджет-16 580 лв.
- Паметник на Иван Пейчев гр. Шумен – 2016 – общ. бюджет – 26000 лв.

3. Газифицирани сгради:

- СОУ “Васил Левски“ Шумен 2014/2015 – общ. бюджет- 66 442 лв.
- ОДЗ “Светулки “Шумен 2015 общ. бюджет – 49 590 лв.
- ЦДГ № 32 “Дружба“ ЖК „Тракия“ и ЦДГ 25 „Братя Грим ЖК“Тракия“Шумен-2016 – ФМЕИП -234 716 лв.
- ДЯ №11 „Тракийче“ ЖК“Тракия“Шумен-2016 – ФМЕИП -25 6740 лв.

4. Изградени детски и спортни площадки общо ПУДООС – 38 103 лв.

5. Подмяна на магистрален водопровод по бул. “Велики Преслав“ кв. Дивдядово – 2 км. – 250 000 лв.

6. Подмяна на част уличен водопровод по ул. “Бели Лом“ – 60 000 лв.

7. Напорен водопровод и водоем 20 м3 Байчов кладенец -2014/2015 г.- 69 505 лв.

8. През 2016 г. започна изготвяне на работен проект за „Пречиствателна станция за питейни води „-Шумен – 79 200 лв.

9. Рехабилитация на част от уличната мрежа на гр. Шумен, засегната от строителството на ЛОТ 2 по проект „Интегриран воден цикъл на гр. Шумен-втори етап“ 2014/2016 - 899 847 лв.

10. Текущи ремонти на общинската пътна мрежа 2014/2016 - 780 805 лв.

11. Рехабилитация на част от път SHU1192 „Друмево-Овчарово- В. Друмев- о.п. Шумен“ 2014 от ПИП – 999 993 лв.

12. Укрепване на свлачището и пътния участък на бул. "Велики Преслав", у-к от път SHU 1180 "Местност 5-ти км - Шумен-Дивдядово" между км 6,550 и км 7,900- 2014-2016 -3 553 727 лв.

13. Изработване на идеен проект и разчистване на терен за Многофункционална спортна зала в кв.655 Шумен – 137 814 лв. от осигурени целеви средства през 2016 г. 8 500 000 лв.

14. Преустройство и реконструкция на общинска сграда в Дневен център за възрастни хора с увреждания в с. Друмево – 2014/2015 – 375 675 лв.

Приоритет Развитие на човешките ресурси, чрез инвестиции в образованието, културата, здравеопазването и социалните дейности

СП.Ц. Осигуряване на оптимални условия за подобряване качеството на образователните услуги, предучилищното и училищно образование и развитие на

научно- изследователската дейност

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на образователната инфраструктура	kWh	2 700 000	-			
Обекти от образователната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	брой	27	-			
Обекти от образователната инфраструктура с подобрена МТБ	брой	27	27	✓		
Деца/ученици включени в дейности за образователна интеграция	брой	1400	1880	✓		
Учители с допълнителна подготовка за работа с деца в неравностойно положение	брой	30	62	✓		
Подкрепени деца с изявени дарби	брой	30	29	✓		
Създадени клубове за извънкласни дейности	брой	5	231	✓		
Приложени нови технологии в образователния процес	брой	5	38	✓		
Размер на инвестициите в научноизследователска и иновативна дейности	хил.лв.	670	-			

В периода разглеждан за целите на оценката 2014-2016 г. не са изпълнение проекти и дейности насочени подобряване на образователната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики. Едва през 2017 г. стартира изпълнението на проект от ОП „Региони растеж“ 2014-2020 г., с които се цели подобряване на енергийните характеристики на четири училища в град Шумен, но той не влиза в обхвата на

настоящата оценка.

През учебната 2016/2017 година, образователната система в община Шумен обхваща 30 детски градини, 2 начални училища, 10 основни училища, 5 средни, 2 профилирани гимназии (Профилирана природо-математическа гимназия и Профилирана гимназия с преподаване на чужди езици), 5 професионални гимназии, които 4 държавни, 1 държавно помощно училища, 1 частно духовно училище, Обединен детски комплекс и Ученическа спортна школа.

Мрежата от детски градини на територията на община Шумен съответства на демографските и социално-икономическите промени в областта. Отчитайки средногодишното намаляване на броя на децата, наличния капацитет на детските градини и обхвата на децата, наличната база е достатъчна за пълното обхващане на желаещите да посещават детска градина.

Всички детски градини са общински и се помещават в специално построени сгради за отглеждане и възпитание на децата в предучилищна възраст. Разполагат с достатъчен сграден фонд, отговарящ на условията за цялостен, качествен и пълноценен процес на предучилищно образование. През годините, чрез реализиране на проекти и програми са направени подобрения, относно функционалността и естетичността на материалната база. Внедрена е компютърна техника.

Във всички образователни институции на територията на община Шумен се регистрира подобрение в МТБ в рамките на периода 2014-2016 г. По данни на отчетите на капиталовите разходи на общината в периода 2014-2016 са изведени следните инвестиционни проекти в областта на подобряването на образователната инфраструктура за периода 2014-2016 г.:

- Подмяна на вътрешни ОВ и ВиК инсталации в ОДЗ№28 "Чучулига", кв. Дивдядово, гр. Шумен- 59 834 лв.;
- Газификация на сгради и преустройство на помещения за котелни на ЦДГ №32"Дружба и ЦДГ № 25 "Братя Грим", кв."Тракия"-Шумен – ФМЕИП- 341 806 лв.
- Основен ремонт на покрива на сградата на VI-то ОУ "Еньо Марковски"- Шумен – 22 867лв.
- Ремонт на спортна площадка на НУ "Княз Борис I"-Шумен – 11 377 лв.

- Отводняване и подпорна стена на ОДЗ "Щурче" - Шумен – 56 606 лв.

През 2016 г. е осъществено следното подобрене в МТБ на образователната инфраструктура:

- Придобити компютри и хардуер на обща стойност от 4 820 лв.
- Придобиване на стопански инвентар 9 319 лв.
- Придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения 8 295 лв.
  - Снегорин за СУ "Сава Доброплодни"- Шумен- 1 249 лв.
  - Комбинирано съоръжение за игра- пързалка, къщичка и беседка с пейки на ЦДГ "Славейче" с. Салманово, по проект "Малките еколози" ПУДООС- 3 234 лв.
  - Климатична система за СУ "Йоан Екзарх"-Шумен- 1 410 лв.
  - Доставка и монтаж на беседка за ОДЗ "Пчелица"-Шумен по проект с ПУДООС- 2 400 лв.
  - Доставка и монтаж на спортно съоръжение на ЦДГ 23 "Буратино" кв.Макак, Шумен по проект с ПУДООС

През 2015 г. са извършени следните дейности:

- Основен ремонт на хидроизолация на покрива на сградата на СОУ "Трайко Симеонов"-Шумен - 58 679 лв.
- Основен ремонт на покрива на сградата на НУ "Ил.Р.Блъсков"-Шумен - 10 000 лв.
- Основен ремонт на покрива на сградата на НУ "Ил.Р.Блъсков"-Шумен – 10 000 лв.
- Основен ремонт в сградата на II-ро ОУ "Петър Берон"-Шумен – 20 000 лв.
- Основен ремонт на физкултурен салон на СОУ "Панайот Волов"-Шумен - 64 702 лв.
- Газифициране на сградата на СОУ "В.Левски"- Шумен - 3 242 лв.
- Газификация на ОДЗ "Светулка"-Шумен - 49 590 лв.
- Закупена е компютърна конфигурации за НУ "Ил.Р.Блъсков"-Шумен (1 912 лв.), СОУ "Й.Е.Български" (14 400 лв.), НУ "Княз Борис I"-Шумен (522 лв.), копирна машина за ГПЧЕ "Н.Й.Вапцаров"-Шумен -1 350 лв.
- Придобито оборудване за СОУ "Й.Е.Български"-Шумен – (4 000 лв.) и НУ

"Ил.Р.Блъсков"-Шумен - (2 241 лв.)

- Доставка и монтаж на спортни уреди по проект "Обичам природата и аз участвам"- СОУ "Сава Доброплодни"ПУДООС – 4837 лв.
- Комплексно детско съоръжение за ЦДГ "Мадарски конник" с.Мадара по проект "С много игри пазим околната среда" - 3380 лв.
- Дворни съоръжения за ЦДГ № 5 Латинка Шумен по проект "Еко - училище на открито с опитно поле" - 2 635 лв.
- Комбинирано съоръжение за игра - пързалка, къщичка и Беседка с пейки-общо 3 530 лв.за ЦДГ "Славейче" с. Салманово по проект "Малките еколози" ПУДООС - 2 175 лв.
- Комбинирано съоръжение за игра Проект "Зелени еко-приятели" за ЦДГ 25 "Братя Грим" по Проект "Зелени еко-приятели" по ПУДООС - 2 000 лв.
- Кът на открито с комплект спортни съоръжения по проект "Зелени идеи за спорт на открито"- СОУ "Панайот Волов", ПУДООС - 3 345 лв.

През 2014 г. са реализирани следните подобрения:

- Финансиране по НП „ИКТ в училище“ на обща стойност 67 563 лв. в следните училища ОУ с. Ивански, ПМГ "Нанчо Попович"-Шумен, 3 СОУ "В.Левски"-Шумен, 4 СОУ "Сава Доброплодни", 5 ОУ с. Мадара (НП"ИКТ в училище");
- Преустройство в сградата на ОДЗ "Пчелица" - Шумен за разкриване на четвърта градинска група - 21 844 лв.
- Детско съоръжение - влакче по проект на ЦДГ № 30 Шумен "Зелена детска градина със зелени идеи"- 3600;
- Закупена бяла техника за ЦДГ- 17 784 лв.;
- Основен ремонт на покрив на НУ "Ил.Блъсков"- Шумен - 18 376;
- Преустройство в сградата на ЦДГ с. Ивански за разкриване на четвърта група- 18 800
- Ремонт на площадковата канализация на СОУ "Йоан Екзарх Български" - 23 000 лв.
- Възстановяване на ограда ЦДГ 10 - Шумен - 4 717 лв.
- Възстановяване на ограда ЦДГ с. .Ц.брод - 7 200 лв.
- Газифициране на сградата на ЦДГ 25, корпус Б, кв. "Тракия" - 41 347

Ежегодно педагогическите специалисти провеждат обучения за повишаване на квалификацията. През 2014 г. в такива обучения участват 424 специалисти с педагогическа квалификация, през 2015 г.- 391, а през 2016- 397. Клубовете за извънкласни дейности са 231 през 2016 г. при 246 през 2014 г.

Учениците, включени в дейности за образователна интеграция са 1 319 през 2014, 1 177 през 2015 г. и 1 880 през 2016 г. Броят подкрепени ученици с изявени дарби е 36 през 2014 г., 33 през 2015 г. и 29 през 2016 г.

В периода 2014-2016 г. са усвоени от учебните заведения следните средства по националните програми и европейски проекти.

Усвоени средства през 2014 г.

1. Целодневна организация на учебния процес" - 159 648 лв.
2. "УСПЕХ" - 534513 лв.
3. Квалификация на педагогически специалисти – 15 048 лв.
4. Превенция на агресивното поведение - проект финансиран от Община Шумен - 5 000 лв.
5. Европейски проекти по Коменски 155 864 лв.
6. Физическо възпитание и спорт - 24 850 лв.
7. ПУДООС – 4 900 лв.
8. Други проекти - 186 524 лв.

Усвоените средства през 2015 г. са съответно:

1. Целодневна организация на учебния процес" - 130 648 лв.
2. "УСПЕХ" - 246 982 лв.
3. Квалификация на педагогически специалисти - 40470 лв.
4. Превенция на агресивното поведение - проект финансиран от Община Шумен - 8 203 лв.
5. Европейски проекти по Еразъм + - 135 006 лв.
6. Физическо възпитание и спорт - 24 681 лв.
7. ПУДООС – 10 651 лв.
8. Други проекти - 115 402 лв.

Усвоени средства през 2016 г.:

1. Целодневна организация на учебния процес" - 115 648 лв.
2. "ТВОЯТ ЧАС" - 184 017 лв.

3. Квалификация на педагогически специалисти – 36 969 лв.
4. Европейски проекти по Еразъм + - 164 964 лв.
5. Физическо възпитание и спорт - 24 939 лв.
6. ПУДООС – 14 969 лв.
7. Други проекти - 17 120 лв.

СП.Ц. Насърчаване развитието на културните дейности

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на културната инфраструктура	kWh	2100000	-			
Обекти от културната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	брой	21	0			✓
Обекти от културната инфраструктура с подобрена МТБ	брой	21	15	✓		
Реставрирани паметници на културата	брой	11	6		✓	

Постигането на целта свързана с развитието на културните дейности ОПР на община Шумен планира да реализира посредством изпълнение на дейности насочени към обогатяване на духовният и културен живот на населението и възстановяване и опазване на културното наследство за бъдещите поколения.

За целите на оценката не беше предоставена информация свързана с енергийното потребление на обектите от културната инфраструктура, както и за подобрените им енергийни характеристики. Основен източник на информация за подобрението в МТБ на обектите от културната инфраструктура са отчетите на капиталовите разходи на

общината за периода 2014-2016 г, които показват, че обекта са с подобрени характеристика. През 2016 г. са реализирани следните дейности:

- Извършен е основен ремонт в сградата на музея в НИАР "Плиска"/изграждане на климатична инсталация/- от собствени приходи на РИМ
- Открит е компютърен терминал за предоставяне на информация по електронен път /КИОСК/ за РИМ - дарение от Американски научен център- 2 994 лв.
- Закупени са 4 бр. компютри за РИМ /от собствени приходи/- 2 018 лв.
- Изградено е покритие за обект "Арена" в НИАР "Плиска"-РИМ-Шумен от КТ от Министерство на културата- 332 880 лв.
- Поставена стълбищна платформа за инвалидни колички за РИМ -Шумен, АХУ към МТСП- 8 332 лв.
- Придобит колонен климатик за сграда на РИМ /от собств.приходи/ - 2900 лв.
- Колонен климатик за нови павилиони в НИАР "Мадара" /от собств. приходи на РИМ/- 3000 лв.
- Оборудване за Художествена галерия "Елена Карамихайлова"-Шумен- 4500 лв.
- Закупуване на инструменти за Духов оркестър към НЧ "Ст.Чилингиров"-Шумен 3 бр. тромпети - 4 500 лв. и S-туба-3500 лв./ - 7 338 лв.

Извършените дейности в посока подобряване на МТБ през 2015 г. са:

- Климатизация на книгохранилище в сградата на РБ "Ст.Чилингиров" - Шумен - 50 000лв.
- Закупуване на компютърна конфигурация за РИМ- Шумен /от собствени приходи/ - 1 100 лв.
- Закупуване на компютърна конфигурация за Регионална библиотека "Ст.Чилингиров" Шумен /от собствени приходи/ - 2 780 лв.

През 2014 г. са извършени следните дейности:

- Основен ремонт на сцена в стара сграда на Народно читалище "Д. Войников"- Шумен - 25 000 лв.
- Основен ремонт на мюсюлмански храм в кв. Гривица - Шумен - 10 000 лв.

В периода на изпълнение на ОПР са реставрирани 6 паметника:

- Паметник на археолога Вера Антонова- Шуменска крепост план - отчет 16 580;
- Паметник на Иван Пейчев гр. Шумен – 2016 – общ. бюджет – 26000 лв.;
- Реставрирани са и четири къщи паметници на културата във Възрожденския комплекс.

Към момента е наложително предприемането на спасителни действия по паметник „Създатели на българската държава“. Мемориалният комплекс „Създатели на българската държава“ е предоставен за стопанисване на община Шумен, в частност на туристическото й предприятие, но е държавна собственост. За съжаление годините дават своето отражение и паметникът се руши, като продължава отлепването на мозаечните пана и все по-сериозна е опасността от нарушаване на целостта и на скулптурните фигури. Срокът на годност на последно извършените възстановителни работи изтече през 2016 г. и трябва да се предприемат спешни реставрационни и ремонтни дейности, като необходимият финансов ресурс е изчислен на 860 хил. , което е непосилно за бюджета на общината. Поради тази причина задължително трябва да се реши и въпросът със статута на паметника. Предложението на община Шумен е той бъде обявен за обект със световно или национално значение, защото тогава може да се кандидатства с готови проектни предложения за европейско финансиране.

СП.Ц. Подобряване на здравните услуги и достъпа до тях

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изоставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Пациенти, облагодетелствани от подобрената здравна инфраструктура	брой	4000	18459	✓		
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на здравната инфраструктура	kWh	1300000	-			
Обекти от здравната инфраструктура с подобрени енергийни	брой	13	-			✓

характеристики						
Обекти от здравната инфраструктура с подобрена МТБ	брой	13	7	✓		
Информационни кампании за промоция на здраве и профилактика	брой	50	38	✓		

Подобряването на здравните услуги и достъпа до тях се предвижда да бъде постигнато посредством подобряване на здравните услуги и достъпа до тях, както и чрез разработване и въвеждане на мерки за осигуряване на условия за промоция на здраве и профилактика на болестите сред уязвимите групи.

За целите на оценката не беше предоставена информация във връзка с подобрените енергийни характеристики и консумацията на енергия от обекти на здравната инфраструктура.

В областта на подобряването на МТБ сред обектите от здравната инфраструктура са изпълнение следните дейности:

- Газификация на сграда и преустройство на помещение за котелно на ДЯ №11 "Тракийче", кв. "Тракия"-Шумен;
- Закупуване на респиратор за Неонатологично отделение при МБАЛ-Шумен - 30 000 лв.;
- Основен ремонт на VIII-ми етаж на Хирургически блок на МБАЛ-Шумен – 50 000 лв.;
- Електро - коагулатор за Ортопедотравматологично отделение при МБАЛ-Шумен 20 000 лв.;
- Апаратура за МБАЛ-Шумен- дигитайзер - 35 206 лв.;
- Апаратура за МБАЛ-Шумен- операционни лампи - 6 794 лв.;
- Смяна на предназначение и реконструкция на част от сградата на СПАЛПФЗ, кв.580, УПИ;
- ХХХ"ОРЕК", ул. "Васил Априлов" № 63 /ППР и СМР/ за нуждите на МУ-Варна-филиал Шумен по Решение на ОбС;
- Апаратура за МБАЛ-Шумен- апарат за електрохирургия за АГ отделение - 16 000

- Автоматичен имунологичен анализатор за "КОЦ Шумен" ЕООД-Шумен – 30 000 лв.
- Апаратура за МБАЛ-Шумен- апарат за електрохирургия за АГ отделение - 16 000 лв.
- Апаратура за МБАЛ-Шумен- апарат за факоемулсификация/ доплащане 1 500 лв./ и интубационен фиброскоп- 10 000 лв.
- Апаратура за МБАЛ-Шумен- апарат за факоемулсификация - 90 000 лв.

По данни на общинската администрация обекти от здравната инфраструктура с подобрена МТБ са още:

- „Комплексен онкологичен център- Шумен“ ЕООД, където е изграден високотехнологичен лъчетерапевтичен център;
- Диагностично-консултативен център I- Шумен ЕООД, къде е разкрит стационар за краткосрочно наблюдение на пациентите през 2016 г. за извършване на амбулаторни хирургични процедури и венозни вливания. Закупена е и апаратура за горна и долна ендоскопия на стомашно-чревния тракт, ехограф за урологичен кабинет, автотонометър за очен кабинет, ЕКГ холтер за кардиологичен кабинет.
- Дентален център „ДЕНТ- Шумен“ ЕООД, към който е закупен ортопантомограф – Orthophos- XG5/ Сeph (Ортопфос – ЕКС жи 5/ цеф) в експлоатация от 21.07.2014 г.

По данни на общинска администрация пациентите облагодетелствани от подобрената здравна инфраструктура значително надхвърлят първоначалната базова стойност на индикатора.

Пациентите, които се възползват от здравните услуги са съответно 2021 пациента ползваща лъчетерапия през 2014 г., съответно 2006 през 2015 г. и 1758 през 2016 г. От КАТ /скенер/ се възползват 401 пациенти през 2014 г., съответно 1238 през 2015 и 1348 през 2016 г.

Преминалите през Стационара на ДКЦ I Шумен ЕООД са общо 119 пациента, като на 60 от тях са приложени 317 хирургични процедури, а на 59 са извършени венозни 413 броя венозни вливания. Извършените изследвания към Дентален център „Дент-Шумен“ са 1637 бр. през 2014 г., 3838 бр. през 2015 г., 4106 през 2016 г.

По данни на РЗИ в периода на изпълнение на ОПР 2014-2016 г. на територията на община Шумен са проведени 38 кампании и 66 масови прояви с цел осигуряване на условия за промоция на здраве и профилактика на болестите сред уязвимите групи. Участие в тези инициативи взимат над 5 460 участника.

СП.Ц. Развитие на спорта и младежките дейности

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на спортната инфраструктура	kWh	1000000	-			
Обекти от спортната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики	брой	10	1		✓	
Обекти от спортната инфраструктура с подобрена МТБ	брой	10	1		✓	

През 2016 г. започва изграждането на многофункционална зала -първи етап в УПИ V" кв.655/бивше военно поделение V-ти полк/ Шумен. Към кр. на 2016 г. по проекта са усвоени 137 814 лв. Идеят проект на новата многофункционална спортна зала предвижда да има около 2 000 седящи места, а игрището ще позволява тя да се използва за различни видове спорт, като баскетбол, волейбол, хандбал и др. Теренът на Пети полк е разчистен. Освен спортната зала в района се предвижда да бъде изграден и паркинг, съобразен с местата в арената. Ще има зелени площи. В бъдеще, ако бъдат намерени и финанси има идея до залата да бъдат изградени две открити игрища и басейн. Средствата, които Министерски съвет ще осигури за шуменската зала ще бъдат около 8 млн. лв. Прогнозата е, че многофункционалната зала ще бъде построена за около 2 години. Залата ще се използва не само за спорт, а и за други - например културни мероприятия. В нея ще има тренировъчни зали, фитнес зала, помещения за

хранене и конферентна зала и места за медиите.

Основният обект от спортната инфраструктура на територията на общината, които има подобрене в МТБ в периода на изпълнение на ОПР е Спортна зала "Плиска"-Шумен.

В периода 2014-2015 г. са извършени следните подобрения:

- Газификация на СЗ "Плиска"-Шумен- доплащане на извършени разходи от 2014 /от собствени приходи на ОП"ОЖИ"/ - 22 109 лв.
- Соларна система за гореща вода за битови нужди на СЗ "Плиска"-Шумен за сметка на икономии от пар.01-01 но ОП"ОЖИ" - 7 575 лв.
- Газифициране на сграда и ремонт на ВОИ СЗ "Плиска"-Шумен - 60 000 лв.

СП.Ц. Развитие на човешките ресурси и осигуряване на заетост

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Население, включено в проектите за временна заетост	брой	300	1117	✓		
Създадени работни места в социалното предприятие	брой	10	-			
Младежи с осигурена заетост	брой	120	532	✓		

Осигуряването на заетост и работеща среда на територията на община Шумен е изключително важно за развитието на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието чрез ефективно използване на човешките ресурси.

Икономически активно население на територията на община Шумен по данни на АЗ е 45 208 души, а безработицата към 2016 г. е 4%.

По данни на АЗ населението включени в програми, мерки от ЗНЗ и по проекти на ОП „РЧР” за временна заетост в периода на изпълнение на ОПР 2014- 2016 г. е съответно:

2014 г. – 325 души /програми, мерки от ЗНЗ и ОП „РЧР”/

2015 г. – 481 души /програми, мерки от ЗНЗ и ОП „РЧР”/

2016 г. – 311 души /програми, мерки от ЗНЗ и ОП „РЧР”/

Броят на безработните младежи към 2016 г. е 206. Броят безработни младежи до 29 години включени в НП „Старт на кариерата”, Програма „Старт в администрацията”, схема „Младежка заетост” от ОП „РЧР” и проект „Обучение и заетост на младите хора” от ОП „РЧР” е 532, съответно:

- 153 младежа са включени в програмите през 2014 г.
- 200 младежа са включени в програмите през 2015 г.
- 179 младежи са включени в програмите през 2016 г.

СП.Ц. Осигуряване на достоен живот и социално включване на хората в неравностойно положение

Матрицата, отчитаща степента на изпълнение на индикаторите е следната:

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на социалната инфраструктура в общинския център	kWh	200000	-			
Обекти от социалната инфраструктура в общинския център с подобрени енергийни характеристики	брой	4	-			
Обекти от социалната инфраструктура с подобрена МТБ	брой	4	8	✓		
Изградени социални жилища	брой	5	-			
Рехабилитирани пенсионерски клубове	брой	5	7	✓		
Намаляване на потреблението на енергия от обновените обекти на социалната инфраструктура в селата	kWh	150000	-			

Обекти от социалната инфраструктура с подобрена МТБ в селата	брой	3	2	✓		
Рехабилитирани пенсионерски клубове в селата	брой	5	1		✓	
Обучен персонал за предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване	брой	20	20	✓		
Лица, ползващи се от социални услуги	брой	500	1151	✓		
Изградени мрежи за обмяна на опит в предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване	брой	2	2	✓		

В ОПР на община Шумен е планирано реализацията на целта свързана с осигуряване на социално включване на хората в неравностойно положение да бъде постигната посредством изпълнение на мерките свързани с *осигуряване на подходяща инфраструктура, подпомагаща социалното включване в общинския център, подобряване на социалната инфраструктура в селата и предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване.*

По данни на общинска администрация обектите от социалната инфраструктура с подобрена материално-техническа база са:

- Център за социална интеграция и рехабилитация на лица с увреждания, които е в нова сграда от месец декември 2016 г. на адрес гр. Шумен, ул. „Гоце Делчев“ 24;
- Центърът за социална интеграция и рехабилитация за лица със зрителни увреждания на ул. „Цар Освободител“ 104, където е изградена система за дренаж и отводняване на северната част – ноември 2016 г.
- Изградени 3 центъра за настаняване от семеен тип „Слънчево детство“

По данни на отчетите от капиталовите разходи в периода на изпълнение на ОПР са извършени следните подобрения в МТБ на обектите от социалната инфраструктура:

През 2016 г. са изпълнени следните дейности със съответното финансиране:

- Преустройство и реконструкция на общинска сграда в Дневен център за възрастни хора с увреждания, УПИІ, кв.49, с.Друмеве.- 372 675 лв.
- Ремонт на сградата на ЦСРИЛЗУ- Шумен/дренаж и отводняване, благоустрояване и озеленяване-ППР и СМР/ - 16541
- Придобиване на компютри и хардуер 2016 г. 3239 лв.;
- Придобиване на друго оборудване, машини и съоръжения – 17 976 лв.;
- Придобиване на транспортни средства- 54 356лв.;

През 2015 г. са изпълнени следните дейности:

- Осигуряване на оборудване за Дом за стари хора- Шумен - 5 181 лв.;
- Закупуване на микробус (8+1/9+1) за ДЦДВХУ на ул."Раковска" – Шумен - 62 895 лв.;
- Придобит конвектомат за Дом за стари хора- Шумен - 10 050 лв.;
- Преустройство и реконструкция на общинска сграда в ДЦВХУ , УПИ І, кв.49, с.Друмеве;

През 2014 г. са изпълнени следните дейности:

- Основен ремонт на сградата на ЦСРИЛЗУ-Шумен - 40 455 лв.;
- Придобита компютърни конфигурации за Дом "Детелина"-Шумен – 700 лв.
- Придобит специализиран микробус за Дом за стари хора - Шумен - 99 840 лв.
- Адаптиране на общинска сграда /бивше у-ще/ в ДЦВХУ с.Друмеве/ППР, СМР и други/ - 17 641 лв.
- Ремонт, реконструкция и оборудване на Дом за стари хора, с отделение за лежачо болни"Д-р Стефан Смядовски"-Шумен- 6 000 лв.

В периода на изпълнение на ОПР са обучени екипи за предоставяне на подкрепящи услуги и форми на социално включване. През 2014 и 2015 г. местни специалисти преминават обучение по програма за обучение на екипите в услугите „Формиране и развитие на родителски умения“ и „Семейно консултиране и подкрепа“. През 2016 г. екипът на ЦНСТ 3 преминава специализирано обучение.

Пенсионерските клубове, в които в периода на изпълнение на ОПР са извършени ремонтни и рехабилитационни дейности са съответно:

- Клуб на пенсионера №5 , ул. Тракия- извършен е основен ремонт, смяна на дограма, изолация, поставяне на ламинат, смяна на осветителни тела, ремонт на санитарен възел;

- Клуб на пенсионера № 6, бул.„Мадара“28- извършен е аварийен ремонт: отстраняване на теч в помещението, частична шпакловка, боядисване;
- Клуб на пенсионера № 9 и № 12 – текущ ремонт на санитарен възел;
- Клуб на пансионера № 7, ул. „Съединение“ 138- аварийен ремонт на покрив;
- Клуб на пенсионера №1, ул. „Янко Сакъзов“ 11- аварийен ремонт на теч в санитарен възел;

Целогодишно се извършват частични ремонти и се закупува оборудване и обзавеждане за подобряване на материално-техническата база на клубовете: закупен е бойлер в клуб на пенсионера №7, осигурена е компютърна конфигурация за Клуб на пенсионера № 15, осигурен е достъп до интернет в два от клубовете на пенсионера и др.

Лицата, ползващи се от социални услуги (специализирани институции, услуги от резидентен тип и в общността) в периода 2014-2016 г. по данни на общинска администрация са 1147 през 2014 г., 1191 през 2015 г.,1151 през 2016 г. Потребителите на социални услуги в обществената трапезария са 90 лица през 2014, 110 лица през 2015 г., 120 лица през 2016 г. Потребители на услугата „социален асистент“ и „Домашен помощник“ по проекти са 169 лица за 2014 г., 178 лица за 2015 г., 291 лица за 2016 г.

В периода на изпълнение на ОПР са изградени две мрежи за обмяна на опит, предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване:

- През второто шестмесечие на 2015 г., до януари 2016 г. ИСДП чрез КСУДС подкрепи община Шумен в управлението и предоставянето на услугите „Формиране и развитие на родителски умения“ и „Семейно консултиране и подкрепа“;
- През месец ноември 2015 г. ИСДП, УНИЦЕФ и Община Шумен стартираха представянето на специализирани услуги за деца –жертви на насилие в рамките на Детски център за застъпничество и подкрепа „Зона за закрила“. Центърът бе разкрит в КСУДС – Шумен, където се представят социални услуги както за деца, така и за родители и където се помещава специализираното помещение за изслушване на деца „Синя стая“. В основата на работата с децата, жертви на насилие и техните родители стои интегрирания подход, които се базира на мултиинституционален подход и взаимодействие между всички институции,

които се включват при насилие над деца – полиция, социални служби, прокуратура, съд, здравни служби и други предоставени интегрирани услуги.

Предоставяните социални услуги са основани на мултидисциплинарен подход, базиран на изградена мрежа от партньори. Ключови партньори на Община Шумен са органите на реда и сигурността, провораздавателните органи; РД СП /ДСП/ОЗД, КСУДС- Шумен – интегриран пакет от социални услуги в подкрепа на жертви на домашното насилие; Зона „Закрила“- Шумен; Семейно консултативни центрове създадени от UNICEF /Шумен, Нови Пазар, и Велики Преслав/; ЦОП- Нови Пазар/ ЦОП- Венец; ЦМДЗ, създаден от UNICEF; КСУД „Детелина“- Шумен/ Кризисен център; Областен екип от Приемна грижа към Община Шумен; ЦНСТ 1,2,3; МБАЛ- Шумен и др.

Приоритет Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса

СП.Ц. Развитие на е-община

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставащо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Степен на въвеждане на електронното управление	%	35	-			✓
Административни услуги, предоставяни по електронен път	брой	3	8	✓		
Обучения, свързани с въвеждането на електронното управление	брой	5	-			✓
Обучени служители във връзка с въвеждането на електронното управление	брой	20	-			✓

Забавяне във въвеждането на електронното управление има на национално ниво, с което въвеждането му на практика беше отложено с години. Едва през 2016 г бяха приети важни промени в Закона за електронното управление, с което беше направена важна крачка към реализирането на електронното в Р България.

Понастоящем електронните услуги не се ползват активно от гражданите. Основният проблем е липсата на електронна идентификация на потребителя, или т.нар. електронно ЕГН, което все още не е въведено. В момента потребителите на е-услуги се ползват от тях само с електронен подпис, а реално това са предимно фирми. Липсата на електронно ЕГН спъва ползването на разработените от държавата и общините електронни административни услуги.

От началото на 2017 г. община Шумен предоставя осем електронни услуги предоставя чрез официалния си сайт: www.shumen.bg. Предлагащите услуги ще спестят време на потребителите. Чрез сайта на общината може да се направи справка по електронен път за дължимите данъци и такса битови отпадъци. За целта се получава клиентски идентификационен номер (КИН), който се издава еднократно безплатно от общинската данъчна служба и се предава лично или на упълномощено лице.

През менюто „Информация и услуги“ има възможност да се подаде заявление за записване в приемния ден на кмета, заместник-кметовете и секретаря на общината. Информация за нередност може да се изпрати по електронен път от рубриката „Подай сигнал за нередност“. Необходимо е да се попълни бланка, в която да се посочат името на подателя и информация за обратна връзка. Пак там гражданите ще прочетат какво съдействие и от кого ще да получат по Закона за достъп до обществена информация.

По електронен път с универсален електронен подпис могат да се подадат следните документи:

- заявления за издаване на удостоверение за деклариращи данни;
- удостоверение за наличие или липса на задължения по Закона за местните данъци и такси;
- декларация за облагане с патентен данък по чл. 61н. от ЗМДТ;
- удостоверение за постоянен и настоящ адрес;
- заявление за издаване на разрешение за летни маси към заведенията за хранене и развлечения,
- заявление за издаване и заверяване на копие на проектна документация;
- заявление за издаване на удостоверения за факти и обстоятелства по УТ, касаещи поземлени имоти.

СП.Ц. Повишаване на ефективността на изградените партньорски мрежи и създаване на платформи за междуобщинско сътрудничество

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставашо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Формулирани/изпълнени публичните политики с гражданско участие	брой	5	9	✓		
Проведени мероприятия за обмяна на опит и добри практики	брой	6	0			✓
Служители, участвали в стажове за млади специалисти	брой	4	0			✓

По данни на общинската администрация броят на проведените инициативи и дейности, насочени към формиране и изпълнение на публични политики с гражданско участие са общо 9. Провеждани са ежегодни публични обсъждания на бюджета, отчета за изпълнение на бюджета и тригодишната бюджетна прогноза. По проект Шумен 2020, реализиран в началото на 2014 г. по ОПАК 2007-2014, е проведено публично обсъждане с цел обществено консултиране със заинтересованите страни на стратегическата част и програмата за реализация на ОПР на община Шумен 2014-2020 г.

По данни на общинската администрация няма данни за служители участвали в стажове за млади специалисти. Не беше предоставена и информация за проведени мероприятия за обмяна на опит и добри практики в периода на изпълнение на ОПР.

СП.Ц. Развитие на административния капацитет и повишаване качеството на публичните услуги

Индикатор	Мярка	Целева стойност	Постигнато към 31.12.2016	Добро изпълнение $\geq 50\%$ от целевата стойност	Изооставашо изпълнение $< 50\%$ от целевата стойност	Нестартирало изпълнение към 31.03.2017
Успеваемост на кандидатстванията за финансиране (одобрени проектни предложение/подадени проектни предложение)	%	100	95	✓		

Обучения за усъвършенстване на капацитета	брой	5	1		✓	
Обучени служители на общинската администрация	брой	20	29	✓		
Извършени оценки	брой	4	2	✓		

По данни на общинска администрация в периода 2014-2020 г.19 служители са преминали специализирани обучения, 8 броя задължителни обучения, а двама служители са участвали в обучение проведено от ИПА във връзка с подобряване на капацитета за разработване на политики за местно развитие. Служители на администрацията не са включвани н стажове за млади специалисти.

В рамките на проекта „Шумен 2020“, реализиран в началото на 2014 г. по ОП „Административен капацитет“ 2007-2014 г. са обучени 21 служители на общинска администрация на община Шумен за прилагане на механизма за мониторинг, контрол и последваща оценка на изпълнение на ОПР.

Освен настоящата междинна оценка в процеса на разработване на ОПР на община Шумен за периода 2014-2020 г. от независим консултант е извършена и предварителна оценка на плана.

7. Оценка на степента на постигане на съответните цели и устойчивостта на резултатите

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО							ИЗПЪЛНЕНО			% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо	
Приоритет Развитие на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието и иновации чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции	4 606,7	21 025,4	178267,9	7 000	0	32 632,1	210 900	0,00	36 721	36 721	0,0%	20,6%	17,4%	34,6%	30,1%
СП.Ц. Насърчаване на предприемаче ството, подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия	0	11 165	9 4435	5 500	0	16 665	111 100	0,00	32 075	32 075	0,0%	34,0%	28,9%	18,2%	26,3%
СП.Ц. Развитие на устойчив интегриран туризъм	895	1650	17606	0	0	2545	20151	0,00	3 848,00	3 848,00	0,0%	21,9%	19,1%	3,3%	3,2%

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО							ИЗПЪЛНЕНО			% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо	
СП.Ц. Привличане на местни и чуждестранни инвестиции в местната икономика в производства с висока добавена стойност	3711,7	7420,4	63066,9	0	0	11132,1	74199	0,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	12,2%	0,0%
СП.Ц. Развитие на селското и горско стопанство	0	790	3160	1500	0	2290	5450	0,00	798,00	798,00	0,0%	25,3%	14,6%	0,9%	0,7%
Приоритет Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановява не на техническата инфраструкту ра и околна среда на територията на община Шумен		16 498,3	223 432,6	0	8 557	25 055,3	266 288	6 937	63 731	70 668	27,7%	28,5%	26,5%	43,7%	58,0%

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО						ИЗПЪЛНЕНО				% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо	
СП.Ц. Подобряване състоянието и развитието на инфраструкту рата в община Шумен	7 557	4 038	105 049	0	600	12 195	117 244	3 140	56 344	59 484	25,7%	53,6%	50,7%	19,2%	48,8%
СП.Ц. Подобряване на околната среда и опазване на природното богатство	0	18	7 797	0	7 807	7 825	15 622	3 554,00	2 127,00	5 681,00	45,4%	27,3%	36,4%	2,6%	4,7%
СП.Ц. Подобряване на жизнената среда на град Шумен и населените места	9 940,15	12 416,3	110 535,6	0	150	22 506,45	133 042	243,00	4 905,00	5 148,00	1,1%	4,4%	3,9%	21,8%	4,2%
СП.Ц. Осигуряване на обществена сигурност в община Шумен	3	26	51	0	0	29	80	0,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
СП.Ц. Подобряване на плановата осигуреност и проектно	300	0	0	0	0	300	300	0,00	355,00	355,00	0,0%	#DIV/0!	118,3 %	0,05%	0,3%

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО						ИЗПЪЛНЕНО				% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното	
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо		
обезпечаване на инвестициите																
Приоритет Развитие на човешките ресурси, чрез инвестиции в образованието , културата, здравеопазван ето и социалните дейности	5 501,1	10 979,7	92 607,2	0	1 150	17 630,8	11 0238	9 484	4 936	14 420	53,8%	5,3%	13,1%	18,1%	11,8%	
СПЦ. Осигуряване на оптимални условия за подобряване качеството на образователни те услуги, предучилищн ото и училищно образование и развитие на научно- изследователс ката дейност	709,35	1 418,7	12 055,95	0	100	2 228,05	14 284	351	407	758	15,8%	3,4%	5,3%	2,3%	0,6%	
СПЦ. Насърчаване развитието на	435	1 369	7 388	0	550	2 354	9 742	0,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%	0,0%	

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО							ИЗПЪЛНЕНО				% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо		
културните дейности																
СП.Ц. Подобряване на здравните услуги и достъпа до тях	389	645,5	10 666,5	0	250	1 284,5	11 951	257	2 335	2 592	20,0%	21,9%	21,7%	2,0%	2,1%	
СП.Ц. Развитие на спорта и младежките дейности	1 009	2 218	17 149	0	150	3 377	20 526	8 500	0,00	8 500	251,7%	0,0%	41,4%	3,4%	7,0%	
СП.Ц. Развитие на човешките ресурси и осигуряване на заетост	695	1 638	11 799	0	0	2 333	14 132	0,00	234	234,00	0,0%	2,0%	1,7%	2,3%	0,2%	
СП.Ц. Осигуряване на достоен живот и социално включване на хората в неравностойн о положение	2 263,75	3 690,5	33 548,75	0	100	6 054,25	39 603	376,00	1 960,00	2 336,00	6,2%	5,8%	5,9%	6,5%	1,9%	

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО							ИЗПЪЛНЕНО			% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо	
Приоритет Укрепване на институциона лната среда в услуга на гражданите и бизнеса	1 090	2198,5	1 8632,5	0	0	3 288,5	21 921	0,00	74,00	74,00	0,0%	0,4%	0,3%	3,6%	0,1%
СП.Ц. Развитие на е- община	293	585	4973	0	0	878	5851	0,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%
СП.Ц. Повишаване на ефективността на изградените партньорски мрежи и създаване на платформи за между общинско сътрудничество	170	340	2890	0	0	510	3400	0,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%
СП.Ц. Развитие на административния капацитет и повишаване качеството на публичните	627	1273,5	10769,5	0	0	1900,5	12670	0,00	74,00	74,00	0,0%	0,7%	0,6%	2,1%	0,1%

Приоритет/ Специфична цел	ПЛАНИРАНО						ИЗПЪЛНЕНО				% на изпълнение			% от плани- раното	% от изпъл- неното	
	Общинс ки бюджет	Центра лен бюджет	Фондове на ЕС	Частно финанс иране	Други източни ци	бюджетни средства (местни и централни)	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	бюджетни средства (местни и централни)	Фондове на ЕС	Общо	Общо		
услуги																
ОБЩО	28997,9 5	50701,9	512940,15	7 000	9 707	96406,85	609 347	16 421	105 462	121 883	17%	20,6%	20%	100%	100%	

Общата стойност на изпълнените проекти и дейности за постигане целите на ОПР, в периода обхванат от МО, възлиза на 121 883 лева срещу планирани 609 347 лева т.е. изпълнението на ОПР спрямо планираното в % към 31.12.2016 г. е 20%. Доколкото основните ресурси за изпълнение на ОПР са разчетени от външно финансиране, то забавянето в изпълнението на някои от програмите с най-много ресурси, като ОПРР, ПРСР, ОПОС се отразява пряко върху изпълнението на заложените проекти. Степента на изпълнение (по отношение на използваните ресурси) макар и на 20% от планираното не може да бъде приета за ниска. Практиката от предходния планов период показва, че в края на плановия период е концентрацията на проектните дейности респективно тяхното разплащане. В този смисъл може да се приеме, че сравнително по-ниският относителен дял на усвоените средства ще бъде компенсирани в останалите години на плановия период.

Вероятно водени от същото разбиране, 54% от участниците в анкетното проучване отбелязват, че биха дали по-скоро висока оценка на изпълнението на ОПР на община Шумен в периода 2014-2020 г., а 63,6 % от респондентите отбелязват, че изпълненото на ОПР е оказало по-скоро положително въздействие върху развитието на общината.

Резултатите на ниво приоритети са както следва:

- Приоритет 1 Развитие на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието и иновации чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции - 17,4%
- Приоритет 2 Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура и околна среда на територията на община Шумен – 26,5%
- Приоритет 3 Развитие на човешките ресурси, чрез инвестиции в образованието, културата, здравеопазването и социалните дейности - 13,1%
- Приоритет 4 Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса - 0,3 %

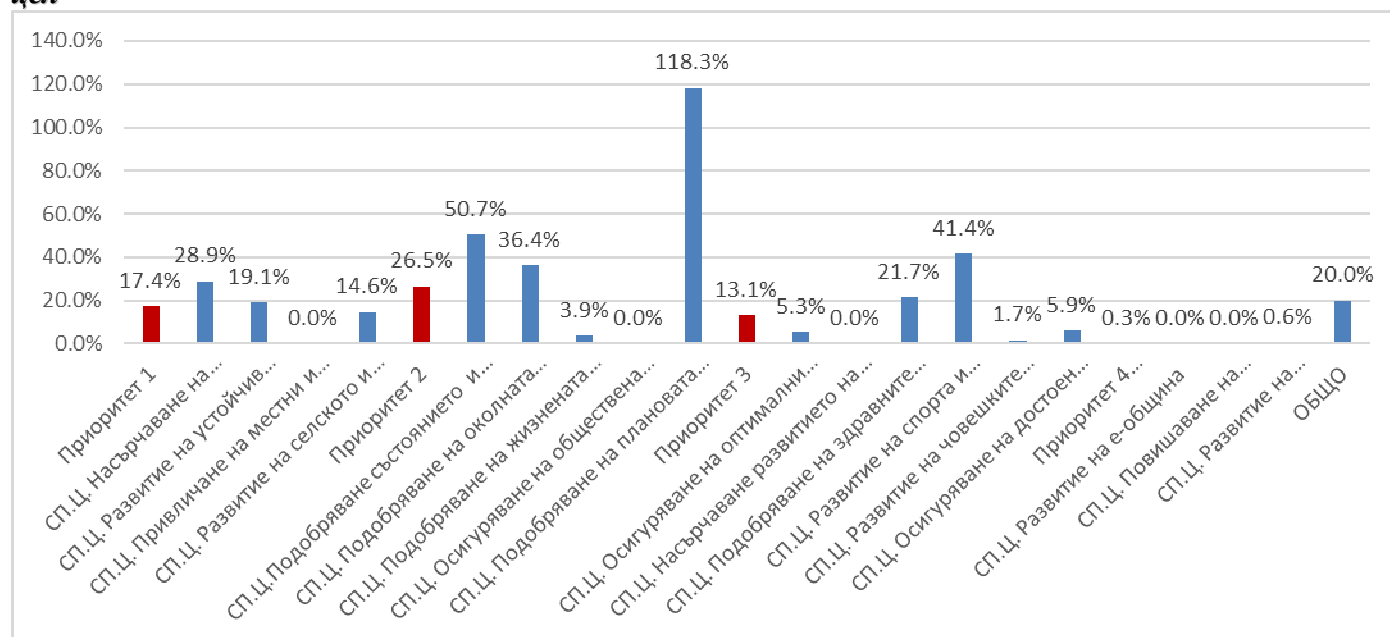
Финансовите показатели за успеваемостта в изпълнението на приоритетите съвпада в голяма степен и с резултатите от проведеното анкетно проучване, където 54,5% от респондентите оценяват като най-успешно изпълнението на Приоритет 2, следван от Приоритет 3- 36,4% и Приоритет 1 – 27,3%. Изключително слабо от участниците в

допитването е оценено изпълнението на Приоритет 4, като нито един от респондентите не го е посочил- съответно 0%.

Като сфери на развитие, в които е постигнат значителен напредък в развитието на Община Шумен за периода 2014-2016 г. участниците в допитването отбелязват подобряването на техническата и довеждащата инфраструктура (45,5%), развитието на местната икономика, конкурентоспособност и заетост (27,3%), подобряване на социалната среда-(18,2 %), опазването на околната среда, развитието на туризма и културата (18,2%).

Като основен принос на изпълнените проекти в рамките на реализацията на ОПР респондентите посочват в намалената безработица (54,5%) и подобряване интеграцията на групите в неравностойно положение (27,3 %)

Фигура 9 Финансово изпълнение на ОПР на ниво „приоритет” и ниво „специфична цел”

Видно и от диаграмата по-горе, резултатите на ниво „специфични цели” донякъде са огледален образ на постигнатите стойности на отделните индикатори към тях, разгледани детайлно в т.6., „Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР въз основа на регламентирания в него индикатори”. С най-голям процент на изпълнение (118%) се отличава СП.Ц. „Подобряване на плановата осигуреност и проектно обезпечение на инвестициите“, което е разбираемо, предвид основно подготвителният ѝ характер за последващо кандидатстване за финансиране на инфраструктурни проекти. Тук следва да се отбележи, че в плана средства са

значително занижени, което е и причина за високият процент изпълнение. На второ място (50.7%) се нарежда СП.Ц.2.1., „Подобряване състоянието и развитието на инфраструктурата”, непосредствено следвана от СП.Ц.3.4. „Развитие на спорта и младежките дейности”, чиито % на изпълнение от 41.4% се дължи основно на стартиралите проекти за изграждане на спортна база и реализарене на дейности в посока подобряване на спортната инфраструктура. Със стойности над средните за ОПР (36.4%) са и целите насочени към:

- СП.Ц.2.2. „Подобряване на околната среда и опазване на природното богатство ” – 36.4% (основно благодарение на реализираните проекти по ОПОС 2007-2014 г. за подобряване състоянието на защитените територии).
- СП.Ц.1.1. „Насърчаване на предприемачеството, подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия ” – 17.4% (основно благодарение на реализираните дейности и проекти по ОПРЧР, ОПИК и ПРСР).
- СП.Ц.3.4 „СП.Ц. Подобряване на здравните услуги и достъпа до тях” –21.7% (основно благодарение на реализираните проекти и дейности за подновяване на МТБ във здравните заведения и закупуването на високоспециализирана медицинска техника.)

За останалите специфични цели МО регистрира стойности под средните за ОПР 2014-2020 г. като за 5 от тях се отчита нулево изпълнение. Това са специфичните цели насочени към привличане на местни и чуждестранни инвестиции в местната икономика в производства с висока добавена стойност, насърчаване развитието на културните дейности , развитие на е-община и повишаване на междуобщинското сътрудничество.

Макар от формална гледна точка горните констатации за нулево изпълнение да са коректни, причината следва да се търси не в липсата на инициативност и проактивни действия от страна на общинската администрация, а най-вече в:

- закъснение в реалното стартиране на ОП за програмния период 2014-2020 г.;
- възможностите за финансиране на проекти (отворени схеми) на община Шумен по линия на ОП за периода обхванат от МО.
- Планирането на тяхното изпълнение за втората половина на плановия период

8. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси

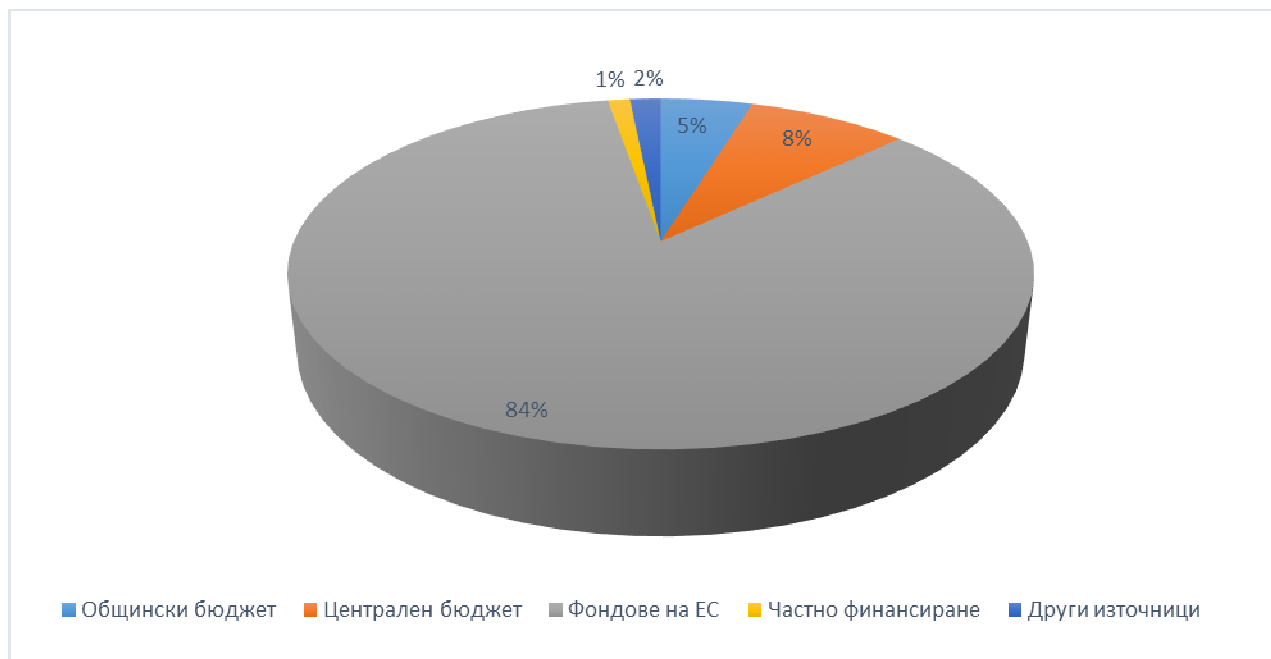
Финансова осигуреност на ОПР

Ресурсното осигуряване на средствата при реализацията на мерките в Общинския план за развитие на Община Шумен за периода 2014-2020 г. се осъществява чрез разработената Индикативна финансова таблица. Тя е числен, финансов израз на предвидените за реализация мерки и проекти по съответните приоритети.

Основните източници за финансиране, заложи в нея са:

- Общински бюджет;
- Централен бюджет;
- Фондове на ЕС;
- Частно финансиране;
- Други източници.

Фигура 10 Структура на планираните източници за финансиране на ОПР

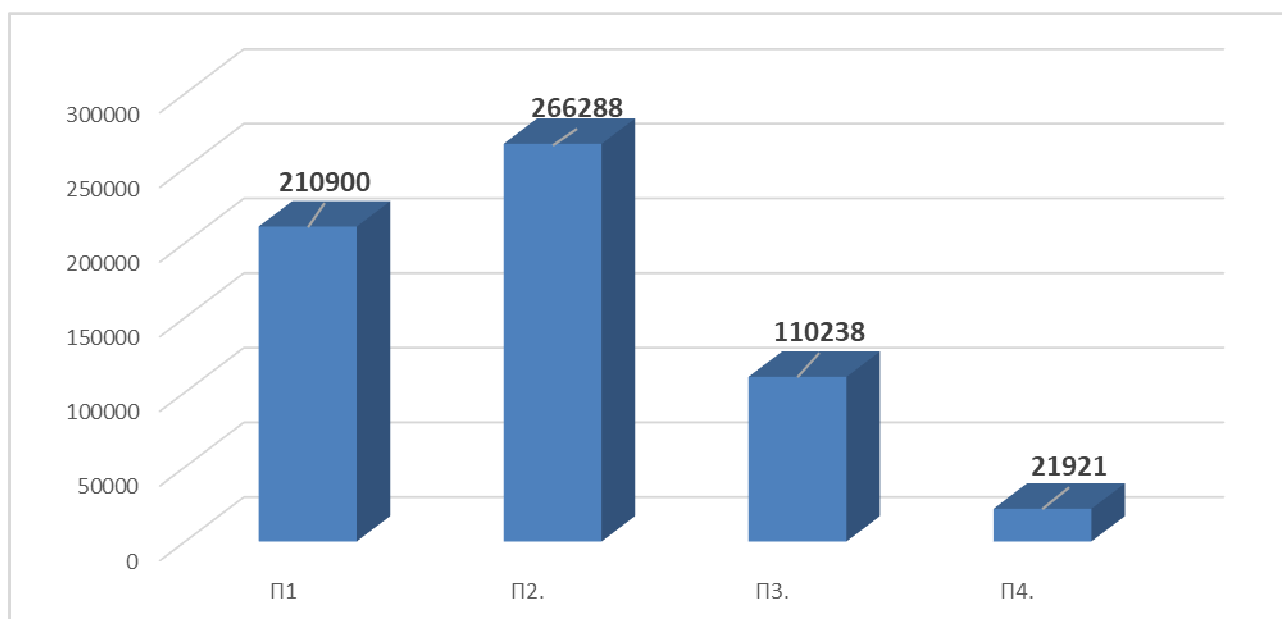

Видно от диаграмата, община Шумен е планирала да реализира инвестиционните си намерения по изпълнение на плана изключително с външно публично финансиране (97%), като това са преимуществено ЕСИФ, които чрез различните оперативни

програми, подкрепят мерки в различни области. Планираните ресурси за реализацията на плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за развитието на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и социално-икономически растеж и мобилизират допълнителни ресурси от фондовете на ЕС и частния сектор. Извън ОПР, респективно извън обхвата на междинната оценка, община Шумен реализира и допълнителни инвестиционни проекти с по-малък мащаб, но не и с по-малка значимост за местната общност. Такива проекти са свързани с подобряване на малка по мащаб публична инфраструктура, подобряваща средата за обитаване, модернизация на технологичната база в учебни, здравни и социални заведения (придобиване на ДМА и НМДА) и други.

Структурата на планираните средства на ОПР по приоритети, показва концентрация на ресурси в два от тях.

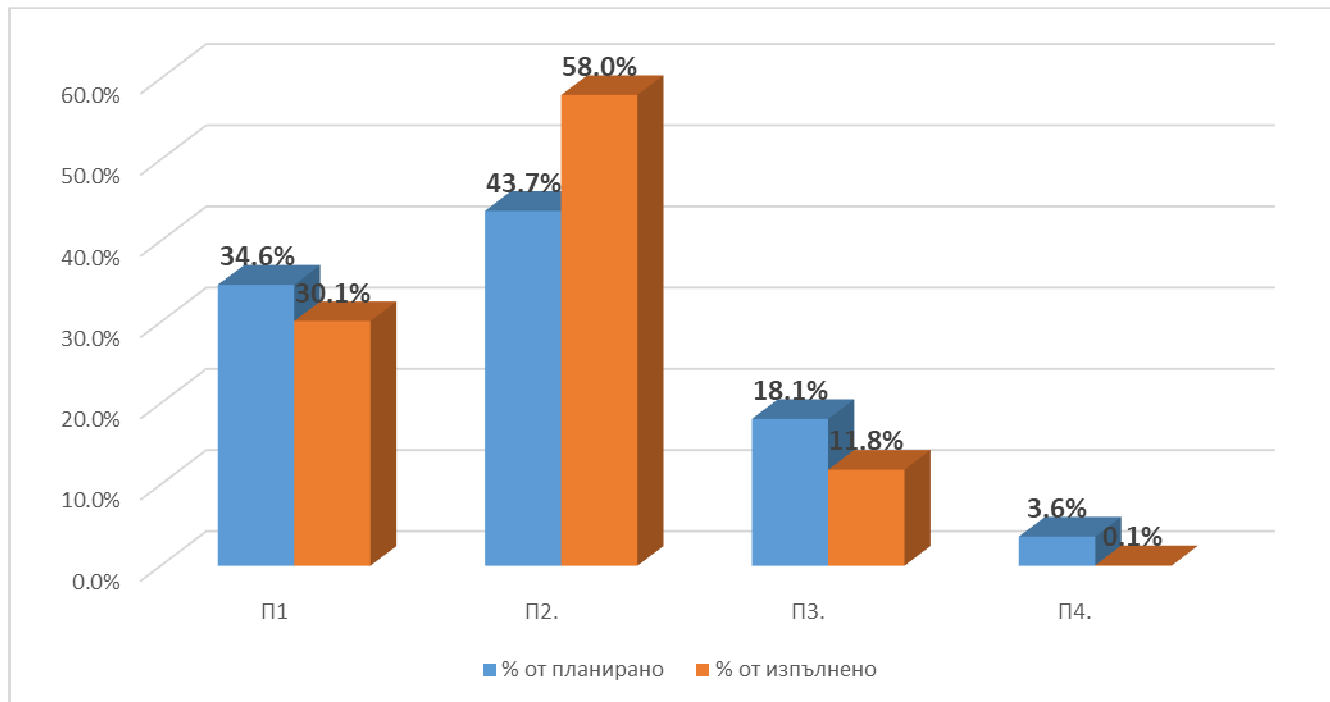
Фигура 11 Планирани средства по приоритети на ОПР

Приоритет 2. Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура и околна среда на територията на община Шумен за който са планирани 44% от всички ресурси на плана и Приоритет 1. Развитие на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието и иновации чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции – 34%. Или за първите два приоритета са заделени близо четири пети от всички финансови средства. За развитие на човешките ресурси, чрез инвестиции в

образованието, културата, здравеопазването и социалните дейности са планирани 18% (Приоритет 3), а за укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса (Приоритет 4) – 4%.

Фигура 12 Структура на планираните средства по на ОПР спрямо общия размер и усвоените суми по приоритети спрямо общия размер

Към момента на извършване на МО се регистрира съответствие в голяма степен между планираната и реализираната структура за два от четирите приоритета на ОПР – Приоритет 1. и Приоритет 3. Най – голямо отклонение (в полза на усвоеното) се регистрира за Приоритет 2. Това се дължи основно на това че през 2015 г. е приключен проект "Интегриран воден цикъл на гр. Шумен-втори етап"- ОПОС, който има основна тежест (73%) в рамките на изпълненото по този приоритет. Отклонение, само че в обратна посока се регистрира за приоритет 4, където усвоените средства спрямо общия размер са значително по – малко от планираните средства спрямо общия размер в ИФТ.

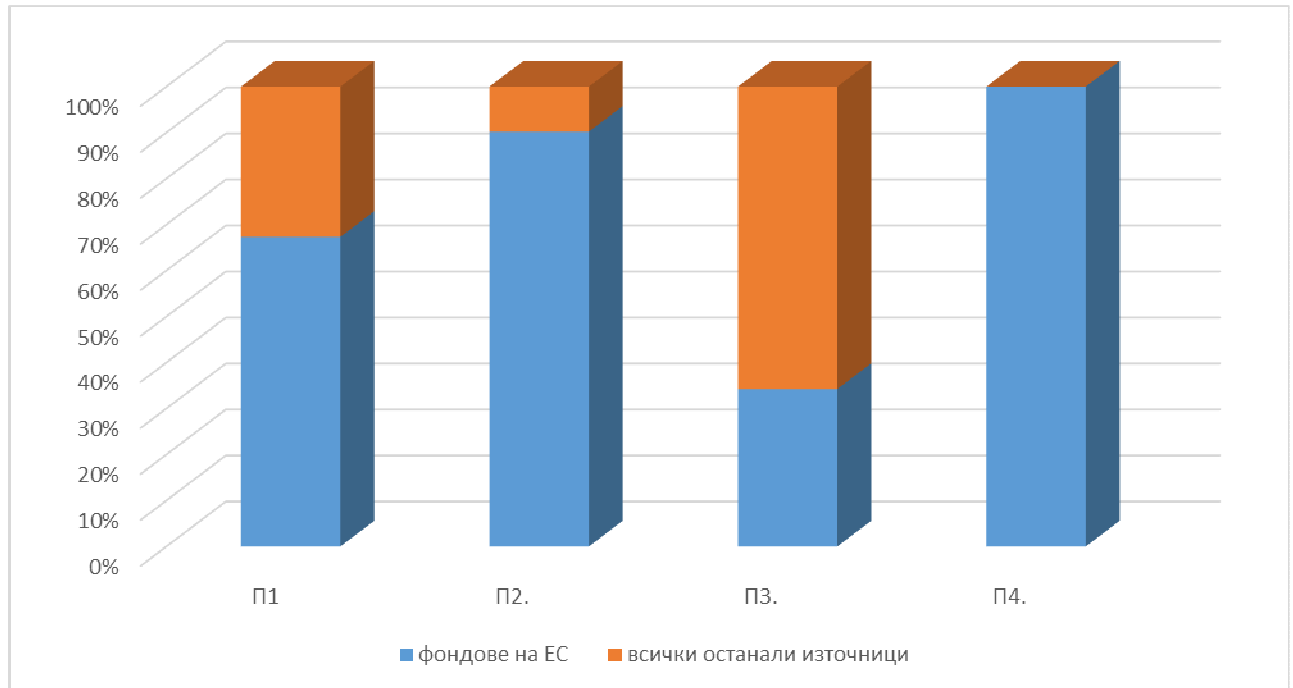
Основни източници на финансиране изпълнението на ОПР

Към края на 2016 година, основен източник за финансиране изпълнението на ОПР на община Шумен се явяват ЕСИФ, като най-голям дял има ЕФРР (над 90%), съфинансирайки основните програми за публичния сектор – ОПОС, ОПРР, и частично от ЕСФ (ОПРЧР, ОПНОИР и ОПДУ). ЕФРР има съществен принос за финансиране проектите на частния сектор посредством ОПИК. Основните източници на

финансиране на ОПР по отделни приоритети за периода обхванат от МО са представени на диаграмата по-долу.

Фигура 13 Източници на финансиране изпълнението на ОПР по приоритети

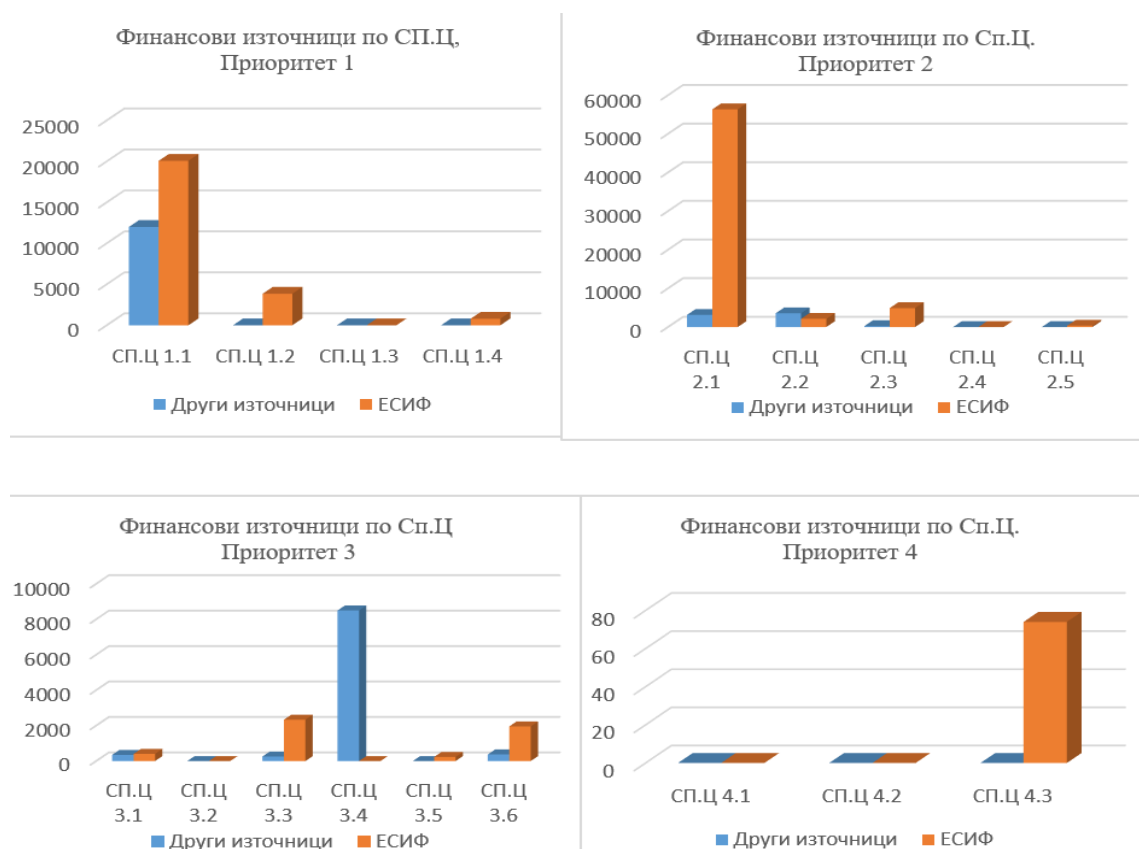
На средствата от европейските фондове се пада най-голям дял във финансирането на приоритет 4 "Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса" – 100 % и приоритет 2 „Подобряване качеството на жизнената среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура и околна среда на територията на община Шумен“ – 90% от ОПР. Съществен е делът на външното финансиране от европейските фондове и за приоритет 1 „Развитие на местната икономика и постигане на икономически растеж, основан на знанието и иновации чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции“ Две трети (67%) от подкрепата за бизнеса е от ЕСИФ, като останалото финансиране е частно от самите бенефициенти.

В заключение може да се отбележи, че общината пълноценно се е възползвала от възможностите за финансиране на ключови за територията проекти по линия на структурните и инвестиционните фондове на ЕС и републиканския бюджет. Тези средства съставляват над 770% от общия финансов ресурс, насочен към постигане целите на ОПР, респективно подобряване на социално-икономическите и екологичните характеристики на територията, а оттам и качеството на живот на населението.

Разпределение на основните източници на финансиране по специфични цели

Разпределение на основните източници на финансиране по специфичните цели в рамките на отделните приоритети на ОПР на община Шумен е представено на диаграмата по-долу:

Фигура 14 Разпределение на основните източници на финансиране по специфичните цели

Видно от диаграмите:

- Най-много средства от фондовете на ЕС (ЕФРР – ОПОС, ОПРР и ОПИК) са усвоени за постигане на СП.Ц.2.1 „Подобряване състоянието и развитието на инфраструктурата в община Шумен“, благодарение на реализираните проекти във ВиК сектора по ОП „Околна среда“;
- Най-много частни средства са усвоени за постигане на СП.Ц.1.1 „Насърчаване на предприемачеството, подкрепа за създаването и развитието на малки и средни предприятия“, като съфинансирани от бенефициентите на проектите по ОПИК;
- Най-много средства от публични източници (местни и национални) са усвоени за постигане на СП.Ц. 3.4 „Развитие на спорта и младежките дейности“ .

Оценка на ефикасността на изпълнение на ОПР

Ефикасността на изпълнение на ОПР е оценена по отношение на „цената“ на постигане на специфичните цели, като са използвани следните показатели:

- Прилаган системен подход, гарантиращ минимизиране на разходите за постигане на целите без да се прави компромис с изискванията за качество, своевременност и изпълнение на индикаторите;
- Дял на верифицираните разходи от отчетените разходи по ОП.

Първият показател е свързан със съществуването на правила и процедури, които да гарантират добро финансово управление на публичните средства.

В община Шумен е създадена единна Система за финансово управление и контрол /СФУК/, която е съвкупност от описание на разработени политики, процедури и утвърдени документи. Разработени са вътрешни правила, инструкции и процедури, които подпомагат дейността на администрацията, при спазване принципите на законосъобразност, целесъобразност, ефективност и ефикасност.

Системата включва:

1. Контролна среда – тя е базисният елемент за развитието на всички останали елементи от вътрешния контрол. Ръководството на Община Шумен контролира спазването на утвърдените правила, политики и процедури на всички нива. Ръководството на общината провежда редовни срещи с оперативните ръководители и разпоредителите от по–ниска степен за отчет на изпълнението на поставените задачи и функционалните им задължения.

Организационната структура на общинската администрация е отразена в „Устройствен правилник на Община Шумен“. В него са определени организацията на дейност и функциите на административните звена в общинската администрация на община Шумен.

2. Управлението на риска обхваща идентифициране, оценяване и мониторинг на рисковете, които могат да повлияят върху постигане на целите, както и въвеждане на контролни дейности за ограничаване им до приемливо равнище и включва:

- управление на човешките ресурси – въведени са вътрешни правила и процедури, които дават прозрачност по подбора, назначаването, атестирането, възнаграждението, стимулирането, повишаването и освобождаването на служители от общинската администрация, въведена е и система на взаимозаменяемост, сключване на договор с

трудова медицина и извършване на профилактични прегледи, сключване на застраховки и осигуряване на средства за обучение.

- контрол на счетоводната дейност – разработена е счетоводна политика, правилник за документооборота на счетоводните документи, използват се счетоводни софтуерни продукти, при спазване на нормативните изисквания и указания на Министерство на финансите за осчетоводяване на стопанските операции и Закона за счетоводството.

- активите и процесите – годишни инвентаризации, прехвърляне на риска чрез сключване на застрахователни договори.

- информацията и документацията – периодично архивиране на информацията на магнитен носител, въведени са пакети антивирусни програми от системния администратор за предпазване от проникване на вируси, ограничаване достъпа до компютрите с пароли и потребители и нива на достъп.

МО констатира, че се спазва „Стратегия за управление на риска”, която е разработена в съответствие с изискванията на ЗФУКПС. Въведен е риск-регистър на общинска администрация.

3. Контролни дейности – процедурите разписани в „Наръчника на СФУК” са следните:

- разрешаване, одобряване и оторизиране;

- разделяне на отговорностите - не е допуснато един служител едновременно да има отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол;

- система за двоен подпис - прилага се преди поемане на всяко финансово задължение и при извършване на плащанията чрез полагане на подписи от главния счетоводител и кмета на общината;

- предварителен контрол преди поемане на задължение и за законосъобразност на разход – осъществява се от финансовия контролър;

- пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички стопански операции – осигурено е чрез утвърдена счетоводна политика, разработена в съответствие със Закона за счетоводството;

- контролни дейности свързани с информационните технологии, като за целта има разписани контролни механизми – антивирусна защита, достъп чрез пароли и архивиране на информацията;

- антикорупционни процедури – има телефон за подаване на сигнали, както и електронна пощенска кутия за подаване на сигнали и оплаквания;

4. Информация и комуникация – в община Шумен има изградена информационна и комуникационна система, чрез която се осигурява предоставянето и получаването на своевременно, актуална и вярна информация. Въведената програма дава възможност за регистриране на всеки постъпил документ до съответния отговорен служител, както и възможност за следене и отчитане на възложените му задачи.

Провеждат се и редовни срещи след завършване на конкретен одит за обсъждане на допуснатите слабости и планиране на действия по тяхното отстраняване. Комуникацията по вертикала и хоризонтала на йерархията осигурява добро взаимодействие между различните структури и звена на общината. Община Шумен поддържа електронна страница, на която са отразени основните нормативни актове и вътрешни правила, които регламентират дейността и друга полезна информация.

5. Мониторинг - мониторингът се осъществява от преките ръководители по направления и дейности, за да се идентифицират промените в обстоятелствата, които може да изискват промени в контролните дейности. Извършва се и от звеното за „Вътрешен одит” чрез текущо наблюдение, самооценка и вътрешни одити.

Мониторингът спомага за повишаване адекватността и ефективността на СФУК и гарантира, че системите и механизмите за контрол функционират според изискванията и се променят по подходящ начин при промени в условията.

Цялостната оценка за функционирането, адекватността, ефикасността и ефективността на СФУК в Община Шумен, направена въз основа на анализ на информацията, получена от обобщени доклади за състоянието на системите за финансово управление и контрол на община Шумен и второстепенните разпоредители към нея, е добра.

Тя осигурява правилното изпълнение на ОПР и постигането на определените в него цели. Системата включва процеси, задачи и задължения на служителите от общинската администрация за ефективното и ефикасното управление на средствата.

За осъществяване на финансово управление и контрол в община Шумен е изградена подходяща контролна среда, следват се процедури за управление на риска, прилагат се нужните дейности за осъществяване на контрол, мониторинг, информационно осигуряване и комуникация.

Изводът, който правим е, че в контекста на управлението на публични средства, системата за вътрешен контрол в община Шумен осигурява увереност на общинското ръководство за:

- икономичност, ефективност и ефикасност на процесите;
- съответствие с приложимото законодателства;
- адекватна защита на финансовите интереси на Европейския съюз и на България.

С вторият показател проверяваме стойността на декларираните разходи по ОП, които не са признати за допустими от Управляващите органи в резултат, на което тяхното изразходване остава за сметка на общинския бюджет. Това на практика води до увеличаване на „цената“ за постигане на определените цели.

Анализът е извършен въз основа на предоставената информация за размера на исканите средства, съответно верифицирани средства по пет приключили проекти, представени в таблицата по-долу:

Таблица 9 Размер на БФП/изплатени средства по приключени проекти

Проекти	Стойност на БФП в лв.	Изплатени лв.
"Интегриран воден цикъл (ИВЦ) за гр. Шумен - II-ри етап" Фаза I	45 819 777	45 819 777
Нов дом за нашите деца"	1 936 796	1 936 796
Създаване на високотехнологичен лъчетерапевтичен център в гр. Шумен	6 413 769	6 413 860
Шумен - по-доброто място за живеене	5 900 659	5 605 626
Оттук започва България	2 289 141	2 289 141

Изчисленията сочат, че процентът на одобрените разходи е 100% от заявените за изплащане. Този резултат се оценява като много добър и потвърждава, че при изпълнението на ОПР са прилагани процедури и контроли, които са гарантирали

постигане на целите при разумно управление и контрол на използваните ресурси, в това число и финансови.

9. Изводи и препоръки за актуализация на ОПР на община Шумен

В резултат на извършената междинна оценка на Общинския план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г. могат да се направят следните изводи:

- Общинският план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г. е разработен в периода февруари 2014 г. - май 2014 г. и е приет през 2014 г. с Решение на ОбС на община Шумен №712/29.05.2014 г., в съответствие с изискванията на чл.24, т.1 на Закона за регионалното развитие. ОПР е основния инструмент за провеждане на политиката за регионално развитие на местно (общинско) ниво. Обект на планиране и програмиране в рамките на плана се включва територия от 630 km² и население – 89 532 души.
- ОПР на община Шумен е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионалното развитие на Република България (Обнародван ДВ, бр.14 от 20.02.2004 г. и отменен в бр. 50 от 30.05.2008 на ДВ) и действащата към този момент подзаконова нормативна уредба. Отделните части на плана имат логическа последователност и взаимна обвързаност, като аналитичната част на документа е основа за формулиране на стратегическата част, а дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка осигуряват практическото изпълнение и постигането на целите и приоритетите.
- В аналитичната част на ОПР подробно са описани всички аспекти на проблемите и състоянието на община Шумен, като природо-географска и демографска характеристика, икономическо и социално развитие, инфраструктура, околна среда, условия на живот и други. Информацията е достоверна. Изведените изводи в SWOT анализа звучат актуално и към днешна дата.
- Предварителната оценката на ОПР на община Шумен за периода 2014-2020 г., констатира, че „Стратегията на ОПР на община Шумен 2014-2020 г. отчита основните политики, начертани в анализирания документи от по-високо равнище като ги съобразява с факторите, условията и потенциала за развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори”. Предвид обстоятелството, че

анализираните в предварителната оценка на ОПР документи не са променяни и актуализирани, в МО не е извършвана подобна оценка.

- Стратегическата част на ОПР е структурирана в следните части: Визия за развитието на общината; Приоритети – 4 бр.; Специфични цели – 18 бр. и Мерки – 43 бр..Визията на ОПР на Община Шумен звучи актуално и отговаря на приоритетите на НСРР, Плана за развитие на СИР район от ново 2 и визията на Областната стратегия за развитие на област Шумен. Заложените приоритети, специфични цели и мерки в ОПР също са актуални и съгласувани с регионалните, национални и европейски стратегии за развитие. Те продължават да бъдат уместни по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район и не следва да се променят.
- В ОПР е разписана система за изпълнение, наблюдение и контрол за ефективното и ефикасното изпълнение на Общинския план за развитие. Системата за мониторинг и контрол обаче понастоящем не се прилага напълно. Не е определена работна група за наблюдение и контрол на ОПР, не са изготвяне и Годишни доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР в периода 2014-2016 г. В периода на изпълнение на ОПР не е набирана и годишна информация за индикаторите в плана, не е извършено наблюдение и на ниво проект и проект, мярка и специфична цел.
- ОПР на Шумен съдържа Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ОПР 2014-2020г. Тя обаче не следва стриктно указанията на МРРБ, като са предвидени два вида индикатори - за резултат и за продукт, т.е. не са предвидени индикатори за оценка на въздействието от прилагането на ОПР. За двете групи индикатори (за резултат и за продукт) са определени базови, междинни и целеви стойности към 2020 г. Посочени са мерните единици, в които ще се измерват индикаторите, източниците на информация и периодичността на събирането на информация.
- Извършената междинна оценка показва различия в степента на постигане на отделните индикатори на ОПР:
  - В процес на изпълнение, в т.ч. добро изпълнение ($\geq 50\%$ от целевата стойност) са немалка част от индикаторите: Фирми с въведени модерни ИКТ, Фирми с въведени иновативни технологични системи, Фирми с подобрена енергийна ефективност, Намаляване на потреблението на енергия, Нововъведени общински услуги за бизнеса, Подобрени общински услуги за бизнеса, Предоставени консултации на бизнеса от Информационния център, Подобрени съществуващи

туристически атракции, Създадени нови атракции, Създаден регионален туристически продукт, Участие в туристически борси/изложения/панаири, Организираны утвърдени културни събития, Организираны нови фестивали и културни мероприятия, Дял на фирмите в индустриалните зони на гр. Шумен, възползващи се от изградената инфраструктура, Създадени стопанства на млади фермери, Население, включено в проектите за временна заетост, Младежи с осигурена заетост, Обекти от социалната инфраструктура с подобрена МТБ, Рехабилитирани пенсионерски клубове, Обучен персонал за предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване, Лица, ползващи се от социални услуги, Изградени мрежи за обмяна на опит в предоставяне на подкрепящи услуги и форми за социално включване, Модернизирани стопанства, Обекти от образователната инфраструктура с подобрена МТБ, Дял на селата с подобрен достъп до ИКТ, Население в селата с подобрен достъп до ИКТ, Жители, присъединени към съществуваща ПСОВ, Изградени елементи на регионалната система за управление на отпадъци, Закрити складове за излезли от употреба пестициди, Площ на защитени територии с изпълнени дейности за управление, Дял на селата с подобрена инфраструктура, Изградени детски площадки, Дял на населението на гр. Шумен пряко облагодетелствано от изградените/ възстановените зони за обществен отдиx и спорт, Разработени инвестиционни проекти, Внедрени елементи на системи за видеонаблюдение, Обекти от културната инфраструктура с подобрена МТБ, Пациенти, облагодетелствани от подобрената здравна инфраструктура, Обекти от здравната инфраструктура с подобрена МТБ, Информационни кампании за промоция на здраве и профилактика, Административни услуги, предоставяни по електронен път, Обучени служители на общинската администрация, Извършени оценки, Успеваемост на кандидатстванията за финансиране (одобрени проектни предложение/подадени проектни предложение).

- Индикаторите, за които МО отчита изоставащо изпълнение (< 50% от целевата стойност) са: Площ индустриални зони с новоизградена/ подобрена инфраструктура, Инвестиции за подобряване устойчивостта и стойността на горските екосистеми, Дължина на ремонтирани общински пътища, Реконструирани спирки на градския транспорт, Дял на населението на гр. Шумен облагодетелствано от рехабилитираната улична инфраструктура, Реконструирана/рехабилитирана улична инфраструктура на гр. Шумен, Дял на

селата на община Шумен пряко облагодетелствани от рехабилитираната улична инфраструктура, Реконструирана/рехабилитирана улична инфраструктура на гр. Шумен, Административни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики, Жилищни сгради в гр. Шумен с подобрени енергийни характеристики, Нови/рехабилитирани елементи на физическата среда на гр. Шумен, Рехабилитирани сгради на кметствата в селата, Обекти от спортната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики, Обекти от спортната инфраструктура с подобрена МТБ, Рехабилитирани пенсионерски клубове в селата, Обучения за усъвършенстване на капацитета.

- Има и такива индикатори, чието изпълнение не е стартирало към 31.12.2016 г.: Горски територии с предотвратени пожари; Обекти от здравната инфраструктура с подобрени енергийни характеристики; Реставрирани паметници на културата; Степен на въвеждане на електронното управление; Разширена, реконструирана и модернизирана ПСОВ; Обучения, свързани с въвеждането на електронното управление; Обучени служители във връзка с въвеждането на електронното управление; Новоизградена канализационна мрежа; Обекти от културната инфраструктура с подобрени енергийни; Реконструирана/подменена канализационна мрежа; Новоизградена водоснабдителна мрежа; Рекултивирани стари сметища; Реконструирана/подменена водоснабдителна мрежа; Села с реконструирана/ рехабилитирана водоснабдителна мрежа; Села с реконструирана/ рехабилитирана канализационна мрежа; Дял на селата с подобрена свързаност; Изградени паркинги в гр. Шумен; Проведени мероприятия за обмяна на опит и добри практики; Служители, участвали в стажове за млади специалисти
- Резултатите от оценката относно степента на постигане на специфичните цели на ОПР са огледален образ на постигнатите стойности на отделните индикатори към тях. Анализите водят до заключението, че за част от целите към отделните приоритети на ОПР степента на постигане е ниска, в т.ч. нулева. Макар от формална гледна точка този извод да е верен, причината следва да се търси не в липсата на инициативност и проактивни действия от страна на общинската администрация, а най-вече в:
  - o закъснението в реалното стартиране на ОП за програмния период 2014-

2020 г.;

- възможностите за финансиране на проекти (отворени схеми) на община Шумен по линия на ОП за периода обхванат от МО
- Реализираните проекти, дейности и мерки по отношение на планираните цели в община Шумен за периода обхванат от МО са подчинени на визията на общината към 2020 г. Положени са усилия и са постигнати добри резултати от Общинския съвет, кмета на общината и общинската администрация. Органите на местната власт са реализирали политики и добри практики по усвояване на финансови средства от държавния бюджет, оперативните програми, ПРСР и др. национални донори, утвърдени са инициативи със социален ефект. В тази връзка са извършени инвестиции за подобряване и развитие на техническата, социалната и екологичната инфраструктура. Реализирани са социални програми, с цел подобряване качеството на предоставяните социални услуги и разкриването на нови такива, както и проекти за подобряване качеството на жизнената среда и др.
- Общината е търсила различни възможности за финансовото обезпечаване на изпълнението на ОПР, съответно оказване на трайно въздействие върху територията. Изразходените финансови ресурси за реализация на ОПР по Община Шумен 2014 – 2020 г. са използвани целесъобразно, ефикасно и ефективно. Публичните средства са насочват към решаване на съществени нужди и проблеми на хората от общината.
- Основният финансов инструмент за изпълнение на ОПР за периода обхванат от МО са средствата от европейските фондове. Второ място заемат средствата осигурени по линия на Републиканския бюджет. На трето място се нареждат средствата осигурени по линия на национални програми и финансови инструменти (ПУДООС, национална програма „Оптимизация на училищната мрежа“, Национална програма „ИКТ в училище“ и др.). Най-малък дял се пада на средствата осигурени от общинския бюджет. От това може да заключим, е общинската администрация пълноценно се е възползвала от възможностите за финансиране на ключови за територията проекти, с външни за общината финансови източници.

Препоръки

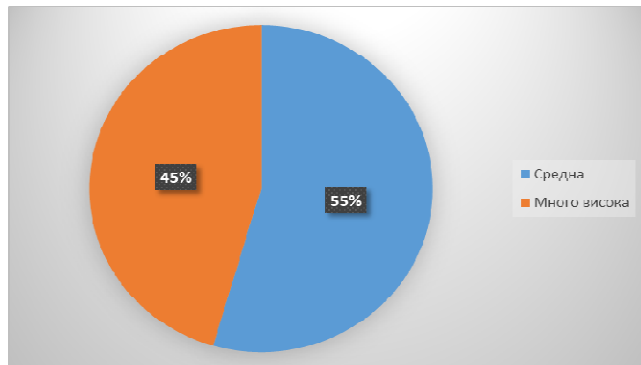
В резултат на извършената междинна оценка на Общинския план за развитие на община Шумен за периода 2014-2020 г. могат да се направят следните основни препоръки:

- Основната препоръка е за подобряване на качеството на процеса на наблюдение на изпълнението на ОПР. Планираните дейности в разработената методика за наблюдение следва да се прилагат по систематично и целенасочено.
- Прилагането на системата за наблюдение на плана е обвързано и с текущото набиране на статистическа и друга информация, свързана с индикаторите за изпълнение. Наличието и би улеснило и в значителна степен обективизирало процеса на оценка на изпълнението на плана, вкл. междинната оценка.
- Липсата на междинни стойности на индикаторите на ОПР, както и финансов план по години в рамките на програмата за реализация на плана, прави оценката на изпълнението труда и в някои случаи базирана на предположения за това в коя част на плановия период са планирани за изпълнение включените проекти. В този смисъл при евентуална актуализация на Плана, препоръката е програмата за реализация да бъде изготвена по години;
- При актуализация на ОПР (ако бъде предприета) ще бъде полезно да бъдат прецизирани част от индикаторите за изпълнение на плана. В сегашния му вариант част от тях са некоректно формулирани (като например „площи с предотвратени горски пожари“) а за други не е възможно да се събере достоверна и надеждна информация;
- Важно е и своевременно да се попълват и изготвят за целите на наблюдението и оценката на ОПР: Таблица за наблюдение на ниво проект (Приложение 1 към ОПР) и Таблица за наблюдение на ниво приоритет, специфична цел, мярка и индикатори (Приложение 2 към ОПР). Наличието им значително би улеснило процеса на цялостно наблюдение на изпълнението на ОПР;
- Да се използват в още по-голяма степен възможностите, които предоставят оперативните и други донорски програми, партньорството и други източници на финансови средства, за изпълнение на мерките и целите на ОПР на Община Шумен, по които на база на извършената МО не се регистрира изпълнение или се регистрира минимално такава.

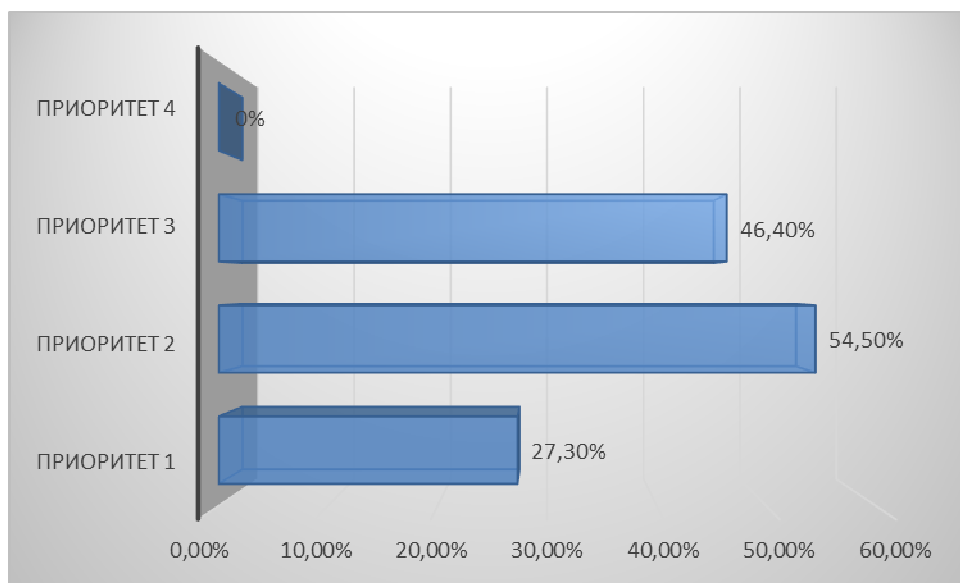
- Да се създадат необходимите институционални предпоставки - процедури, функции на структурните звена и организация на дейността на общинската администрация, привличането на заинтересовани страни, осигуряване на информация и по-широка публичност, за да се гарантира изпълнението на нереализираните до сега, но с най-висок приоритет до края на 2020 г. , цели и мерки от ОПР.
- При разглеждане и планиране на проектите по отделните цели и мерки на ОПР до края на плановия период да се търси съответствие с актуалните ОП и отворените схеми за кандидатстване. Тази информация ще определи пресечните точки между източниците на безвъзмездно финансиране и различните приоритети и цели на ОПР. От нея ще стане ясно за кои цели и мерки на ОПР не съществува друг източник на финансиране, освен общинския бюджет и за кои могат да се намерят и външни източници по линията на безвъзмездното финансиране или на съфинансирането. Анализът на тази информация може да послужи за целите на годишното програмиране и основание за насочване на бюджетни средства към реализирането на онези цели от ОПР, които са важни за нуждите на населението от Общината, и за които не може да бъде осигурено финансиране от оперативните програми и други източници.
- Да се подобри координацията между звената, които се занимават с плановата и проектна дейност, между представителите на различните сектори на Общината в процеса на наблюдение и анализ на изпълнението на ОПР и особено – при евентуалното преразглеждане на мерките, които предстои да бъдат изпълнени до края на плановия период. Препоръчително е да се актуализира цялостната процедура, конкретизираща системата за координация на ОПР, съвместните действия с представителите на заинтересованите страни, включително за осигуряване на информация и публичност, т.е. необходимо е разписаните в ОПР задължения на Работната група за наблюдение на плана да бъдат спазвани и такава група да бъде сформирана. Съгласно нормативните изисквания до края на периода следва да се изготвят годишни доклади, които да послужат за нуждите на последващата оценка, която ще бъде изготвена непосредствено преди края на периода.

Приложение № 1 Обобщение на резултатите от анкетното проучване проведено в периода 15 септември 30 октомври 2017 г., посредством платформата Google Form

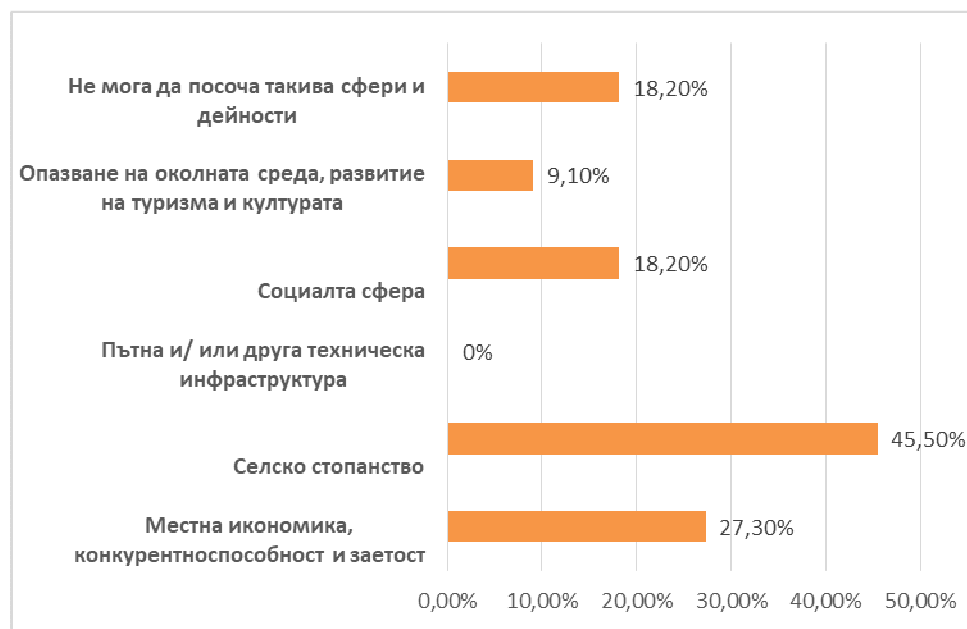
1.1.Каква обща оценка бихте дали за цялостното изпълнение на ОПР?

1.2.Изпълнението на кой(и) от приоритетите от ОПР оценявате като най - успешно(и)

1.3. Можете ли да посочите сфери на развитие, в които считате, че е постигнат значителен напредък в развитието на Община Шумен за периода 2014-2016 г.?

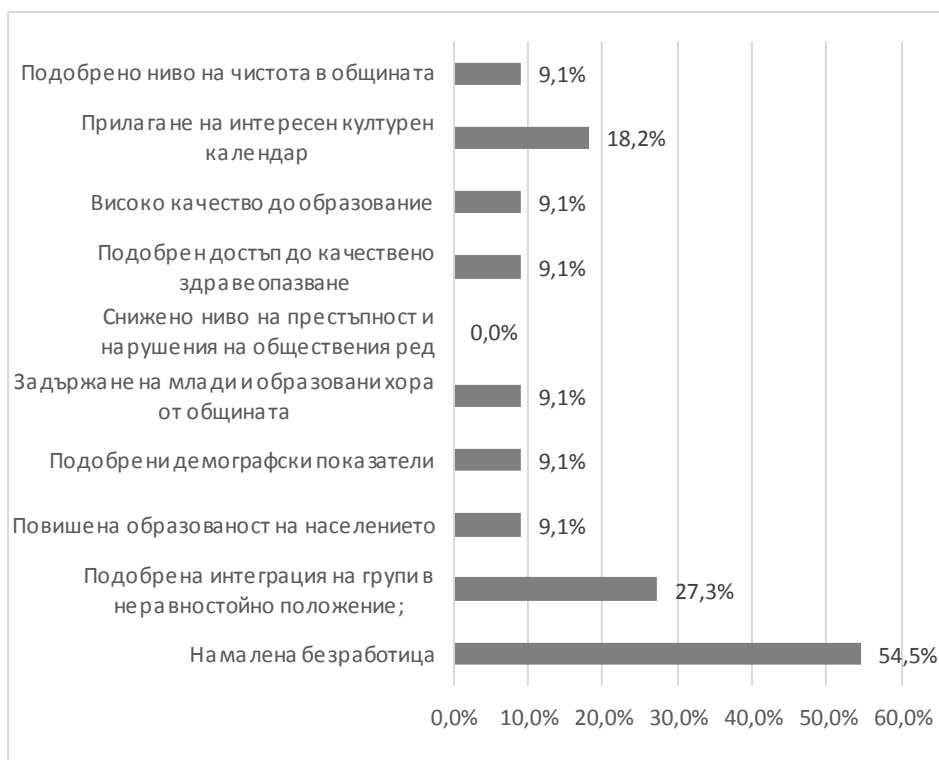
1.4. Кои от Специфичните цели оценявате като най-успешно изпълнени в периода на изпълнение на ОПР от 2014 до 2016 г.?

1.6. Можете ли да посочите конкретни проекти от изпълнението на ОПР, резултатите от които са се отразили благоприятно върху развитието на общината и качеството на Вашия живот?

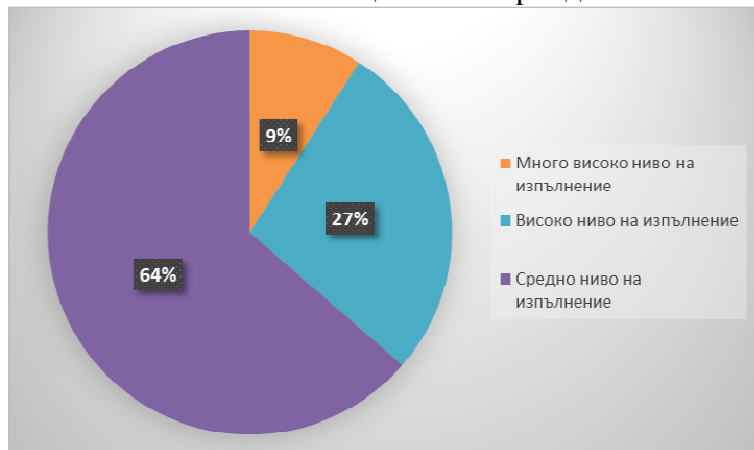
- саниране на многофамилни сгради
- „Шумен по-доброто място за живеене”
- „Модернизация на общинската образователна инфраструктура на град Шумен”
- „Подобряване на градската среда в Шумен -рехабилитация на ул. „Христо Ботев”, централната пешеходна зона и градската градина”
- Не (14 души)

1.7. За кои от посочените възможни резултати имат принос изпълнени проекти от ОПР за периода 2014-2016 г.

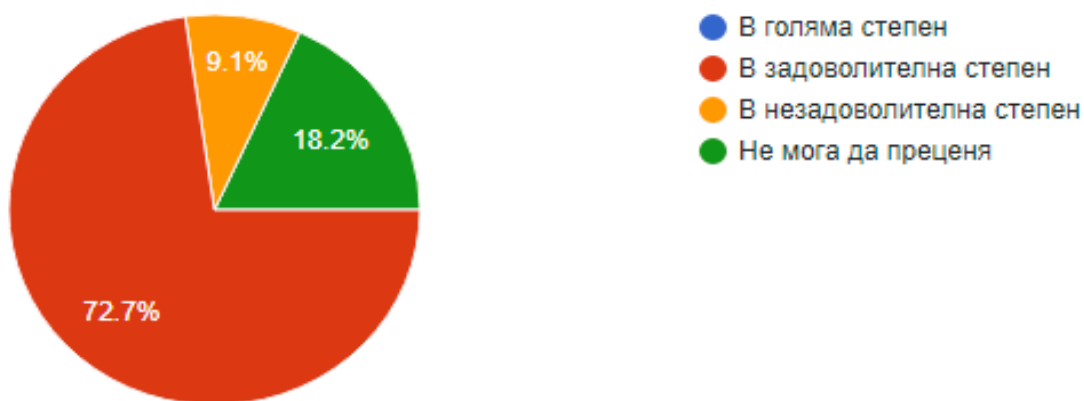
2.1. Според Вас, доколко ОПР е оказал положително въздействие върху развитието и качеството на живот в общината в периода 2014-2016 г.?

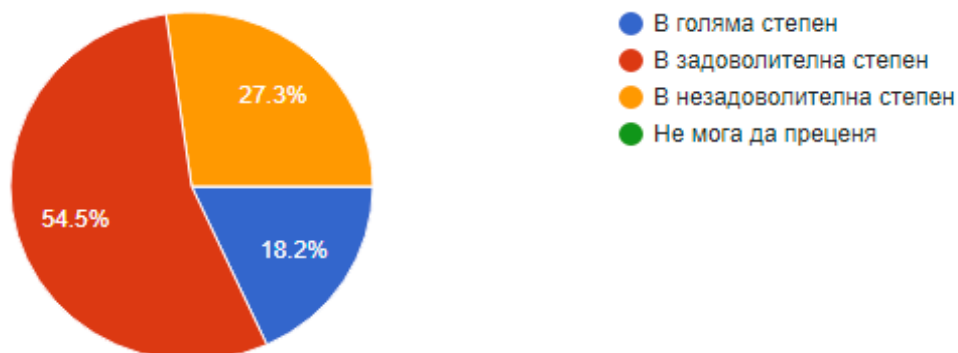
2.2. Моля, опишете най-осезаемият положителен ефект от изпълнението на ОПР върху развитието и качеството на живот в общината?

- Подобрена инфраструктура;
- Подобряване на пътната, техническата и образователната инфраструктура;
- Подобрена инфраструктура и среда на живот
- Не мога да посоча такъв (11 отговора)

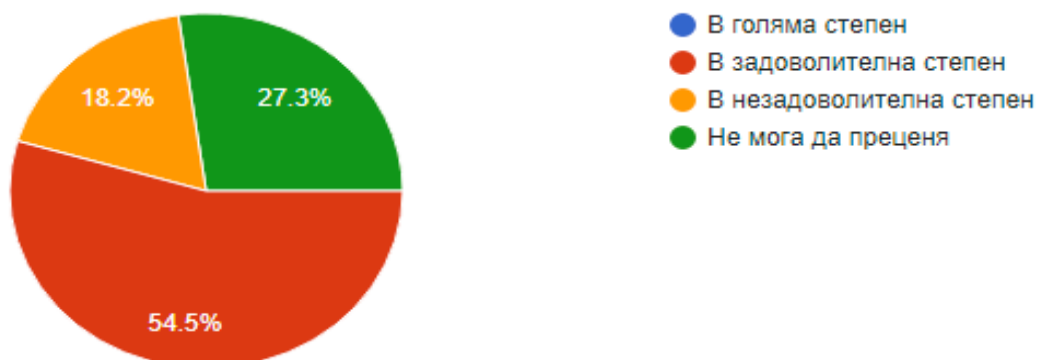
3.1. В каква степен според Вас изпълнението на ОПР се ръководи от принципите за целесъобразно и икономично усвояване на вложени ресурси?

3.2. В каква степен местната власт, бизнеса и НПО привличат средства от ЕС в изпълнението на ОПР за постигане на неговите цели?

3.3. В каква степен ОПР е насърчил партньорства и сътрудничество с други общини в периода 2014-2016 г.?

3.4 Запознати ли сте с отчети, доклади и справки във връзка с изпълнение на ОПР?

- Да, изцяло – 10%
- Да, но информацията е ограничена – 10 %
- Няма достатъчно такива документи – 20%
- Не съм запозната – 60%